

***Strategia Rozwoju Lokalnego
Kierowanego przez Społeczność***

**objęta
*Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich
na lata 2014–2020***

Obszar gmin:

Lichnowy, Malbork, Miłoradz, Ostaszewo, Stare Pole,
Nowy Dwór Gdański, Nowy Staw, Stegna, Sztutowo, Krynica Morska

Czerwiec 2016

Spis treści

Rozdział I Charakterystyka LGD.....	3
Forma prawna i zasady funkcjonowania	3
Obszar LGD.....	4
Potencjał i doświadczenie LGD.....	5
Rozdział II Partycypacyjny charakter LSR.....	8
Rozdział III Diagnoza – opis obszaru i ludności	11
Charakterystyka demograficzna	11
Charakterystyka gospodarki, przedsiębiorczości i sektora społecznego	12
Charakterystyka rynku pracy – zatrudnienie i bezrobocie	15
Opieka społeczna	17
Dostęp do infrastruktury publicznej i komunalnej	18
Potencjał turystyczny.....	19
Podsumowanie i wnioski z części diagnostycznej – określenie grup docelowych, w tym defaworyzowanych oraz obszarów interwencji.....	22
Rozdział IV Analiza SWOT	24
Rozdział V Cele i wskaźniki.....	28
Rozdział VI Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru	52
Rozdział VII Plan działania	55
Rozdział VIII Budżet LSR.....	56
Rozdział IX Plan komunikacji	58
Rozdział X Zintegrowanie	59
Rozdział XI Monitoring i ewaluacja	62
Rozdział XII Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko	65
Spisy tabel, wykresów i rysunków.....	66
Spis załączników	67
Bibliografia	68

Rozdział I Charakterystyka LGD

Forma prawna i zasady funkcjonowania

Żuławska Lokalna Grupa Działania (zwana w dalszej części opracowania LGD) funkcjonuje jako stowarzyszenie posiadające osobowość prawną, w którym obok osób fizycznych członkami mogą być również osoby prawne – w tym jednostki samorządu terytorialnego, z wyłączeniem województw. LGD zarejestrowana została w Krajowym Rejestrze Sądowym dnia 07.10.2008 roku pod numerem 0000315191. Działa w oparciu o zapisy:

- *Ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach* (Dz. U. z 2015 r. poz. 1393, z poz. zm.);
- *Ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności* (Dz. U. z 2015 r. poz. 378);
- *rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006* (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013);
- Statutu uchwalonego Uchwałą nr 120/2015 Nadzwyczajnego Walnego Zebrania Członków Żuławskiej LGD z dnia 17.12.2015 r.

Nadzór nad działalnością LGD sprawuje Marszałek Województwa Pomorskiego.

Ponadto działania LGD regulują dokumenty wewnętrzne przedstawione w tabeli 1:

Tabela 1 Dokumenty regulujące funkcjonowanie LGD

Nazwa dokumentu	Sposób uchwalania i aktualizacji		Najważniejsze elementy dokumentu
	Organ uchwalający	Organ aktualizujący	
Statut	Walne Zebranie Członków (WZC)	Walne Zebranie Członków	Wyznacza cele i obszary działalności LGD; określa prawa i obowiązki członków stowarzyszenia; określa kompetencje poszczególnych organów LGD.
Regulamin Pracy Rady LGD	Walne Zebranie Członków	Walne Zebranie Członków	Zawiera zasady zwoływania i organizacji posiedzeń, ich protokołowania; określa liczebność organu wraz ze wskazaniem zadań oraz zasady wynagradzania; rozwiązania oraz szczegółowe zasady podejmowania decyzji dotyczących wyboru operacji; określa tryb i sposób wyboru operacji oraz zasady zachowania parytetów.
Regulamin Biura LGD	Zarząd LGD	Zarząd LGD	Zawiera uregulowania dotyczące zatrudniania pracowników, opis stanowisk wraz z wymaganymi

			kwalifikacjami obowiązującymi na każdym stanowisku, uregulowania dotyczące wynagradzania. Wskazany podział obowiązków uwzględnia podział zadań związanych z wdrażaniem LSR. Opisano sposób oceny efektywności prowadzonego doradztwa.
Regulamin Pracy Komisji Rewizyjnej	Walne Zebranie Członków	Walne Zebranie Członków	Określa kompetencje członków Komisji, zasady prowadzenia działań kontrolnych, zasady protokołowania oraz podejmowania decyzji.
Regulamin Pracy Zarządu LGD	Walne Zebranie Członków	Walne Zebranie Członków	Określa kompetencje organu oraz podział zadań wśród członków.

Źródło: Opracowanie własne

Obszar LGD

Teren objęty działaniem Żuławskiej Lokalnej Grupy Działania (LGD) położony jest w obrębie dwóch powiatów województwa pomorskiego: malborskiego i nowodworskiego. Od północy graniczy z Zatoką Gdańską, od wschodu z Zalewem Wiślanym i rzeką Nogat, od wschodu z Wisłą. W skład LGD wchodzi gminy wiejskie: Lichnowy, Malbork, Miłoradz, Ostaszewo, Stare Pole, Stegna i Sztutowo, gminy miejsko-wiejskie: Nowy Dwór Gdański i Nowy Staw oraz Miasto Krynica Morska.

Administracyjne sąsiedztwo powiatów malborskiego i nowodworskiego, w obrębie których położone są gminy należące do LGD oraz bezpośrednie lub dalsze sąsiedztwo gmin wchodzących w skład LGD sprawiają, że cały obszar jest spójny pod względem przestrzennym i znajduje się w jednym obrysie (rysunek 1).

Rysunek 1 Obszar Żuławskiej LGD

Źródło: Opracowanie własne

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego (GUS)¹ na dzień 31 grudnia 2013 r. obszar LGD zamieszkiwany był przez 61 681 mieszkańców i obejmował powierzchnię 1 149 km². Szczegółowe dane na temat gmin wchodzących w skład LGD przedstawia tabela 2.

Tabela 2 Podstawowe dane na temat gmin tworzących Żuławską LGD w 2013 roku

Lp.	Nazwa gminy	Typ gminy	Identyfikator gminy	Powierzchnia (km ²)	Liczba ludności (osoby)
1.	Krynica Morska	miejska	2210011	116	1 351
2.	Lichnowy	wiejska	2209032	89	4 782
3.	Malbork	wiejska	2209042	101	4 651
4.	Miłoradz	wiejska	2209062	94	3 376
5.	Nowy Dwór Gdański	miejsko-wiejska	2210023	213	18 169
6.	Nowy Staw	miejsko-wiejska	2209073	114	7 821
7.	Ostaszewo	wiejska	2210032	61	3 213
8.	Stare Pole	wiejska	2209082	79	4 719
9.	Stegna	wiejska	2210042	170	9 949
10.	Sztutowo	wiejska	2210052	112	3 650
RAZEM LGD				1 149	61 681

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Potencjał i doświadczenie LGD

Pomysł utworzenia LGD, której celem będzie wspieranie inicjatyw związanych z rozwojem obszarów wiejskich pojawił się wśród przedstawicieli gmin powiatu malborskiego i oddziału Pomorskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Starym Polu dnia 1 grudnia 2006 r., natomiast 23 maja 2007 r. podjęto uchwałę w sprawie przystąpienia Gminy Malbork jako członka założyciela do Lokalnej Grupy Działania, a 30 maja do LGD przystąpiła jako członek założyciel Gmina Lichnowy. W czerwcu i lipcu 2007 roku odbywały się kolejne spotkania – głównie związane z organizacją struktur LGD oraz rozszerzeniem struktur grupy o kolejne JST. W dniu 17 lipca 2007 r. została zawarta/podpisana umowa o partnerskiej współpracy między gminami: Lichnowy, Malbork, Miłoradz, Nowy Staw i Stare Pole oraz powiatem malborskim. Jej celem było podjęcie współpracy samorządów w zakresie utworzenia Lokalnej Grupy Działania oraz opracowania Lokalnej Strategii Rozwoju. Dnia 23 marca 2008 r. odbyło się pierwsze Walne Zebranie Członków LGD, na którym uchwalony został Statut stowarzyszenia. Zarząd, Komisja Rewizyjna i Rada LGD zostały wybrane na drugim Walnym Zebraniu Członków LGD w dniu 16 czerwca 2008 r. Stowarzyszenie zostało zarejestrowane 7 października 2008 r. w Krajowym Rejestrze Sądowym pod nazwą Lokalna Grupa Działania Spichlerz Żuławski.

W 2015 roku 5 gmin z powiatu nowodworskiego, tj. Stegna, Sztutowo, Krynica Morska, Ostaszewo i Nowy Dwór Gdański wystąpiło ze Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania Żuławy i Mierzeja, a następnie przystąpiły do Lokalnej Grupy Działania Spichlerz Żuławski.

Pierwszą gminą, która została przyjęta do LGD Spichlerz Żuławski uchwałą Zarządu LGD Nr IV/41/2015 z dn. 29 kwietnia 2015 roku, było Miasto i Gmina Nowy Dwór Gdański. Pozostałe cztery gminy zostały przyjęte w poczet członków LGD Spichlerz Żuławski w dniu

¹ Strona internetowa Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl.

8 czerwca 2015 r. uchwałą Zarządu Nr V/44/2015. Tym samym obszar działania LGD Spichlerz Żuławski powiększył się do 10 gmin. 10 czerwca 2015 r. Nadzwyczajne Walne Zebranie Członków Lokalnej Grupy Działania Spichlerz Żuławski jednogłośnie podjęło decyzję o zmianie nazwy stowarzyszenia na Żuławska Lokalna Grupa Działania, dlatego też możemy mówić o kontynuacji LGD, która realizowała LSR w okresie programowania 2007–2013.

Doświadczenie i potencjał ludzki:

Zarówno członkowie, jak również kadra LGD posiadają niezbędne doświadczenie oraz wiedzę w zakresie zarządzania oraz realizacji operacji w ramach LSR. W okresie programowania 2007–2013 na realizację LSR Lokalna Grupa Działania Spichlerz Żuławski pozyskała środki w łącznej kwocie 2 572 525,93 zł. Dla wszystkich działań LGD przeprowadziła łącznie 22 nabory, na które do biura LGD wpłynęło 168 wniosków o przyznanie pomocy na łączną wartość 4 738 496,22 zł. Suma ta przekraczała dostępne środki. Wybrano do dofinansowania wnioski o wartości 2 561 051,45 zł, tym samym realizując budżet LSR w wysokości 99,55%.

Gminy powiatu nowodworskiego w okresie programowania na lata 2007–2013 wchodziły w skład Lokalnej Grupy Działania Żuławy i Mierzeja, której budżet wg ostatniego aneksu wynosił 3 314 199,85 zł, z czego wypłacono środki beneficjentom w wysokości 3 312 745,52 zł, co stanowiło 99,96% całego budżetu.

Pracownicy Biura Żuławskiej LGD mogą się wykazać dużą wiedzą i doświadczeniem niezbędnym do wdrażania i aktualizacji dokumentów strategicznych, a więc również LSR. Kadra biura LGD składa się z trzech stanowisk –Dyrektor Biura oraz 2 Specjalistów ds. projektów. Na stanowiskach tych szczegółowy zakres zadań określa Regulamin Pracy Biura oraz opis stanowisk, stanowiący załącznik nr 16 do Wniosku o wybór LSR. Pracownicy LGD posiadają wiedzę oraz udokumentowane doświadczenie adekwatne do zakresu obowiązków, potwierdzone dyplomami oraz zaświadczeniami. Pracownicy brali również udział w licznych szkoleniach z zakresu tworzenia LSR. Ponadto jeden ze Specjalistów ds. projektów był członkiem grupy roboczej opracowującej Strategię Rozwoju Społeczno - Gospodarczego Gminy Stegna. Dwóch pracowników posiada udokumentowane doświadczenie (umowa o pracę oraz zakres obowiązków) w sporządzaniu wniosków o przyznanie pomocy oraz wniosków o płatność w ramach PROW 2007–2013.

Kompetencje jakie są wymagane na konkretnych stanowiskach zarówno w organie decyzyjnym, jak i w Biurze LGD zostały wskazane w poszczególnych regulaminach, tj. Regulaminie Pracy Rady oraz Regulaminie Biura.

W celu dalszego rozwoju osób pełniących kluczowe funkcje w LGD wymagane jest przeprowadzenie szkoleń dla członków organu decyzyjnego oraz pracowników biura. Dla pracowników biura oraz organu decyzyjnego jakim jest Rada LGD na lata 2016–2023 określony został Plan szkoleń, który stanowi załącznik nr 14 do wniosku o wybór LSR. W Planie szkoleń uwzględniono zagadnienia niezbędne do prawidłowej realizacji LSR, takie jak przygotowanie do wdrażania LSR, procedury wyboru oraz oceny wniosków czy ewaluacji i monitorowania. Ponadto w Planie zaplanowane zostały szkolenia dla pracowników podnoszące ich wiedzę i umiejętności w zakresie sprawnego wdrażania LSR, zwłaszcza podnoszenia kompetencji do obsługi potencjalnych wnioskodawców/beneficjentów i udzielania doradztwa. Efektywność udzielonego przez pracowników doradztwa będzie prowadzona przede wszystkim za pośrednictwem ankiety badającej satysfakcję w sytuacji doradztwa bezpośredniego, w trakcie spotkań otwartych, czy też doradztwa udzielanego w biurze LGD, w innych przypadkach

tj. podczas prowadzonych rozmów telefonicznych, bądź odpowiedzi na zapytania mailowe, sporządzana będzie notatka z udzielonego doradztwa, co najmniej raz w miesiącu, podsumowująca udzielone doradztwo.

Reprezentatywność LGD:

Zgodnie z art. 32 ust. 2 lit. b rozporządzenia 1303/2013 w skład Lokalnej Grupy Działania wchodzi przedstawiciele władz publicznych, lokalnych partnerów społecznych i gospodarczych oraz mieszkańców.

Członkami LGD są osoby fizyczne i osoby prawne zamieszkujące lub mające siedzibę na obszarze gmin LGD. Na dzień 30 listopada 2015 r. stowarzyszenie zrzeszało 91 członków w tym 16 z sektora publicznego, 25 z sektora społecznego, 24 z sektora gospodarczego oraz 26 mieszkańców. Przedstawiciele sektora publicznego stanowią 18% wszystkich członków. Reprezentantami sektora społecznego są osoby czynnie działające w organizacjach społecznych (stowarzyszeniach, fundacjach, grupach formalnych) – stanowią 27% składu. Sektor gospodarczy to 26 % wszystkich członków stowarzyszenia. Najliczniej reprezentowani wśród członków są mieszkańcy (29%).

Organ decyzyjny:

Organem decyzyjnym LGD, do którego wyłącznych kompetencji należy wybór operacji w rozumieniu art. 2 pkt. 9 rozporządzenia 1303/2013, które mają być realizowane w ramach LSR oraz ustalenie kwoty wsparcia – jest Rada LGD. W myśl art. 32 ust. 2 lit. b ww. rozporządzenia, w składzie Rady podczas podejmowania decyzji ani władze publiczne – określone zgodnie z przepisami krajowymi – ani żadna z grup interesu nie będzie posiadać więcej niż 49% praw głosu, co zostało zagwarantowane uregulowaniami zawartymi w Regulaminie Pracy Rady oraz w Statucie. Ponadto zgodnie z art. 34 ust. 3 lit. b co najmniej 50% głosów w decyzjach dotyczących wyboru będzie pochodzić od partnerów niebędących instytucjami publicznymi. Podstawowym narzędziem weryfikującym parytety podczas wyboru operacji jest deklaracja bezstronności.

Rada LGD składa się z 12 członków, z czego 4 reprezentuje sektor społeczny (33%), 2 sektor publiczny (17%), 4 sektor gospodarczy (33%) oraz 2 mieszkańców, z których jedna osoba prowadzi również działalność gospodarczą (17%). Członkowie Rady posiadają odpowiednie doświadczenie i kompetencje w celu pełnienia powierzonych im funkcji w zakresie tworzenia i zarządzania procesami rozwoju na poziomie lokalnym, a ich wiedza i doświadczenie są zgodne z zakresem merytorycznym LSR. Ze względu na miejsce zamieszkania bądź siedzibę podmiotu będącego w Radzie nie istnieje ryzyko, że jedna gmina będzie reprezentowana przez kilka podmiotów w trakcie oceny operacji. Tylko z terenu dwóch gmin w Radzie znajduje się po dwóch przedstawicieli, w pozostałych przypadkach jest to jeden reprezentant.

Rozdział II Partycypacyjny charakter LSR

Strategia Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność powstawała przy czynnym udziale lokalnej społeczności. Zastosowano 10 różnych metod partycypacji na pięciu najważniejszych etapach prac. Nad uporządkowaniem wszystkich zebranych materiałów czuwali członkowie Zespołu ds. LSR, który został powołany na początku sierpnia 2015 roku. Rekrutacja do zespołu roboczego była otwarta, a każda zainteresowana osoba mogła wziąć czynny udział w opracowaniu LSR.

Opracowanie dokumentu Strategii składało się z 5 etapów:

- Etap I – diagnoza i analiza SWOT,
- Etap II – określenie celów i wskaźników oraz opracowanie planu działania,
- Etap III – opracowanie zasad wyboru operacji i ustalenia kryteriów wyboru,
- Etap IV – opracowanie zasad monitorowania i ewaluacji,
- Etap V – przygotowanie planu komunikacji.

W dniach 18–21 sierpnia 2015 r. przeprowadzono konsultacje społeczne w każdej z gmin wchodzących w skład LGD. W konsultacjach uczestniczyło 100 osób. Spotkania te podzielone zostały na dwie części. W pierwszej mieszkańcy zapoznani zostali z założeniami programu Leader, w drugiej – warsztatowej, wypracowywali analizę SWOT (określali mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia), a także skupili się na określeniu problemów występujących na obszarze oraz wyznaczeniu celów, które mogłyby je rozwiązywać, bądź niwelować.

W sierpniu i wrześniu 2015 r. przeprowadzono wśród mieszkańców trzy badania ankietowe. Łącznie zostało wypełnionych 208 ankiet. Pierwsze z badań ankietowych dotyczyło opracowania analizy SWOT. Mieszkańcy wskazywali mocne i słabe strony obszaru oraz szanse i zagrożenia (etap I). W pierwszym badaniu wzięło udział 101 osób. W drugim pytaliśmy o efekty jakie powinno przynieść wdrażanie Strategii oraz o rezultaty planowanych działań (etap II), wzięły w nim udział 54 osoby. W trzecim zadano pytania o najlepsze sposoby wymiany informacji pomiędzy LGD, a mieszkańcami (etap V), odpowiedzi udzieliły 53 osoby. Wyniki przeprowadzonych ankiet posłużyły do określenia najważniejszych elementów LSR.

Aby Strategia spełniała oczekiwania mieszkańców obszaru objętego LSR prowadzone były wywiady grupowe, które miały miejsce od sierpnia do października 2015 r. z różnymi grupami społecznymi. W trakcie opracowania dokumentu zorganizowano spotkanie z branżą turystyczną (19 sierpnia), z sektorem społecznym (7 września), sektorem gospodarczym (17 września), osobami do 29. roku życia zainteresowanymi podjęciem działalności gospodarczej (22 października), podmiotami działającymi na rzecz rozwoju edukacji oraz dziedzictwa kulturowego (22 października) oraz z sektorem rolnym (23 października). Tematyka spotkań była uzależniona od opracowywanych części LSR oraz od grup, z którymi były organizowane spotkania.

Łącznie w spotkaniach służących opracowaniu LSR wzięło udział 264 mieszkańców, z czego 100 w otwartych spotkaniach gminnych, 76 w wywiadach grupowych, a 33 w pracach Zespołu ds. LSR. Pracownicy biura uczestniczyli dodatkowo w różnego rodzaju spotkaniach informacyjnych, na których można było prowadzić dyskusję na temat założeń LSR, m.in. w trakcie konferencji z okazji Tygodnia Przedsiębiorczości w dniu 20 listopada 2015 r. w Malborku.

Na każdym etapie prac mieszkańcy mieli możliwość konsultacji online z pracownikiem LGD za pośrednictwem komunikatora na portalu społecznościowym Facebook. Pracownik LGD odpowiadał na pytania mieszkańców w każdy wtorek od sierpnia do października w godzinach

13.00–15.00. Ponadto we wszystkich gminach w dniach 7–10 grudnia zorganizowane zostały spotkania konsultacyjne projektu Strategii przed jej przyjęciem przez Walne Zebranie Członków. W spotkaniach konsultacyjnych projektu strategii łącznie uczestniczyło 90 mieszkańców obszaru.

Tabela 3 przedstawia metody partycypacji, które zostały zastosowane na poszczególnych etapach opracowywania Strategii.

Tabela 3 Zastosowane metody partycypacji w zależności od etapu opracowywania LSR

Metoda partycypacji	Etap I Diagnoza i analiza SWOT	Etap II Określenie celów i wskaźników oraz opracowanie planu działania	Etap III Opracowanie zasad wyboru operacji i ustalania kryteriów	Etap IV Opracowanie zasad monitorowania i ewaluacji	Etap V Przygotowanie planu komunikacji
Spotkania gminne	X	X			
Wywiad grupowy	X	X	X	X	X
Badanie ankietowe	X	X			X
Dyżur pracownika online	X	X	X	X	X
Formularz zgłaszania uwag	X	X	X	X	X
Wywiad z Zespołem ds. LSR			X	X	X
Spotkania konsultacyjno-informacyjne			X	X	X

Źródło: Opracowanie własne

Kluczowym elementem w opracowaniu LSR było wypracowanie w ramach etapu I diagnozy i analizy SWOT. Na jej podstawie określone zostały cele i wskaźniki jakie chcemy osiągnąć poprzez wdrożenie LSR, które następnie były szczegółowo omawiane i poddane konsultacjom społecznym.

Mieszkańcy mieli możliwość zgłaszania uwag i propozycji do uwzględnienia w LSR za pośrednictwem formularzy przygotowanych przez biuro i zamieszczonych na stronie LGD www.zulawskalgd.pl, jak również w trakcie rozmów bezpośrednich podczas konsultacji prowadzonych w każdej z gmin, a także za pośrednictwem kontaktu online z pracownikiem biura.

Do opracowania Strategii wykorzystano przygotowaną na zlecenie LGD analizę ekspercką dotyczącą sytuacji społeczno- gospodarczej obszaru LGD. Analiza ta opierała się na danych statystycznych Głównego Urzędu Statystycznego i została wykorzystana przy części diagnostycznej LSR oraz do określenia słabych i mocnych stron obszaru, a także szans i zagrożeń.

Zespół ds. LSR poddał analizie przedstawione dane statystyczne, wnioski z konsultacji społecznych oraz rozpatrywał wszystkie zgłaszane przez mieszkańców obszaru wnioski i uwagi do poszczególnych części LSR, odpowiadających pięciu etapom opracowania dokumentu, następnie podjął decyzję o przyjęciu bądź odrzuceniu zgłaszanych przez wszystkie zainteresowane strony uwag i propozycji do konsultowanego materiału.

Oprócz wykorzystania materiałów z szeroko prowadzonych konsultacji społecznych, przy opracowywaniu Strategii wzięto pod uwagę wyniki raportu ewaluacyjnego², w szczególności płynące z niego rekomendacje, w związku z czym:

- podjęto intensywną akcję informacyjną i promocyjną LGD i LSR na etapie jej konstruowania (wyemitowano spot reklamowy), tak aby zachęcić podmioty z poza sektora publicznego, w tym głównie przedsiębiorców, do korzystania ze środków LGD;
- prowadzono akcje informacyjne i promocyjne w każdej z gmin LGD w zakresie możliwości ubiegania się o wsparcie w ramach LSR m.in. poprzez uczestnictwo w imprezach gminnych;
- przeprowadzono analizę potrzeb regionu dotyczących absorpcji środków pod kątem celów i przedsięwzięć – przede wszystkim analiza rzeczywistych potrzeb dotyczących rozwoju infrastruktury turystycznej oraz zapotrzebowania na środki ze strony sektora przedsiębiorstw;
- z uwagi na przeznaczenie w poprzedniej perspektywie na realizację LSR dużej liczby środków dla sektora finansów publicznych, w ramach opracowanej LSR przeznaczono tylko 25% dostępnych środków;

Oprócz zmian, w raporcie ewaluacyjnym znalazły się elementy, które należy w dalszym ciągu podtrzymywać i które zostały zawarte w obecnej LSR. LGD będzie kontynuować prowadzenie spotkań/szkoleń dla wnioskodawców w związku z ogłaszaniem konkursami. Ponadto, prowadzone będą działania informacyjne wg opracowanego planu komunikacji uwzględniającego zgłaszane przez mieszkańców metody przekazywania informacji oraz zastosowane zostaną proste i czytelne procedury wyboru i oceny operacji.

Pracownicy biura brali czynny udział w szkoleniach i spotkaniach prowadzonych przez Departament Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich województwa pomorskiego w zakresie opracowania LSR i przepisów dotyczących jej wdrożenia.

Dwóch pracowników LGD brało udział w cyklu szkoleń zakończonych uzyskaniem certyfikatów (październik – listopad 2014 r.) w ramach Projektu opracowanego przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Pomocy Technicznej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013. Celem szkoleń było przygotowanie lokalnych grup działania do opracowania LSR zgodnych z założeniami PROW 2014-2020. Szkolenia składały się z 5 bloków tematycznych: przygotowanie strategii i przeprowadzanie analizy SWOT, określanie celów LSR i wskaźników realizacji Strategii, metodologia wsparcia przygotowywania projektów (od pomysłu do realizacji), ewaluacja LGD i LSR oraz przygotowanie strategii komunikacyjnej LGD i metody angażowania społeczności lokalnych w przygotowanie i realizację LSR.

Dodatkowo pracownicy uczestniczyli w spotkaniach organizowanych przez inne LGD z obszaru województwa pomorskiego, w celu wypracowania wspólnego stanowiska w zakresie takich elementów LSR jak procedury czy kryteria wyboru operacji.

Opracowując poszczególne elementy LSR wzięto pod uwagę zapisy zamieszczone w Poradniku dla LGD w zakresie opracowania lokalnych strategii rozwoju na lata 2014–2020 (wydanie III uzupełnione i zaktualizowane).

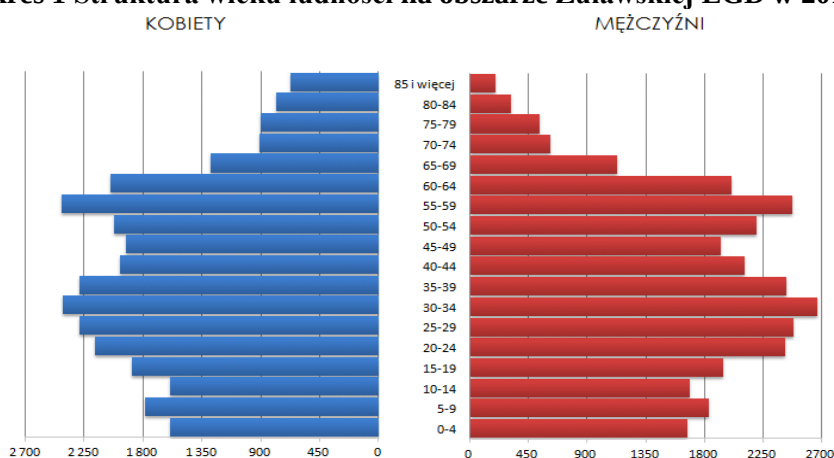
² *Raport z badania ewaluacyjnego. Ewaluacja z postępów w realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju Lokalnej Grupy Działania "Spichlerz Żuławski", Malbork 2015.*

Rozdział III Diagnoza – opis obszaru i ludności

Charakterystyka demograficzna

Dane na koniec roku 2014 pokazują, że liczba ludności LGD zmniejszyła się w stosunku do roku 2013 i wyniosła 61 561 osób. Z racji rolniczego charakteru i wysokiego udziału gruntów rolnych średnia gęstość zaludnienia na obszarze LGD w 2014 roku wyniosła 54 osoby/km². W Polsce średnia gęstość zaludnienia wynosiła 123 osoby/km², w województwie pomorskim 126 osób/km². Takim samym zaludnieniem jak średnia LGD charakteryzuje się powiat nowodworski, natomiast znacznie większym powiat malborski (130 osób/km²). Na koniec 2014 r. na terenie LGD mieszkało 30 922 kobiet i 30 639 mężczyzn. Najliczniejsze grupy wśród kobiet stanowiły osoby w przedziałach wiekowych 30–34 i 55–59 lat, natomiast wśród mężczyzn 25–29, 30–34 oraz 55–59 lat (wykres 1).

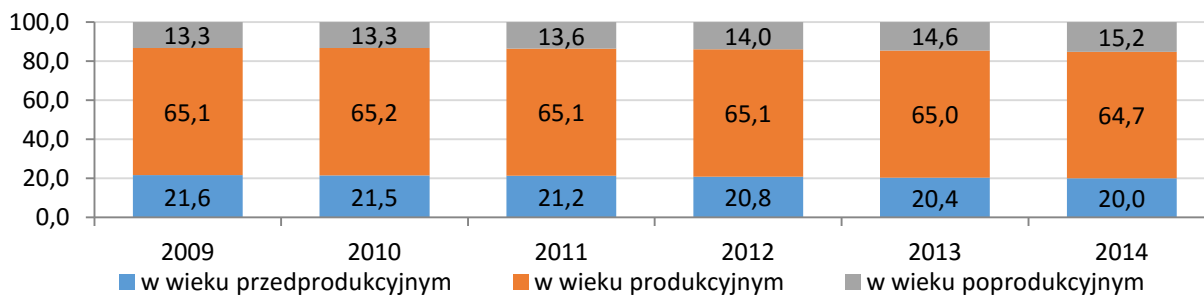
Wykres 1 Struktura wieku ludności na obszarze Żuławskiej LGD w 2014 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Niepokojącym jest fakt spadkowej tendencji udziału osób w wieku przedprodukcyjnym mierzony względem liczby ludności ogółem oraz rosnąca liczba osób w wieku poprodukcyjnym na przestrzeni lat 2009–2014. Liczba osób w wieku produkcyjnym utrzymywała się na stałym poziomie – ok. 65% (wykres 2).

Wykres 2 Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem na obszarze Żuławskiej LGD w latach 2009–2014

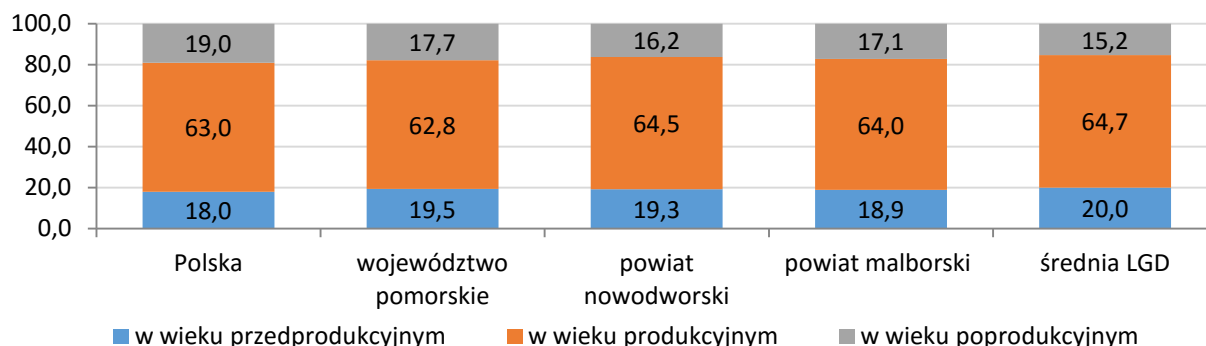

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Biorąc jednak pod uwagę porównanie z Polską, województwem pomorskim, powiatami malborskim i nowodworskim, sytuacja na terenie LGD wyglądała w badanym okresie dobrze.

Udział procentowy osób w wieku przedprodukcyjnym był wyższy, natomiast liczba osób w wieku poprodukcyjnym – niższa (wykres 3).

Wykres 3 Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem na dzień 31.12.2014 r. – porównanie średniej dla Polski, województwa pomorskiego, powiatów malborskiego i nowodworskiego oraz obszaru Żuławskiej LGD

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Według prognoz z roku 2014 liczba ludności w powiatach malborskim i nowodworskim będzie się zmniejszać. Prognozy przewidują, że liczba ludności w obydwu powiatach w 2030 roku wyniesie 95 408, czyli mniej o 5 295 osób w stosunku do roku 2013. Przyrost naturalny na obszarze LGD w 2014 r. był dodatni i wynosił 0,9, tym samym był wyższy niż średnia w Polsce (0,0), powiecie malborskim (0,5) i nowodworskim (0,3), niemniej jednak niższy niż w województwie pomorskim (1,9). W 2014 roku odnotowano spadek liczby mieszkańców, który wynikał przede wszystkim z ujemnego salda migracji (-2,9). Podobnie jak średnia w LGD, również w powiecie malborskim (-3,8), nowodworskim (-1,3) oraz w Polsce (-0,4) nastąpił odpływ mieszkańców, pozytywne ruchy migracyjne miały miejsce natomiast w województwie pomorskim, gdzie na 1 000 mieszkańców saldo wynosiło 0,9 (liczba mieszkańców wzrosła o 1 972 osoby).

Spadek liczby ludności przekłada się na zmniejszającą w latach 2009–2013 liczbę oddanych do użytkowania budynków mieszkalnych. W 2014 roku na obszarze LGD oddano do użytkowania 194 nowo wybudowane budynki, z czego 123 stanowiły budynki mieszkalne. W przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców dawało to wynik odpowiednio 32 i 20 budynków oddanych do użytkowania. W pierwszym przypadku wartość ta była wyższa od średniej dla Polski, województwa pomorskiego i powiatu malborskiego, natomiast w drugim – wyższa od wartości dla Polski i powiatu malborskiego. W roku 2014 najwięcej oddano do użytkowania budynków w gminach Stegna (31), Malbork (28) i Nowy Dwór Gdański (24).

Charakterystyka gospodarki, przedsiębiorczości i sektora społecznego

Na obszarze LGD w latach 2009–2014 odnotowano wzrost liczby podmiotów gospodarczych, czego potwierdzeniem jest liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON. W roku 2014 działały 222 podmioty w sektorze publicznym oraz 5 582 podmioty w sektorze prywatnym.

Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON w przeliczeniu na 10 tys. ludności na obszarze Żuławskiej Lokalnej Grupy Działania wzrosła w 2014 roku o 11 w porównaniu z rokiem poprzednim i wyniosła 943. Wskaźnik ten był jednak niższy niż w Polsce (1 071), województwie pomorskim (1 199) oraz powiatach: nowodworskim (1 081) i malborskim (1 009). Liczba nowo rejestrowanych jednostek w rejestrze REGON w przeliczeniu na 10 tys.

ludności utrzymywała się na podobnym poziomie, najniższy wynik odnotowano w roku 2012 – 109, a najwyższy w roku 2010 – 120. W 2014 r. wartość ta wyniosła 118 i była wyższa niż w Polsce (93), województwie pomorskim (112) i powiecie malborskim (102), natomiast niższa niż w powiecie nowodworskim (139) – tabela 4.

Tabela 4 Podmioty wpisane do rejestru REGON i nowo zarejestrowane w przeliczeniu na 10 tys. ludności w latach 2009 i 2014 – porównanie Polski, województwa pomorskiego, powiatów malborskiego i nowodworskiego oraz obszaru Żuławskiej LGD

Jednostka samorządu terytorialnego	Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności		Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	
	2009	2014	2009	2014
Polska	981	1 071	92	93
województwo pomorskie	1 118	1 199	113	112
powiat malborski	951	1 009	95	102
powiat nowodworski	1 050	1 081	141	139
średnia LGD	896	943	114	118

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS

Najwięcej podmiotów gospodarczych w 2014 r. zarejestrowanych było w sekcjach PKD związanych z handlem detalicznym i hurtowym oraz działalnością związaną z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi.

Przedsiębiorczość mieszkańców można ocenić poprzez analizę wskaźnika ilości osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą. W przeliczeniu na 1 000 mieszkańców na terenie Żuławskiej LGD w 2014 r. działalność prowadziły 73 osoby fizyczne. Był to wynik słabszy niż w Polsce (77), województwie pomorskim (86) oraz powiecie nowodworskim (88), ale nieco korzystniejszy niż w powiecie malborskim (72). W latach 2009–2014 wskaźnik ten na obszarze LGD utrzymywał się na zbliżonym poziomie, ulegając nieznacznym wahaniom od 70 do 73. Liczba podmiotów gospodarki narodowej w przeliczeniu na 1 000 ludności w wieku produkcyjnym w 2014 r. na terenie LGD wynosiła 146 i była niższa niż w Polsce (167), województwie pomorskim (187), powiecie malborskim (155) i powiecie nowodworskim (166). Wskaźnik ten w badanym okresie ulegał nieznacznym wahaniom osiągając najniższy wynik w 2011 r. – 136, a najwyższy w 2014 r. – 146.

W latach 2009–2014 liczba podmiotów gospodarczych wyrejestrowanych z rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców ulegała wahaniom, jednak zawsze dość znacząco przewyższała średnią w Polsce. W roku 2014 z rejestru wyrejestrowanych było 660 podmiotów, co we wskaźniku liczonym na 10 tys. ludności stanowiło 107 podmiotów. Duża liczba zamykanych działalności miała miejsce w pasie nadmorskim (Sztutowo, Stegna, Krynica Morska), w miejscowościach najbardziej zależnych od ruchu turystycznego na 10 tys. mieszkańców wyrejestrowanych w 2014 roku było aż 189 podmiotów (283 w wartościach bezwzględnych).

Pomimo korzystnych wskaźników obrazujących przedsiębiorczość na obszarze LGD, z przeprowadzonych badań ankietowych oraz spotkań warsztatowych wynika, że jednym z głównych problemów obszaru wg jego mieszkańców (17% ankietowanych) jest niska przedsiębiorczość mieszkańców, co przekłada się na sytuację na rynku pracy (brak miejsc pracy, wysokie bezrobocie, poziom wynagrodzenia, kwalifikacje mieszkańców) – 14% respondentów. Biorąc pod uwagę zarówno spostrzeżenia mieszkańców, jak i dane statystyczne, nasuwa się stwierdzenie, że problemem nie jest mała ilość przedsiębiorstw, ale ich problem z utrzymaniem się

na rynku (w 2014 roku nowo zarejestrowanych było 118, gdzie w tym samym roku wyrejestrowało się 107 podmiotów na 10 tys. mieszkańców). W wartościach bezwzględnych wartości te wynoszą odpowiednio: 728 nowo zarejestrowanych i 660 podmiotów wyrejestrowanych. Duża liczba zamykanych działalności gospodarczych ma przede wszystkim związek z dużą zależnością od turystyki, zwłaszcza w pasie nadmorskim.

Ponadto mieszkańcy zostali zapytani o to, kto powinien być wspierany w ramach wdrażania LSR. Wskazane przez mieszkańców grupy docelowe wynikają zarówno z mocnych jak i słabych stron obszaru. Największe wsparcie wg ankietowanych powinno być skierowane do absolwentów szkół średnich i wyższych (prawie 15%) oraz do młodzieży w wieku do 25 lat (14%). Mieszkańcy w trakcie spotkań gminnych za jedną z głównych szans rozwoju przedsiębiorczości i zwiększenia zatrudnienia uznali dostępność zewnętrznych źródeł finansowania.

Rolnictwo na obszarze LGD jest ważnym elementem gospodarki. Użytki rolne w 2014 r. zajmowały obszar 83 009 ha i stanowiły 72,27% powierzchni całego obszaru LGD. Charakterystyczne dla obszaru są duże gospodarstwa rolne. Według danych Powszechnego Spisu Rolnego z 2010 r. największą grupę gospodarstw stanowiły te gospodarstwa o wielkości ponad 15 ha (30,51%). Czynnikiem sprzyjającym rozwojowi rolnictwa są bardzo dobrej jakości gleby (głównie mady), płaskie ukształtowanie terenu oraz niska lesistość, która wynosi 5,87%, podczas gdy w Polsce 29,97%, a w województwie pomorskim 37,22%. Wśród gruntów rolnych 76,58% powierzchni stanowiły grunty orne, natomiast drugie w zestawieniu były łąki trwałe – 9,53%, co potwierdza ogromne znaczenie sektora rolniczego na obszarze LGD. Na obszarach byłych Państwowych Gospodarstw Rolnych obserwuje się zjawisko wykluczenia społecznego.

W 2014 r. dochód budżetów gmin wchodzących w skład LGD w przeliczeniu na 1 mieszkańca wynosił 3 940,65 zł, podczas gdy w Polsce 3 971,27 zł, w województwie pomorskim 4 274,62 zł, w powiecie malborskim 3 210,47 zł, zaś w powiecie nowodworskim 4 105,94 zł. W latach 2009–2014 ulegał on znacznym wahaniom, najniższy wynik osiągnięto w 2009 r. – 2 718,21 zł, a najwyższy w 2012 r. – 4 294,99 zł.

Udział dochodów własnych w dochodach ogółem gmin obszaru LGD w roku 2014 był wyższy niż w powiecie malborskim, ale niższy niż w Polsce, województwie pomorskim i powiecie nowodworskim. Średnia dla obszaru LGD w roku 2014 wyniosła 51,94%, w Polsce 55,37%, w województwie pomorskim 54,74%, w powiecie malborskim 51,84%, a w powiecie nowodworskim 55,06%. W najlepszej sytuacji była Gmina Krynica Morska – 78,28%, a w najslabszej Gmina Lichnowy z wynikiem 32,72%.

Dochody podatkowe³ obliczone jako średnia z gmin wchodzących w skład LGD w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły w 2013 r. 1 736,03⁴ zł i były wyższe od kwoty obliczonej dla Polski (1 435,18 zł⁵), województwa pomorskiego⁶ (1 221,68 zł).

Podatek dochodowy od osób fizycznych obliczany na 1 mieszkańca na obszarze LGD w 2014 r. wyniósł 367,52 zł i był niższy niż w Polsce (783,51 zł), województwie pomorskim

³ Dochody podatkowe – średni dochód podatkowy gmin w przeliczeniu na 1 mieszkańca obliczono biorąc pod uwagę dochody podatkowe, o których mowa w art. 20 ust. 3 *Ustawa z dnia 13 listopada 2003 roku o dochodach jednostek samorządu terytorialnego* (Dz. U. z 2015 r. poz. 513 z późn. zm.).

⁴ Dochód podatkowy gminy na 1 mieszkańca na obszarze LSR to średnia arytmetyczna wskaźników G dla gmin tworzących obszar LSR.

⁵ Podane dane to dane za 2013 rok podawane przez MF jako Wskaźniki dochodów podatkowych dla poszczególnych gmin na 2015 rok

⁶ Dochód podatkowy gminy na 1 mieszkańca dla danego województwa to średnia arytmetyczna wskaźników G dla wszystkich gmin z tego województwa.

(793,71 zł), powiecie malborskim (493,37 zł) oraz powiecie nowodworskim (389,13 zł). Podatek dochodowy od osób prawnych obliczany na 1 mieszkańca w 2014 r. wyniósł z kolei 11,71 zł podczas gdy w Polsce wyniósł 55,36 zł, w województwie pomorskim 59,71 zł, w powiecie malborskim 27,06 zł, a w powiecie nowodworskim 11,35 zł.

Wydatki budżetów gmin obszaru LGD na 1 mieszkańca ulegały znacznym wahaniom w latach 2009–2014 – od 2 976,14 zł w 2009 r. do 4 213,39 zł w 2012 r. W roku 2014 wyniosły 4 175,22 zł, a wynik ten był wyższy niż w Polsce (4 021,24 zł) i powiecie malborskim (3 279,61 zł), niższy zaś niż w województwie pomorskim (4 271,88 zł) i powiecie nowodworskim (4 404,67 zł). Zauważyć należy jednak ogromną rozbieżność między gminami wchodzącymi w skład LGD. Wydatki budżetu gminy w 2014 r. najwyższy poziom miały w Krynicy Morskiej (26 745,93 zł), natomiast najniższy w Nowym Dworze Gdańskim (2 913,26 zł).

Działalność sektora społecznego odzwierciedla się w ilości fundacji, stowarzyszeń oraz organizacji społecznych, która w latach 2009–2014 systematycznie wzrastała. Na obszarze LGD w 2009 r. zarejestrowanych było 139 fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych, a w roku 2014 – 184, co wskazywałoby na coraz większe zaangażowanie lokalnej społeczności. Jednak w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców ilość fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na obszarze LGD w 2014 r. wynosiła 30 i był to wynik słabszy od średniej dla kraju i województwa, gdzie wyniósł po 33 podmioty oraz od wyniku dla powiatu nowodworskiego – 34 podmioty. W powiecie malborskim w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców ilość fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych wynosiła w 2014 roku 27 podmiotów. Największe zaangażowanie wynikające z ilości organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców widoczne było w Gminie Krynica Morska – 82, najmniejsze zaś w Gminie Malbork – 17.

Niemniej jednak należy zwrócić szczególną uwagę na odczucia mieszkańców obszaru LGD, którzy w trakcie prowadzonych konsultacji społecznych na spotkaniach gminnych oraz podczas badania ankietowego (metodą bezpośrednią oraz poprzez formularze na stronie internetowej) odnieśli się do *zaangażowania lokalnej społeczności w rozwój obszaru* i tylko 3% badanych wskazało zaangażowanie jako mocną stronę, podczas gdy 17% z nich uznało ją jako stronę słabą. Niemniej jednak mieszkańcy upatrują szansę w rozwoju obszaru dzięki rosnącej *popularności inicjatyw oddolnych i odpowiedzialności społecznej* (11% badanych). W trakcie spotkań warsztatowych w gminach jak i spotkań Zespołu ds. opracowania Strategii również zwrócono uwagę na konieczność pobudzania aktywności społecznej i większą potrzebę zaangażowania się mieszkańców w rozwój obszaru LGD uznając jednocześnie, że największym zagrożeniem dla aktywności organizacji pozarządowych i inicjatyw oddolnych są skomplikowane procedury aplikowania o środki finansowe oraz brak środków na pokrycie wkładu własnego. Ponad 11% ankietowanych wskazało *osoby działające w organizacjach pozarządowych* jako grupę, która powinna być szczególnie wspierana w ramach realizacji LSR.

Charakterystyka rynku pracy – zatrudnienie i bezrobocie

Sytuacja na rynku pracy w gminach obszaru LGD w latach 2009–2013 utrzymywała się na podobnym poziomie. Liczba osób zatrudnionych w przeliczeniu na 1 000 ludności w 2014 r. wynosiła 104 i była ponad dwukrotnie niższa niż w Polsce (230) i województwie pomorskim (226). Z powyższych danych wynika, iż na obszarze działania LGD konieczne jest podjęcie działań mających na celu tworzenie nowych miejsc pracy w przedsiębiorstwach już istniejących

lub aktywizacja mieszkańców w celu zakładania własnych działalności gospodarczych oraz rozwoju już istniejących.

Przeciętne wynagrodzenie brutto w powiecie malborskim wynosiło w 2014 r. 3 375,47 zł, natomiast w powiecie nowodworskim 3 350,00 zł. Obydwa wyniki są dużo niższe niż średnia w Polsce (4 003,99 zł) i województwie pomorskim (4 011,59 zł).

Na obszarze LGD w latach 2009–2013 widoczny był wzrost **liczby zarejestrowanych osób bezrobotnych w stosunku do osób w wieku produkcyjnym**. W 2013 r. stosunek ten wyniósł 14,9%, podczas gdy w Polsce utrzymywał się na poziomie 8,8%, a w województwie pomorskim na poziomie 7,8%. Tendencja wzrostowa stosunku liczby osób bezrobotnych do liczby osób w wieku produkcyjnym widoczna jest w skali kraju i województwa aż do 2013 r., aczkolwiek na obszarze LGD zwiększała się znacznie szybciej (tabela 5). W 2014 r. nastąpił spadek liczby osób bezrobotnych do liczby osób w wieku produkcyjnym w całym kraju, również na obszarze LGD – wyniósł 12,4%.

Tabela 5 Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych w stosunku do osób w wieku produkcyjnym w latach 2009–2014 – porównanie średniej dla Polski, województwa pomorskiego, powiatów malborskiego i nowodworskiego oraz obszaru LGD

Jednostka terytorialna	Stosunek liczby osób bezrobotnych do liczby osób w wieku produkcyjnym					
	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	0,077	0,079	0,080	0,087	0,088	0,075
województwo pomorskie	0,070	0,071	0,073	0,078	0,078	0,067
powiat malborski	0,111	0,109	0,113	0,115	0,119	0,096
powiat nowodworski	0,137	0,146	0,144	0,154	0,154	0,134
średnia LGD	0,135	0,139	0,139	0,147	0,149	0,124
Jednostka terytorialna	Liczba osób bezrobotnych w stosunku do liczby osób w wieku produkcyjnym w ujęciu %					
	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	7,7	7,9	8,0	8,7	8,8	7,5
województwo pomorskie	7,0	7,1	7,3	7,8	7,8	6,7
powiat malborski	11,1	10,9	11,3	11,5	11,9	9,6
powiat nowodworski	13,7	14,6	14,4	15,4	15,4	13,4
średnia LGD	13,5	13,9	13,9	14,7	14,9	12,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W 2014 r. najgorszą sytuację odnotowano w gminach Nowy Dwór Gdański i Krynica Morska – gdzie liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych w stosunku do osób w wieku produkcyjnym wynosiła 0,14, najkorzystniejszy wynik miały gminy Malbork i Miłoradz – 0,10.

Potwierdzeniem sytuacji na rynku pracy są odczucia mieszkańców obszaru LGD. Podczas warsztatów oraz prowadzonych badań ankietowych zwrócono uwagę na takie problemy, jak *brak miejsc pracy, wysokie bezrobocie, poziom wynagrodzenia, kwalifikacje mieszkańców* (14% badanych), które w dużej mierze wynikają ze specyfiki obszaru, czyli zależności od branży turystycznej i trendów panujących w turystyce. Stanowi to duży problem w związku z sezonowością posiadanej oferty turystycznej na obszarze LGD.

W gminach wchodzących w skład LGD w 2013 r. zarejestrowanych było 5 979 osób bezrobotnych, z czego 55,93% stanowiły kobiety, a 44,07% mężczyźni. Stopa bezrobocia w 2014 r.

w powiecie nowodworskim wyniosła 27,5%, a w powiecie malborskim 21,4%. Obydwa wyniki były znacznie wyższe niż w Polsce (11,5%) oraz w województwie pomorskim (11,3%). Tak duża liczba osób zarejestrowanych jako bezrobotne świadczy o fakcie, iż na terenie LGD jest wiele osób zdolnych do pracy i deklarujących jej podjęcie.

W powiecie malborskim zarejestrowanych jako osoby bezrobotne w 2014 r. było 3 945 osób. Największy odsetek wśród nich stanowiły osoby z wykształceniem gimnazjalnym i niższym (32,98%) oraz zasadniczym zawodowym (29,46%), najmniej było osób z wykształceniem wyższym (7,20%). W powiecie nowodworskim zarejestrowanych było 3 125 osób, wśród nich największy odsetek stanowiły również osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (33,76%) oraz gimnazjalnym i niższym (32,70%), a najmniejszy z wykształceniem wyższym (5,92%).

Ocena zadowolenia mieszkańców z rynku pracy w badaniu przeprowadzonym wśród mieszkańców obszaru objętego działaniem LGD uzyskała średni wynik 2,3 punktu na 6 maksymalnych. W pytaniu na temat dziedziny, w jakiej należy podjąć najpilniejsze działania, rynek pracy uzyskał 3,97 punktu na 5 maksymalnych, a *przedsiębiorczość* 2,5 punktu na 5.

Opieka społeczna

Obszar LGD charakteryzuje duża liczba osób objętych opieką społeczną. W 2013 r. z pomocy społecznej korzystało 2 930 gospodarstw domowych, objętych opieką społeczną było 8 735 osób. W latach 2009–2013 wskaźnik liczby osób objętych opieką społeczną w przeliczeniu na 1 000 ludności utrzymywał się na podobnym poziomie, w 2013 r. uzyskując wynik 142, który w porównaniu z Polską (83) i województwem pomorskim (87) wypadł niekorzystnie (tabela 6).

Tabela 6 Liczba osób objętych opieką społeczną w przeliczeniu na 1 000 ludności w latach 2009–2013 w Polsce, województwie pomorskim, powiatach malborskim i nowodworskim oraz na obszarze Żuławskiej LGD

Lp.	Jednostka terytorialna	Liczba osób objętych opieką społeczną w przeliczeniu na 1 000 ludności				
		2009	2010	2011	2012	2013
1.	Polska	91	87	81	81	83
2.	województwo pomorskie	91	90	86	85	87
3.	powiat malborski	118	123	114	107	115
4.	powiat nowodworski	141	136	137	133	137
5.	Średnia LGD	151	146	140	131	142

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W 2013 r. na obszarze LGD liczba dzieci do 17 lat, na które rodzice otrzymywali zasiłek rodzinny wynosiła 5 205 osób. Udział dzieci w wieku do 17 lat, na które rodzice otrzymywali zasiłek rodzinny w stosunku do wszystkich dzieci w tym wieku stanowił 36,8%. W porównaniu z Polską (30,2%) i województwem pomorskim (30,5%) liczba ta była dość wysoka. Zauważyć należy jednak tendencję spadkową w latach 2009–2013. W 2009 r. badany wskaźnik dla obszaru LGD wynosił aż 51%.

Wydatki na pomoc społeczną w 2014 r. na terenie LGD wyniosły 16,53% wydatków ogółem. W porównaniu z Polską (13,36%), województwem pomorskim (13,79%) oraz powiatem nowodworskim (14,29%) wynik ten był wyższy, jedynie w porównaniu z powiatem malborskim (21,78%) wynik był niższy.

Dostęp do infrastruktury publicznej i komunalnej

Na obszarze objętym LSR w 2014 r. działało 28 prywatnych i publicznych przychodni. Wskaźnik liczby przychodni na 10 tys. mieszkańców wynosił 5 i był taki sam, jak dla Polski oraz wyższy niż wynik w województwie pomorskim (4). Dostęp do opieki zdrowotnej w latach 2009–2014 utrzymywał się na zbliżonym poziomie.

Z przeprowadzonych badań ankietowych wynika, iż mieszkańcy są średnio zadowoleni z jakości opieki zdrowotnej. W odpowiedzi na pytanie o ocenę stopnia zadowolenia z rozwoju ochrony zdrowia średnia ocen wyniosła 2,99 punktu przy ocenie maksymalnej 6. Na pytanie: *W jakich dziedzinach należy podjąć najpilniejsze działania* ochrona zdrowia uzyskała 2,81 punktu na 5 maksymalnych, czym uplasowała się na 3. miejscu za rynkiem pracy i zarobkami mieszkańców.

Na obszarze LGD w 2013 r. działał jeden klub dziecięcy (w Gminie Sztutowo), który świadczył usługi opieki nad dziećmi do lat 3. Odsetek dzieci objętych opieką w 2014 r. wynosił 0,9% i był o 0,6% wyższy niż w roku poprzednim.

W 2013 r. liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w przeliczeniu na 1 000 dzieci w wieku 3–5 lat wyniosła 555. Był to wynik gorszy niż w Polsce (741) i województwie pomorskim (704), należy zwrócić jednak uwagę na wzrostową tendencję wskaźnika w latach 2009–2013, gdyż w roku 2009 na 1 000 dzieci w wieku od 3 do 5 lat wychowaniem przedszkolnym objętych było 425 dzieci. W badaniu ankietowym ocena stopnia zadowolenia z rozwoju edukacji przedszkolnej i żłobkowej uplasowała się powyżej średniej i wyniosła 3,6 punktu na 6 maksymalnych.

Liczba uczniów szkół podstawowych w przeliczeniu na 1 000 ludności na obszarze LGD w 2013 r. wynosiła 57, był to wynik zbliżony do Polski (55), województwa pomorskiego (60), powiatu malborskiego (57) i powiatu nowodworskiego (56). Zauważyć należy jednak tendencję spadkową na przestrzeni lat 2009–2013, gdyż liczba uczniów szkół podstawowych systematycznie spada: od 65 w 2009 r. do 57 w 2013 r. w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców.

Efektom działalności szkół na danym obszarze są wyniki z egzaminów sprawdzających. Średni wynik punktowy w 2013 r., jaki osiągnęli uczniowie z obszaru LGD ze sprawdzianu kończącego szkołę podstawową (22,16) był niższy niż w Polsce (24,03), województwie pomorskim (23,69) i powiecie nowodworskim (22,45), natomiast wyższy niż w powiecie malborskim (22,0)

Średnia z egzaminu kończącego naukę w szkole gimnazjalnej na obszarze LGD w 2013 r. wypadła gorzej niż we wszystkich innych porównywanych jednostkach terytorialnych. Najslabiej uczniowie poradzili sobie z egzaminem z matematyki, najlepiej z egzaminem z języka polskiego⁷.

W trakcie spotkań warsztatowych zwrócono uwagę na małe zaangażowanie placówek szkolnych w życie publiczne oraz na potrzebę edukowania dzieci w zakresie przedsiębiorczości już od najmłodszych lat szkolnych.

W 2013 r. na obszarze LGD korzystało z wodociągu 93,8% ludności. Był to wynik porównywalny z województwem pomorskim (93%), natomiast wyższy niż w Polsce (87,6%), ale niższy niż w powiatach nowodworskim (95,9%) i malborskim (95,8%). Z kanalizacji na obszarze LGD korzystało 55,6% ogółu ludności i był to wynik niższy niż w Polsce (65,1%), województwie pomorskim (77,9%), powiecie nowodworskim (74,7%) i powiecie malborskim (58,6%). W latach 2009–2013 znacznie wzrosła liczba przydomowych oczyszczalni ścieków.

⁷ Strona internetowa Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Gdańsku, www.oke.gda.pl.

W 2013 r. na obszarze LGD działało 218 oczyszczalni przydomowych i był to wynik o 103 wyższy niż w roku 2009.

Wydatki na ochronę środowiska i gospodarkę komunalną na obszarze LGD w 2014 r. stanowiły 6,9% wydatków ogółem. Był to wynik niższy niż w Polsce (8,1%), województwie pomorskim (7,3%) i powiecie nowodworskim (7,3%) oraz w powiecie malborskim (8,2%).

Potencjał turystyczny

Specyficzne warunki środowiska naturalnego, wynikające z położenia obszaru LGD na terenie Żuław Wiślanych i Mierzei, takie jak rzeźba terenu, warunki geomorfologiczne, wodne oraz florystyczne powodują, że teren ten jest bardzo atrakcyjny. Część obszaru zajmują różne formy ochrony przyrody – od obszarów Natura 2000, poprzez obszary chronionego krajobrazu, park krajobrazowy, rezerваты przyrody, użytki ekologiczne, pomniki przyrody. Obszary prawnie chronione zajmują łącznie 20 328,80 ha. Obszar LGD stanowią przede wszystkim grunty rolne, w 2014 roku ich powierzchnia wynosiła 72,27% obszaru (83 009 ha), następnie były to grunty pod wodami 14,33% (16 455 ha), leśne oraz zadrzewione i zakrzewione 6,38% (7 326 ha), grunty zabudowane i zurbanizowane wynosiły 4,32%, nieużytki 1,32% (1 502 ha), a pozostałe – 1,39%.

Obszar LGD posiada olbrzymie, lecz niedoceniane walory turystyczne. Na potencjał turystyczny regionu wpływają: specyficzny mikroklimat charakteryzujący się największą na polskim wybrzeżu ilością słonecznych dni i wyższą niż na wielu innych nadmorskich plażach temperaturą wody Bałtyku oraz obecnością zwartych kompleksów leśnych znajdujących się na terenie Parku Krajobrazowego Mierzeja Wiślana. Duża ilość rzek i kanałów umożliwia korzystanie z wszelkich form rekreacji na wodzie, m.in. szlak wodny z Gdańska do Zalewu Wiślanego (z odnogą do Nowego Dworu Gdańskiego rzeką Tuga), czy Zalew Wiślany, który jest atrakcyjnym akwenem dla jachtingu. Podczas prowadzonych spotkań warsztatowych zwracano uwagę na niską świadomość lokalnej społeczności w zakresie odpowiedzialności za środowisko, zwłaszcza ze względu na dużą zależność obszaru od jakości środowiska naturalnego. Ponadto mieszkańcy na spotkaniach wyrazili obawy w odniesieniu co do przyszłości obszaru ze względu na zależność od warunków klimatycznych oraz możliwości występowania klęsk żywiołowych, głównie powodzi oraz susz.

Historia i kultura obszaru wiążą się ze sobą. Ich początki sięgają średniowiecza w XIII– XIV w. teren zaczął się rozwijać gospodarczo. W tym okresie na teren Żuław zaczęła napływać ludność z północnych Niemiec, zwłaszcza z Niderlandów, mająca doświadczenie w zagospodarowywaniu terenów podmokłych i zalewowych. Powstały liczne budowle, szczególnie wiatraki, końskie młyny oraz rowy melioracyjne i wały przeciwpowodziowe. Pomimo burzliwej historii Żuław, głównie okresu II wojny światowej, kiedy teren ten ulegał zniszczeniom – na obszarze objętym działaniami LGD zachowało się wiele zabytków, m.in. żuławskie domy podcieniowe, zabytki sakralne, zagrody holenderskie i budowle hydrotechniczne. Na obszarze LGD znajduje się 181 obiektów dziedzictwa kulturowego wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych województwa pomorskiego⁸. 115 zabytków zlokalizowanych jest na obszarze gmin powiatu nowodworskiego a 66 na obszarze powiatu malborskiego. Poniżej wskazano kilka obiektów rozpoznawalnych i najciekawszych na obszarze LGD:

- kościół pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Stegnie, wybudowany w 1681 r., w którym znajduje się ambona z 1687 r., organy z XVIII w., ołtarz główny oraz odnowiony niedawno zabytkowy model statku;

⁸ Narodowy Instytut Dziedzictwa, www.nid.pl, stan na 30.09.2015 r.

- śluza Gdańska Głowa w Drewnicy – największa w Polsce śluza, wybudowana w 1895 r., łącząca Wisłę z rzeką Szkarpawą;
- holenderskie gospodarstwa z drugiej połowy XIX w. w Drewnicy;
- wiatrak w Drewnicy, wybudowany w 1718 r.;
- gotycki kościół w Niedźwiedzicy, wybudowany w 1348 r.;
- mosty zwodzone wybudowane w XIX w. w miejscowościach Rybina i Tujsk;
- stacja pomp w Chłodniewie;
- domy podcieniowe – charakterystyczne dla architektury holenderskiej domy z potężnymi werandami, podpartymi drewnianymi kolumnami, znajdujące się na terenie gmin tworzących LGD;
- latarnia w Krynicy Morskiej – wybudowana na wydmie o wysokości 29 m n.p.m. daje światło widoczne z odległości 18,5 mili morskiej;
- kościół pw. św. Mateusza w Nowym Stawie, wybudowany w 1573 r.;
- cmentarz mennonicki w Stogach Malborskich z 1768 r.;
- kościół gotycki w Kończewicach z 2 poł. XIV w.;
- kościół gotycki w Lichnowach z 2 poł. XIV w.;
- kościół gotycki w Miłoradzu z 2 poł. XIV w.;
- kościół parafialny pw. św. Apostołów Szymona i Judy w Gnojewie z 1863 r.,
- kościół filialny pw. Matki Boskiej Królowej Polski w Starym Polu z 1879 r.,
- liczne kapliczki pochodzące z początków XX w.

Liczne zabytki obszaru nie przekładają się jednak na poziom wydatków na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w wydatkach ogółem gmin obszaru LGD – w 2014 r. wydatki te wyniosły 3,41%. Był to wynik niższy niż w Polsce (4,03%) i województwie pomorskim (4,49%) oraz znacznie niższy niż w powiecie malborskim (7,48%), a wyższy niż w powiecie nowodworskim (2,29%). Podczas prowadzonych spotkań warsztatowych mieszkańcy zwrócili uwagę na zanikającą tożsamość lokalną oraz niewystarczającą dbałość o obiekty zabytkowe i wynikający z tego faktu proces ich degradacji.

Cechą charakterystyczną dla obszaru LGD jest duża wilgotność powietrza i gruntu, wynikająca z płytkiego zalegania wód gruntowych, dużej ilości kanałów i rowów melioracyjnych oraz bliskości morza. Czynniki te mają wpływ na niższą niż w głębi kraju temperaturę powietrza. Mikroklimat Mierzei Wiślanej oraz posiadane złoża wód leczniczych stwarzają możliwość utworzenia na tym obszarze uzdrowiska, Krynica Morska podjęła już stosowne kroki w tym kierunku. Daje to możliwość zwiększenia pozasezonowej oferty turystycznej.

Ważną rolę w budowaniu potencjału i rozwoju turystyki odgrywają prowadzące aktywną działalność organizacje turystyczne: LOT Krynica Morska, LOT Sztutowo, LOT Stegna, Malborski Klaster Turystyczny, Stowarzyszenie Miłośników Nowego Dworu – Klub Nowodworski.

Ważnym elementem wyróżniającym region są produkty lokalne. Kulinaria żuławskie zawdzięczają swoją wysoką jakość bogactwu występujących na obszarze Żuław: hodowli i upraw rolniczych, sadowniczych i warzywniczych. Na listę produktów tradycyjnych województwa pomorskiego wpisanych jest 6 produktów, a 9 oczekuje na wpisanie. Wśród produktów wpisanych na listę znajdują się produkty zarówno z powiatu malborskiego, jak i nowodworskiego⁹:

⁹ Portal Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, www.minrol.gov.pl.

- szynka w cieście – kawałek mięsa obłożony ciastem i zapiekany do charakterystycznego rumianego koloru, potrawa jest soczysta i krucha (Stowarzyszenie Przyjaciół Marzęcina, Marzęcino);
- bałabuchy – ukraińskie pieczywo, które powstaje na bazie drożdży i jest wypiekane na rumiano-złoty kolor (Stowarzyszenie Przyjaciół Marzęcina, Marzęcino);
- pieczeń boczowa z Marzęcina – regionalny specjał, z wierzchu opieczona, złocista pieczeń, w przekroju widoczne różowe mięso z kawałkami zielonej natki pietruszki (Stowarzyszenie Przyjaciół Marzęcina, Marzęcino);
- surowy łosoś bałtycki solony – podawany jako filet pokrojony w ukośne płaty ze skórą, strona wewnętrzna o charakterystycznym żółtawym kolorze (Stowarzyszenie Rozwoju Miejscowości Jantar, Jantar);
- wieprzowina w słojach z Żuław – surowe mięso wieprzowe pokrojone w kawałki, następnie marynowane i gotowane, ciasno ułożone w słojach; po ugotowaniu mięso ma zwartą konsystencję z odrobiną wygotowanego smalcu i galaretką wytworzoną z wieprzowiny (Aleksandra Reksa, Kamionka);
- gołąbki z pęczaku z grzybami – farsz z suszonych grzybów oraz uprażonej kaszy owinięty w uprzednio sparzone liście białej kapusty (KGW Stogi).

Do jednych z najbardziej rozpoznawalnych produktów lokalnych należy ser żuławski (złożono wnioski o wpis na listę produktów tradycyjnych województwa pomorskiego), tradycja serowarstwa na terenie Żuław sięga aż XVI wieku. Tradycyjne wyroby kulinarne są dużą szansą na rozwój obszaru Żuław w związku z rosnącą modą na to, co tradycyjne i lokalne. Niemniej jednak liczba produktów wpisanych na listę produktów tradycyjnych województwa pomorskiego jest niewielka w odniesieniu do całego województwa, stanowią one zaledwie 3,5% wszystkich produktów.

Biorąc pod uwagę powyższe – widoczny jest na obszarze rozwój usług turystycznych. Na obszarze działania LGD w latach 2009–2014 systematycznie rozwijał się dział gospodarki związany z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi. W sekcji I – działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi, zgodnie z danymi GUS, w 2014 r. zarejestrowanych było 840 podmiotów, co stanowiło 14,47% wszystkich podmiotów zarejestrowanych, podczas gdy w Polsce podmioty w sekcji I stanowiły w tym czasie 3,1%, a w województwie pomorskim 5,1% ogółu.

Na podstawie przeprowadzonych analiz słabych i mocnych stron na obszarze LGD, zarówno w trakcie warsztatów jak i badań ankietowych, mieszkańcy uznali za najważniejszy potencjał LGD walory turystyczne obszaru, w tym położenie geograficzne, zasoby naturalne i dziedzictwo kulturowe. Ponadto ankietowani w badaniu wskazali infrastrukturę turystyczną oraz produkty i usługi lokalne jako istotne potencjały obszaru, stanowiły one 75% wszystkich odpowiedzi. Według mieszkańców to właśnie turystyka w powiązaniu z modą na zdrowy tryb życia oraz czystym środowiskiem (37% odpowiedzi) jest największą szansą dla rozwoju regionu w połączeniu ze wzrostem liczby turystów (17%). Jednocześnie respondenci uznali za jego najsłabszą stronę niezadawalającą ofertę czasu wolnego (20% odpowiedzi). Pomimo wskazanych potencjałów zwrócono szczególną uwagę w trakcie prowadzonych spotkań warsztatowych na sezonowość oferty turystycznej i wynikający z niej spadek zatrudnienia poza sezonem.

Podsumowanie i wnioski z części diagnostycznej – określenie grup docelowych, w tym defaworyzowanych oraz obszarów interwencji

Diagnoza obszaru opracowana na podstawie danych statystycznych, a także szeroko prowadzonych konsultacji społecznych pozwala na określenie **grup docelowych** jakie powinny być wspierane w ramach realizacji LSR. Na podstawie diagnozy mogliśmy określić 4 grupy docelowe, w tym również grupę defaworyzowaną, wymagającą szczególnego wsparcia. Pierwszą grupę stanowią **mieszkańcy**, ponieważ LSR powinna realizować cele, które będą służyć społeczności lokalnej. Drugą grupą są **turyści**, wskazani ze względu na dużą zależność obszaru LGD od rozwoju sektora turystycznego. Trzecią grupę stanowią **przedsiębiorcy**, wybrani ze względu na dużą liczbę podmiotów z sektora mikro, małych i średnich przedsiębiorstw wyrejestrowujących się na obszarze LGD. Ponadto grupę przedsiębiorców, jako wymagającą wsparcia, wskazywali również mieszkańcy w trakcie spotkań warsztatowych. Wspieranie przedsiębiorców będzie wpływać na spadek bezrobocia, a co za tym idzie – podniesienie jakości życia mieszkańców. Ostatnią grupę jaką można wskazać na podstawie przeprowadzonych analiz są **członkowie organizacji pozarządowych**, którzy powinni być wspierani ze względu na niską aktywność społeczną oraz zanik więzi i przywiązania do tradycji, szczególnie podkreślany w trakcie spotkań gminnych oraz wynikający z przeprowadzonych analiz ankiet.

Ponadto w ramach grup docelowych została określona **grupa defaworyzowana, którą stanowią studenci/uczniowie oraz absolwenci do 29. roku życia**. Określenie tej grupy wynika z przeprowadzonych konsultacji społecznych, na których wskazano m.in. że absolwenci szkół wyższych, a więc po 26. roku w ciągu 3 lat od zakończenia nauki nie zdążyli jeszcze zdobyć odpowiedniego doświadczenia oraz nie posiadają kapitału na założenie własnej działalności gospodarczej, bez wsparcia zewnętrznego, dlatego też istnieje potrzeba wsparcia tej grupy wiekowej, która stanowi największy potencjał do kreowania rozwoju regionu.

Obok grup docelowych z przeprowadzonej pogłębionej analizy obszaru wyodrębniono 4 obszary, definiowane jako branże gospodarcze wg sekcji i działu PKD¹⁰, wymagające wsparcia oraz dalszego ich rozwijania. Wybrane branże wynikają zarówno z potencjałów obszaru LGD, jak również ze słabych stron.

Dwie pierwsze zidentyfikowane branże to: branża turystyczna sklasyfikowana wg sekcji I (**działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi**) działów 55 (zakwaterowanie) i 56 (działalność usługowa związana z wyżywieniem) oraz branża działalności **związanej z kulturą, rozrywką i rekreacją** sklasyfikowana jako sekcja R wg działu 93 (działalność sportowa, rozrywkowa i rekreacyjna). Branże te zostały wybrane ze względu na dużą zależność obszaru od rozwoju turystyki i związaną z tym sezonowość na rynku pracy, wiele podmiotów gospodarczych zawiesza swoją działalność na okres poza sezonem turystycznym. Należy dążyć do rozwoju turystyki, tworzenia odpowiednich warunków spędzania czasu wolnego w miesiącach od września do czerwca. Kolejną branżą, która powinna być odbiorcą działań w ramach LSR jest branża wynikająca z długoletnich tradycji serowarstwa i kulinariów, która nie jest wystarczająco promowana poza obszarem LGD. Według sekcji C działalności gospodarczych jest to **branża przetwórstwa przemysłowego** dział 10 (produkcja artykułów spożywczych). Serowarstwo choć bardzo charakterystyczne dla obszaru nie jest upowszechnione i rozpoznawalne poza obszarem LGD. Na podstawie konsultacji społecznych należy podkreślić znaczenie branży S (**pozostała działalność usługowa**) w szczególności dział 94 (działalność organizacji

¹⁰ Polska Klasyfikacja Działalności 2007, *Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2007 r. w sprawie Polskiej Klasyfikacji Działalności* (Dz. U. z 2007 r. Nr 251 poz. 1885 z późn. zm.).

członkowskich), czyli działalność społeczną. Działalność organizacji pozarządowych, tworzenie inicjatyw oddolnych i wzmacnianie lokalnych liderów było tematem wielu spotkań w trakcie budowania LSR oraz wynikiem ankiet prowadzonych wśród mieszkańców. Dodatkowo należy podkreślić, że liczba organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców jest w dalszym ciągu niższa niż średnia w Polsce i województwa pomorskiego, dlatego tak istotne jest wzmacnianie potencjału członków organizacji, jak i działaczy społecznych.

Rozdział IV Analiza SWOT

Tabela 7 Analiza SWOT (mocne i słabe strony, szanse i zagrożenia) obszaru LGD

Mocne strony	Odniesienie do diagnozy	Słabe strony	Odniesienie do diagnozy
1. Położenie geograficzne.	Rozdział 1 Rozdział 3.1	1. Niedostateczne wykorzystanie potencjału turystycznego (dziedzictwa kulturowego i zasobów naturalnych).	Rozdział 3.6
2. Dobra dostępność komunikacyjna obszaru.	Rozdział 1	2. Sezonowość oferty turystycznej wynikająca z niewystarczającej ilości produktów turystycznych obszaru LGD.	Rozdział 3.6
3. Unikalny krajobraz obszaru oraz bogate zasoby przyrodnicze.	Rozdział 3.1	3. Słabo rozwinięta infrastruktura turystyczna.	Rozdział 3.6
4. Rozpoznawalność turystyczna Mierzei Wiślanej.	Rozdział 3.6	4. Niewystarczająca ochrona obiektów dziedzictwa kulturowego i wynikająca z tego postępująca ich degradacja.	Rozdział 3.6
5. Bogate dziedzictwo kulturowe i historyczne.	Rozdział 3.6	5. Zagrożenie wykluczeniem społecznym pracowników poza sezonem turystycznym ze względu na niewystarczającą ilość ofert pracy.	Rozdział 3.6
6. Zróżnicowane zasoby wód powierzchniowych (Wiśła, Morze Bałtyckie, Zalew Wiślany).	Rozdział 3.6	6. Niska świadomość lokalnej społeczności w zakresie odpowiedzialności za środowisko i jego ochronę.	Rozdział 3.6
7. Duża liczba podmiotów w zakresie działalności gospodarczej związanej z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi, ponad czterokrotność średniej w Polsce.	Rozdział 3.6	7. Niewystarczająca współpraca między samorządami, sektorem gospodarczym i społecznym oraz mieszkańcami.	Rozdział 3.2
8. Działalność lokalnych organizacji turystycznych.	Rozdział 3.6	8. Ujemne i rosnące saldo migracji.	Rozdział 3.1
9. Aktywność społeczna poparta rosnącą na obszarze LGD liczbą zarejestrowanych fundacji, stowarzyszeń, organizacji społecznych.	Rozdział 3.1	9. Wskaźnik liczby fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na obszarze LGD niższy niż średnia w Polsce i województwie pomorskim.	Rozdział 3.2
10. Dodatni przyrost naturalny.	Rozdział 3.1	10. Zanikające więzi społeczne, niedostateczna współpraca i przywiązanie do tradycji.	Rozdział 3.6
11. Młode społeczeństwo (wyższy niż w Polsce i województwie pomorskim udział procentowy osób w wieku przedprodukcyjnym, a niższy w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem).	Rozdział 3.1	11. Wysoka liczba osób zarejestrowanych jako bezrobotne w stosunku do liczby osób w wieku produkcyjnym (wyższa niż w Polsce i województwie pomorskim).	Rozdział 3.3
12. Duża liczba nowych budynków oddanych do użytkowania.	Rozdział 3.1	12. Ponad dwukrotnie niższy niż w Polsce i województwie pomorskim wskaźnik osób zatrudnionych na 1 000 mieszkańców.	Rozdział 3.3
13. Duża liczba nowozakładanych działalności gospodarczej.	Rozdział 3.2	13. Niedostosowane wykształcenia do potrzeb rynku pracy.	Rozdział 3.3
14. Wysoka kultura rolna (żyźne gleby, nowoczesna technika rolna).	Rozdział 3.2	14. Wysoki wskaźnik osób korzystających z pomocy społecznej na 1 000 ludności ogółem.	Rozdział 3.4

15. Wysoki dochód podatkowy gmin wchodzących w skład LGD na 1 mieszkańca (wyższy niż w Polsce i województwie pomorskim).	Rozdział 3.2	15. Mała liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą.	Rozdział 3.2
16. Wysokie wydatki gmin wchodzących w skład LGD ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca.	Rozdział 3.2	16. Niski średni dochód gmin oraz udział dochodów własnych gmin należących do LGD.	Rozdział 3.2
17. Duże zainteresowanie rozwojem mikroprzedsiębiorstw i małych firm, wysoka aktywność gospodarcza części lokalnej społeczności.	Rozdział 3.2	17. Niski udział podatku dochodowego od osób fizycznych i od osób prawnych w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa.	Rozdział 3.2
Silne organizacje pozarządowe otwarte na współpracę.	—	18. Duża różnica w wysokości dochodów i wydatków przypadających na 1 mieszkańca w poszczególnych gminach LGD.	Rozdział 3.2
—	—	19. Niski udział wydatków gmin z obszaru LGD na ochronę środowiska w wydatkach ogółem.	Rozdział 3.2
—	—	20. Zbyt mała aktywność szkół w życiu publicznym (niska świadomość edukatorów w rozwój społeczeństwa obywatelskiego).	Rozdział 3.5
—	—	21. Niekorzystne wyniki egzaminów na zakończenie szkoły podstawowej i gimnazjum.	Rozdział 3.5
—	—	22. Duża liczba podmiotów zamykających działalność gospodarczą.	Rozdział 3.2
Szanse	Odniesienie do diagnozy	Zagrożenia	Odniesienie do diagnozy
1. Możliwość rozwoju turystyki kwalifikowanej (kulturowej, historycznej, wodno-kajakowej, pieszej, rowerowej, żeglarstwa morskiego).	Rozdział 3.6	1. Wzrost atrakcyjności sąsiednich obszarów.	Rozdział 3.6
2. Dostępność zewnętrznych źródeł finansowania przedsięwzięć.	Rozdział 3.2	2. Migracje mieszkańców i niekorzystne czynniki demograficzne.	Rozdział 3.1
3. Wzrost współpracy międzysektorowej.	Rozdział 3.2	3. Odpływ młodych, mobilnych zawodowo osób.	Rozdział 3.1
4. Wzrost partycypacji społeczeństwa.	Rozdział 3.2	4. Skomplikowane procedury aplikowania o środki finansowe oraz brak środków finansowych na wkład własny.	Rozdział 3.2
5. Rozwój turystyki – „moda na Żuławy”, w tym turystyki „srebrnej i uzdrowiskowej”.	Rozdział 3.6	5. Brak postaw przedsiębiorczych, samodzielności i postaw obywatelskich mieszkańców.	Rozdział 3.2
6. Rosnąca świadomość tożsamości regionalnej.	Rozdział 3.2	6. Klęski żywiołowe (powódzie, susze).	Rozdział 3.6

Źródło: Opracowanie własne LGD

Wnioski z Analizy SWOT

Analiza SWOT pozwoliła zidentyfikować najważniejsze z punktu widzenia rozwoju obszaru pozytywne i negatywne czynniki wewnętrzne oraz zewnętrzne. Na tej podstawie wysunięto wnioski na temat obszaru LGD.

Głównym atutem obszaru jest jego położenie geograficzne, na co zwracali uwagę również wszyscy uczestnicy konsultacji społecznych. Unikalność krajobrazu i bogactwo zasobów środowiska przyrodniczego przekłada się bezpośrednio na kolejną mocną stronę, jaką jest bardzo duża rozpoznawalność turystyczna Mierzei Wiślanej, która przy intensywnej działalności lokalnych organizacji turystycznych może stać się najważniejszym czynnikiem rozwoju.

Przeprowadzona diagnoza wskazuje bowiem, że szans dla tego obszaru upatrywać można w rozwoju turystyki, w tym kwalifikowanej, „srebrnej i uzdrowskiej”, w „modzie na Żuławy”. Jednak jak wskazują uczestnicy konsultacji społecznych, dotychczas potencjał turystyczny, zarówno w postaci dziedzictwa kulturowego, jak i zasobów naturalnych, nie był wystarczająco wykorzystywany. Składają się na to inne słabe strony obszaru LGD, takie jak: sezonowość oferty turystycznej, zbyt mała ilość oferowanych produktów turystycznych oraz słabo rozwinięta infrastruktura. W tym kontekście należy zwrócić uwagę na możliwe zagrożenia, w tym wzrost atrakcyjności obszarów sąsiednich, co może stanowić barierę dla rozwoju LGD.

Słabe strony lokalnej gospodarki wskazywane przez uczestników konsultacji społecznych związane są z niewystarczającą liczbą ofert pracy poza sezonem turystycznym oraz generalnie zbyt małą liczbą atrakcyjnych ofert pracy dostępnych na rynku. Potwierdzeniem tego faktu są niekorzystne wartości części wskaźników odnoszących się do przedsiębiorczości, które pozostają na niskim poziomie w stosunku do kraju i województwa pomorskiego. Jako pozytywne zjawisko, a więc mocną stronę, można wskazać dużą liczbę nowozakładanych w ostatnich latach działalności gospodarczych, z drugiej jednak strony znaczna liczba podmiotów jest też wyrejestrowywana. Zaznaczyć również należy, że wśród pewnej części lokalnej społeczności widoczna jest aktywność gospodarcza i zainteresowanie rozwojem mikroprzedsiębiorstw, które powinny być wspierane. W tym kontekście szansą, którą trzeba wykorzystać, jest dostępność zewnętrznych źródeł finansowania przedsięwzięć, na co wskazują wyniki konsultacji społecznych. Jednocześnie zagrożeń upatruje się w skomplikowanych procedurach aplikowania o środki finansowe oraz w braku środków na wymagany wkład własny beneficjentów.

Dominujący udział w strukturze podmiotów gospodarczych mają te związane z zakwaterowaniem i gastronomią. Należy rozwijać branżę ściśle związaną z sektorem turystycznym, a więc największym potencjałem obszaru – działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją. W tym zakresie należy wykorzystać potencjał organizacji pozarządowych. Należy również wspierać przemysł przetwórczy, ponieważ przetwórstwem spożywczym w zakresie regionalnych produktów tradycyjnych, mają szansę na rozwój na obszarze.

Konsekwencją niedostatecznie rozwiniętej gospodarki jest wysokie bezrobocie. Główne problemy w tym zakresie to brak wystarczającej liczby ofert zatrudnienia, a także niedostosowanie wykształcenia do potrzeb rynku pracy. Grupą szczególnie dotkniętą tym problemem są absolwenci szkół zawodowych, średnich i wyższych, którzy również wymagają wsparcia. Bezrobocie jest z kolei najczęstszą przyczyną ubożenia społeczeństwa, które zmusza do korzystania z pomocy społecznej.

W sferze demografii można wskazać pozytywne zjawiska zachodzące na obszarze LGD, stanowiące jego mocne strony. Analizowany obszar zamieszkuje stosunkowo młode społeczeństwo

– wynika to ze wskaźników statystycznych, ale zwracali uwagę na ten fakt również uczestnicy konsultacji społecznych. Proporcje między grupami osób w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym są nadal dosyć korzystne i wyróżniają ten obszar na tle kraju i województwa pomorskiego. Równocześnie dodatnią wartość przyjmuje współczynnik przyrostu naturalnego, będący jednym z czynników mających wpływ na liczbę mieszkańców. Zauważyć jednak należy, że na przestrzeni kilku ostatnich lat wartości wszystkich przytoczonych wskaźników uległy pogorszeniu, a więc i tu zaczynają docierać charakterystyczne dla Polski zjawiska związane z depopulacją. Ponadto jedną z wyjątkowo zauważalnych słabych stron analizowanego obszaru jest niekorzystne i pogarszające się saldo migracji. Zagrożenia wynikające z niekorzystnych czynników demograficznych i odpływu – szczególnie młodych i wykształconych osób – dostrzega też lokalna społeczność obszaru LGD.

Ważnym czynnikiem, który właściwie wykorzystany może stanowić impuls rozwojowy, jest wzrost partycypacji społeczeństwa oraz szeroko rozumianej współpracy. Należy więc podejmować działania mające na celu integrowanie społeczeństwa oraz wzmacnianie poczucia jedności i tożsamości lokalnej, wspierania lokalnych liderów oraz działaczy w organizacjach pozarządowych. W chwili obecnej na obszarze LGD dostrzegalna jest rosnąca aktywność społeczna poparta zwiększającą się liczbą zarejestrowanych organizacji pozarządowych, co stanowi atut obszaru, jednak uczestnicy konsultacji społecznych zwracają dużą uwagę na brak wystarczającej współpracy, zarówno międzysektorowej jak również w ramach poszczególnych sektorów (publicznego, gospodarczego, społecznego), a także zaangażowania samych mieszkańców we współpracę. Aby uniknąć zagrożenia związanego z zanikaniem więzi społecznych czy postaw obywatelskich, jednym z głównych wyzwań na najbliższe lata będzie dalsze wspieranie kapitału społecznego. Szansą na rozwój obszaru jest wzrost popularności inicjatyw oddolnych, odpowiedzialności społecznej i tworzenia wielosektorowych partnerstw, a tego może dokonać jedynie kreatywna społeczność i aktywni liderzy lokalni.

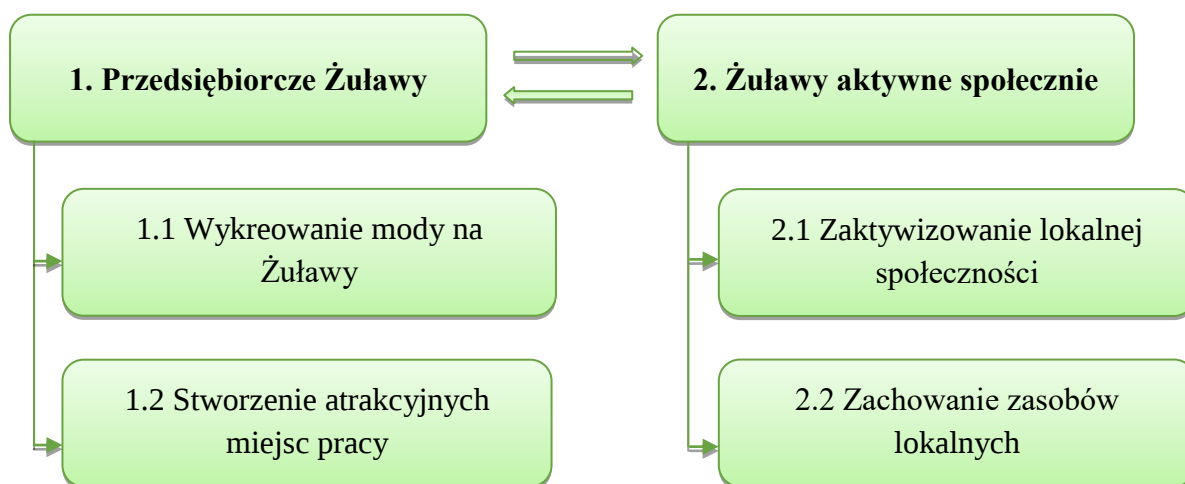
Rozdział V Cele i wskaźniki

Wynikiem przeprowadzonej diagnozy oraz wniosków płynących z analizy SWOT opracowanych na pierwszym etapie prac nad LSR jest wyznaczenie dwóch celów ogólnych i przypisanych im czterech celów szczegółowych. Wskazane cele przyczynią się do ograniczenia słabych stron obszaru, poprzez wykorzystanie istniejących potencjałów. Efektem ich wdrożenia będzie zaś niwelowanie zdiagnozowanych poprzez analizę SWOT problemów.

Należy podkreślić, iż opracowane cele realizowane będą zgodnie z wyznaczonym przez Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 (PROW) celem szczegółowym 6B „wspieranie lokalnego rozwoju na obszarach wiejskich” w ramach priorytetu 6 „wspieranie włączenia społecznego, ograniczenia ubóstwa i rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich” oraz celów przekrojowych PROW: innowacyjności, ochrony środowiska i przeciwdziałania zmianom klimatu.

Rysunek 2 przedstawia cele, które zaplanowano do realizacji w ramach Strategii. Ich osiągnięcie będzie służyć społeczności lokalnej i przyniesie korzystne efekty dla rozwoju społecznego i gospodarczego obszaru objętego LSR.

Rysunek 2 Cele LSR

Źródło: Opracowanie własne LGD

Wskazanie głównego celu LSR związanego z rozwojem przedsiębiorczości i turystyki jest następstwem przeprowadzonej diagnozy i analizy SWOT, w których wskazano, iż na obszarze LGD średnia liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności oraz liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 1 000 mieszkańców jest niższa niż w Polsce i województwie pomorskim. Ponadto podczas konsultacji społecznych mieszkańcy jako jeden z ważniejszych problemów wymieniali zbyt małą liczbę miejsc pracy i niską przedsiębiorczość wśród mieszkańców, szczególnie wśród osób młodych. Taki sam wniosek płynie z przeprowadzonego badania ankietowego oraz wywiadów z przedstawicielami różnych sektorów. Mieszkańcy oraz przedstawiciele sektora gospodarczego podczas wywiadu wskazywali na brak współpracy międzysektorowej oraz brak spójnej strategii marketingowej całego obszaru. Wynikiem tego jest uwzględnienie w Strategii przedsięwzięć związanych z budowaniem partnerstwa oraz spójną kampanią marketingową. Działania będą mieć wpływ na jakość świadczonych usług turystycznych oraz rozwój oferty niekomercyjnej. Współpraca pomiędzy przedsiębiorcami z terenu Żuław z przedsiębiorcami z terenu Mierzei Wiślanej oraz sektorem społecznym wpłynie na

zaproprowanie turystom atrakcyjnej oferty, która pozwoli im aktywnie spędzić dłuższy okres czasu na obszarze LGD, również poza sezonem letnim. Sezonowość oferty, ograniczająca się do dwóch miesięcy letnich, wskazywana była jako słaba strona obszaru zarówno przez mieszkańców podczas spotkań gminnych, jak i przedsiębiorców, przedstawicieli sektora społecznego i publicznego podczas przeprowadzanych wywiadów. Wzrost przedsiębiorczości wskazywany był również podczas konsultacji społecznych jako jeden z celów głównych, jaki powinien zostać zrealizowany w ramach LSR. Aktywizacja mieszkańców do podejmowania działalności gospodarczej oraz do rozwoju już istniejących, pozytywnie wpłynie na jakość proponowanej oferty turystycznej oraz jakość życia mieszkańców, którzy będą mieli większą szansę na atrakcyjne warunki zatrudnienia.

Wyznaczenie celu podnoszącego aktywność społeczną na obszarze również jest wynikiem przeprowadzonej diagnozy i analizy SWOT oraz konsultacji społecznych. Zaangażowanie społeczne mierzone za pomocą liczby stowarzyszeń, fundacji i organizacji społecznych na 10 tys. mieszkańców wypadła gorzej niż w Polsce i województwie pomorskim. Zdaniem lokalnej społeczności zaangażowanie w działalność społeczną jest zbyt niskie, a istniejącemu – brak jest szerszej współpracy pomiędzy podmiotami, stąd też działania związane ze wzmacnianiem potencjału organizacji pozarządowych oraz z zachowaniem lokalnej tożsamości. Nieoderwalnym elementem tożsamości regionalnej są posiadane zasoby dziedzictwa lokalnego, w związku z czym w LSR wskazane zostały dwa przedsięwzięcia wykorzystujące produkty lokalne oraz dziedzictwo kulturowe obszaru.

Aby zrealizować cele LSR, zaplanowano do wykonania również dwa projekty współpracy (*Przyjazne dla rowerów (Bicycle friendly)* oraz *Rowerowe Szlaki Powiśla i Żuławy*) w ramach przedsięwzięcia 1.1.6 *Turystyka kwalifikowana*. Oba projekty zostaną zrealizowane we współpracy z Lokalnymi Grupami Działania z Polski, a także z zagranicy w przypadku jednego z projektów. Oba projekty współpracy będą realizować cel ogólny LSR *Przedsiębiorcze Żuławy* oraz cel szczegółowy 1.1 *Wykreowanie mody na Żuławy*. Projekty współpracy przyczynią się do promocji obszaru LGD poprzez rozwój szlaków rowerowych uwzględniających zróżnicowane formy promocji, tj. tablice informacyjne, spoty reklamowe, gadżety, aplikacje mobilne. Realizacja projektów przyczyni się do osiągnięcia wskaźnika rezultatu: *Liczba projektów wykorzystujących lokalne zasoby przyrodnicze, kulturowe, historyczne, turystyczne, produkty lokalne*. Realizacja operacji spowoduje stworzenie sieci szlaków rowerowych, które przyczynią się do wzrostu aktywności fizycznej mieszkańców, poprawy jakości życia mieszkańców, integracji społeczności lokalnej, zachowania dziedzictwa kulturowego, przyrodniczego i historycznego oraz propagowania zdrowego trybu życia.

Efektom osiągnięcia celów ogólnych oraz przypisanych im celów szczegółowych, przedsięwzięć i wskaźników będzie zniwelowanie zidentyfikowanych problemów występujących na obszarze LGD. Aby dokładniej zrozumieć przyjęte w ramach LSR cele, w tabeli 8 przedstawione zostały ich powiązania z problemami, zidentyfikowanymi podczas procesu ich konstruowania. Tabela zawiera produkty, które będą bezpośrednim wynikiem planowanych w LSR przedsięwzięć, ich osiągnięcie będzie wyznacznikiem realizacji przyjętych celów. Zidentyfikowane problemy oraz wyzwania społeczne zostały wskazane na podstawie przedstawionej w rozdziale 4 analizy SWOT oraz danych statystycznych i wyników konsultacji społecznych służących jej opracowaniu, zawartych w diagnozie obszaru.

Tabela 8 Tabelaryczna matryca logiczna powiązań diagnozy obszaru i ludności, analizy SWOT oraz celów i wskaźników

Zidentyfikowane problemy/wyzwania społeczno-ekonomiczne	Cel ogólny	Cele szczegółowe	Planowane przedsięwzięcia	Produkty	Rezultaty	Oddziaływanie	Czynniki zewnętrzne mające wpływ na realizację działań i osiągnięcie wskaźników
Niewystarczająca, niespójna promocja obszaru Żuławskiej Lokalnej Grupy Działania; Mała rozpoznawalność obszaru poza sezonem turystycznym	1 Przedsiębiorcze Żuławy	1.1 Wykreowanie mody na Żuławy	1.1.1 Zbudowanie turystycznego partnerstwa na rzecz rozwoju obszaru Żuławskiej Lokalnej Grupy Działania	Liczba nowo opracowanych strategii kampanii promocyjnych zawierających system identyfikacji wizualnej obszaru ŻLGD	Liczba podmiotów objętych identyfikacją wizualną	Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców	Rozwój turystyki – „moda na Żuławy i Mierzeję”, w tym turystyki „srebrnej i uzdrowiskowej”; Zmniejszenie się bądź wzrost liczby osób podróżujących po Polsce
			1.1.2 Działania marketingowe wspólne dla całego obszaru Żuławskiej Lokalnej Grupy Działania	Liczba przeprowadzonych działań marketingowych	Liczba odbiorców działań marketingowych		
Sezonowość oferty turystycznej, wynikająca z niewystarczającej ilości produktów turystycznych obszaru LGD			1.1.3 Uatrakcyjnienie niekomercyjnej oferty turystycznej i rekreacyjnej obszaru Żuławskiej Lokalnej Grupy Działania	Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej objętych wsparciem LSR; Działania mające wpływ na ochronę środowiska i/lub przeciwdziałające zmianom klimatu		Rozwój turystyki – „moda na Żuławy i Mierzeję”, w tym turystyki „srebrnej i uzdrowiskowej”; Zmniejszenie się bądź wzrost liczby osób podróżujących po Polsce;
			1.1.4 Zorganizowanie wydarzeń turystycznych poza sezonem	Liczba wydarzeń promujących cały obszar ŻLGD	Liczba uczestników wydarzeń promocyjnych;		Dostępność zewnętrznych źródeł finansowania przedsięwzięć
Niedostosowane do potrzeb przedsiębiorców kwalifikacje pracowników na rynku pracy			1.1.5 Integracja branż mających kluczowe znaczenie dla rozwoju obszaru: turystycznej, kulturowo- rozrywkowej, przetwórstwa	Liczba zorganizowanych spotkań integrujących	Liczba osób uczestniczących w spotkaniach integrujących branże		Zmniejszenie się bądź wzrost liczby osób podróżujących po Polsce;

			spożywczego, działalności pozarządowych ¹¹					Zmiany systemu kształcenia i rozwój szkolnictwa zawodowego
Niewystarczająca oferta turystyczna w zakresie turystyki kwalifikowanej; Słabo rozwinięta infrastruktura turystyczna			1.1.6 Turystyka kwalifikowana	Liczba przygotowanych projektów współpracy	Liczba projektów wykorzystujących lokalne zasoby przyrodnicze, kulturowe, historyczne, turystyczne, produkty lokalne			Moda na zdrowy styl życia
Brak ogólnodostępnej infrastruktury przetwórstwa lokalnego		1.2 Stworzenie atrakcyjnych miejsc pracy	1.2.1 Powstanie inkubatorów przetwórstwa lokalnego	Liczba inkubatorów przetwórstwa lokalnego	Liczba podmiotów korzystających z infrastruktury służącej przetwarzaniu produktów rolnych; Liczba utworzonych miejsc pracy (ogółem)			Ograniczenia prawne (zmiany przepisów); Moda na produkty lokalne
Niewystarczająca liczba miejsc pracy, niska przedsiębiorczość mieszkańców			1.2.2 Rozwój firm ukierunkowany na regionalne produkty turystyczne	Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	Liczba utworzonych miejsc pracy (ogółem); Działania mające wpływ na ochronę środowiska i/lub przeciwdziałające zmianom klimatu; Liczba operacji ukierunkowanych na innowacje	Stosunek liczby osób bezrobotnych do liczby osób w wieku produkcyjnym		Skomplikowane procedury aplikowania o środki finansowe oraz brak środków finansowych na wkład własny; Zmiany przepisów prawnych ułatwiające zakładanie i prowadzenie działalności gospodarczej; Dostępność zewnętrznych źródeł finansowania przedsięwzięć
Niewystarczająca liczba miejsc pracy, niska przedsiębiorczość mieszkańców; Zagrożenie wykluczeniem społecznym pracowników poza sezonem turystycznym			1.2.3 Stworzenie przedsiębiorstw wspierających gospodarczy rozwój regionu	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa				
			1.2.4 Rozwój firm wspierających gospodarczy rozwój regionu	Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa				
			1.2.5 Podniesienie świadomości mieszkańców w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej	Liczba spotkań informacyjno-konsultacyjnych LGD z mieszkańcami	Liczba osób uczestniczących w spotkaniach informacyjno-konsultacyjnych			

¹¹ Branże wskazane według sekcji PKD 2007 – usługi związane z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi (I), działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją (R), przetwórstwo przemysłowe (C) oraz pozostała działalność usługowa (S).

			1.2.6 Stworzenie przedsiębiorstw wspierających gospodarczy rozwój regionu przez osoby do 29. roku życia	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	Liczba utworzonych miejsc pracy (ogółem); Działania mające wpływ na ochronę środowiska i/lub przeciwdziałające zmianom klimatu; Liczba operacji ukierunkowanych na innowacje		
Niski poziom tożsamości regionalnej w rozwarstwowym społeczeństwie; Zanikające więzi społeczne, niedostateczna współpraca i przywiązanie do tradycji	2 Żuławy aktywne społecznie	2.1 Zaktywizowanie lokalnej społeczności	2.1.1 Zbudowanie lokalnej tożsamości mieszkańców	Liczba zrealizowanych przedsięwzięć przyczyniających się do zwiększenia tożsamości regionalnej wśród mieszkańców Żuław	Liczba uczestników przedsięwzięć przyczyniających się do zwiększenia tożsamości regionalnej mieszkańców Żuław	Liczba organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców	Migracje mieszkańców i niekorzystne czynniki demograficzne; Wzrost partycypacji społeczeństwa;
Brak współpracy pomiędzy różnymi podmiotami w sektorze społecznym; Mała liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych			2.1.2 Wzmocnienie potencjału organizacji pozarządowych	Liczba przedsięwzięć zrealizowanych w partnerstwie organizacji pozarządowych	Liczba uczestników przedsięwzięć realizowanych w oparciu o partnerstwo organizacji pozarządowych z terenu ŻLGD		Bierność społeczna, zanikanie społeczeństwa obywatelskiego bądź wzrost popularności inicjatyw oddolnych mieszkańców;
Niski poziom świadomości społecznej i obywatelskiej; Mała świadomość co do możliwości rozwoju osobistego			2.1.3 Animacja lokalnej społeczności	Liczba szkoleń	Liczba osób przeszkolonych, w tym liczba osób z grup defaworyzowanych objętych ww. wsparciem		Wzrost partycypacji społeczeństwa;

Niewystarczające wykorzystanie zasobów dziedzictwa lokalnego obszaru Żuławskiej Lokalnej Grupy Działania		2.2 Zachowanie zasobów lokalnych	2.2.1 Stworzenie i rozwój produktów wykorzystujących zasoby lokalne	Liczba nowych produktów lokalnych	Liczba uczestników przedsięwzięć przyczyniających się do utworzenia lub/i rozwoju produktów lokalnych	Liczba organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców	Zanikanie poczucia tożsamości lokalnej, mobilność ludności, wzrost popularności produktów lokalnych
			2.2.2 Ochrona i udostępnianie zasobów lokalnych	Liczba zabytków poddanych pracom konserwatorskim lub restauratorskim w wyniku wsparcia otrzymanego w ramach realizacji Strategii.	Liczba osób odwiedzających zabytki i obiekty objęte wsparciem; Działania mające wpływ na ochronę środowiska i/lub przeciwdziałające zmianom klimatu		Ograniczenia prawne związane z ochroną zabytków

Źródło: Opracowanie własne

Zestawienie w postaci matrycy celów ogólnych, szczegółowych, przedsięwzięć oraz przypisanych do nich wskaźników oddziaływania, produktu i rezultatu wraz ze sposobem ich pomiaru, wskazanym stanem początkowym oraz końcowym przedstawia tabela 9. Natomiast szczegółowe informacje na temat poszczególnych przedsięwzięć oraz wskaźników zawierają odpowiednio tabele 10, 11 i 12.

Tabela 9 Cele i wskaźniki LSR

1.0	CEL OGÓLNY 1	Przedsiębiorcze Żuławy				
1.1	CELE SZCZEGÓŁOWE	Wykreowanie mody na Żuławy				
1.2		Stworzenie atrakcyjnych miejsc pracy				
		Wskaźniki oddziaływania dla celu ogólnego	Jednostka miary	Stan początkowy 2014 rok	Plan 2022 rok	Źródło danych/sposób pomiaru
W1.0	Podmioty wpisane do rejestru REGON w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców		szt.	943	1020	Dane statystyczne GUS
	Stosunek liczby osób bezrobotnych do liczby osób w wieku produkcyjnym		%	8,1	7,5	Dane statystyczne GUS
		Wskaźniki rezultatu dla celów szczegółowych	Jednostka miary	Stan początkowy 2015 rok	Plan 2022 rok	Źródło danych/sposób pomiaru
W1.1	Działania mające wpływ na ochronę środowiska i/lub przeciwdziałające zmianom klimatu		szt.	0	3	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
	Liczba podmiotów objętych identyfikacją wizualną		szt.	0	50	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
	Liczba odbiorców działań marketingowych		szt.	0	10 000	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
	Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej objętych wsparciem LSR		szt.	0	12 000	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
	Liczba uczestników wydarzeń promocyjnych		szt.	0	2 000	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
	Liczba osób uczestniczących w spotkaniach integrujących branże		szt.	0	50	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
	Liczba projektów wykorzystujących lokalne zasoby przyrodnicze, kulturowe, historyczne, turystyczne, produkty lokalne		szt.	0	2	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
W1.2	Działania mające wpływ na ochronę środowiska i/lub przeciwdziałające zmianom klimatu		szt.	0	5	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
	Liczba operacji ukierunkowanych na innowacje		szt.	0	7	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
	Liczba podmiotów korzystających z infrastruktury służącej przetwarzaniu produktów rolnych		szt.	0	2	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD

		Liczba utworzonych miejsc pracy (ogółem)		szt.	0	30	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD	
		Liczba osób uczestniczących w spotkaniach informacyjno-konsultacyjnych		szt.	0	420	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD	
Przedsięwzięcia		Grupy docelowe	Sposób realizacji (konkurs, projekt grantowy, operacja własna, projekt współpracy, aktywizacja itp.)	Wskaźniki produktu				
				Nazwa	Jednostka miary	Wartość		Źródło danych/sposób pomiaru
						początkowa 2015 rok	końcowa 2022 rok	
1.1.1	Zbudowanie turystycznego partnerstwa na rzecz rozwoju obszaru Żuławskiej Lokalnej Grupy Działania	Organizacje pozarządowe	Operacja własna	Liczba nowo opracowanych strategii kampanii promocyjnych zawierających system identyfikacji wizualnej obszaru ŻŁGD	szt.	0	1	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
1.1.2	Działania marketingowe wspólne dla całego obszaru Żuławskiej Lokalnej Grupy Działania	Mieszkańcy, turyści	Projekt grantowy	Liczba przeprowadzonych działań marketingowych	szt.	0	4	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
1.1.3	Uatrakcyjnienie niekomercyjnej oferty turystycznej i rekreacyjnej obszaru Żuławskiej Lokalnej Grupy Działania	Mieszkańcy, turyści	Konkurs	Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	szt.	0	28	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
1.1.4	Zorganizowanie wydarzeń turystycznych poza sezonem	Mieszkańcy, turyści	Projekt grantowy	Liczba wydarzeń promujących cały obszar ŻŁGD	szt.	0	6	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
1.1.5	Integracja branż mających kluczowe znaczenie dla rozwoju	Członkowie organizacji	Operacja własna	Liczba zorganizowanych	szt.	0	2	Sprawozdania beneficjentów,

	obszaru: zakwaterowanie i usługi gastronomiczne, kultura, rozrywka i rekreacja, przetwórstwo przemysłowe, pozostała działalność usługowa	pozarządowych, pracownicy przedsiębiorstw		spotkań integrujących				dane LGD
1.1.6	Turystyka kwalifikowana	Mieszkańcy, Turyści	Projekt współpracy	Liczba przygotowanych projektów współpracy	szt.	0	2	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
1.2.1	Powstanie inkubatorów przetwórstwa lokalnego	Przedsiębiorcy	Konkurs	Liczba inkubatorów przetwórstwa lokalnego	szt.	0	1	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
1.2.2	Rozwój firm ukierunkowany na regionalne produkty turystyczne	Przedsiębiorcy	Konkurs	Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	szt.	0	10	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
1.2.3	Stworzenie przedsiębiorstw wspierających gospodarczy rozwój regionu	Mieszkańcy	Konkurs	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	szt.	0	5	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
1.2.4	Rozwój firm wspierających gospodarczy rozwój regionu	Przedsiębiorcy	Konkurs	Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	szt.	0	8	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
1.2.5	Podniesienie świadomości mieszkańców w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej	Mieszkańcy	Aktywizacja	Liczba spotkań informacyjno-konsultacyjnych LGD z mieszkańcami	szt.	0	42	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
1.2.6	Stworzenie przedsiębiorstw wspierających gospodarczy rozwój regionu przez osoby do 29 roku życia	Studenci i absolwenci do 29. roku życia	Konkurs	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	szt.	0	5	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
SUMA				6 602 000,00 zł				

2.0	CEL OGÓLNY 2	Żuławy aktywne społecznie							
2.1	CELE SZCZEGÓŁOWE	Zaktywizowanie lokalnej społeczności							
2.2		Zachowanie zasobów lokalnych							
		Wskaźniki oddziaływania dla celu ogólnego		Jednostka miary	Stan początkowy 2014 rok	Plan 2022 rok	Źródło danych/sposób pomiaru		
W2.0	Liczba organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców			szt.	30	35	Dane statystyczne GUS		
		Wskaźniki rezultatu dla celów szczegółowych		Jednostka miary	Stan początkowy 2015 rok	Plan 2022 rok	Źródło danych/sposób pomiaru		
W2.1	Liczba uczestników przedsięwzięć przyczyniających się do zwiększenia tożsamości regionalnej mieszkańców Żuław			szt.	0	1 000	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD		
	Liczba uczestników przedsięwzięć realizowanych w oparciu o partnerstwo organizacji pozarządowych z terenu ŻLGD			szt.	0	1 000	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD		
	Liczba osób przeszkolonych, w tym liczba osób z grup defaworyzowanych objętych ww. wsparciem			szt.	0	420	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD		
W2.2	Liczba uczestników przedsięwzięć przyczyniających się do utworzenia lub/i rozwoju produktów lokalnych			szt.	0	600	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD		
	Działania mające wpływ na ochronę środowiska i/lub przeciwdziałające zmianom klimatu			szt.	0	2	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD		
	Liczba osób odwiedzających zabytki i obiekty objęte wsparciem			szt.	0	2 000	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD		
Przedsięwzięcia		Grupy docelowe	Sposób realizacji (konkurs, projekt grantowy, operacja własna, projekt współpracy, aktywizacja itp.)	Wskaźniki produktu					
				Nazwa	Jednostka miary	Wartość		Źródło danych/sposób pomiaru	
		początkowa 2015 rok	końcowa 2022 rok						
2.1.1	Zbudowanie lokalnej tożsamości mieszkańców		Mieszkańcy	Projekt grantowy	Liczba zrealizowanych przedsięwzięć przyczyniających	szt.	0	9	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD

				się do zwiększenia tożsamości regionalnej wśród mieszkańców Żuław				
2.1.2	Wzmocnienie potencjału organizacji pozarządowych	Członkowie organizacji pozarządowych	Projekt grantowy	Liczba przedsięwzięć zrealizowanych w partnerstwie organizacji pozarządowych	szt.	0	8	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
2.1.3	Animacja lokalnej społeczności	Mieszkańcy	Aktywizacja	Liczba szkoleń	szt.	0	20	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
2.2.1	Stworzenie i rozwój produktów wykorzystujących zasoby lokalne	Organizacje pozarządowe	Projekt grantowy	Liczba nowych produktów lokalnych	szt.	0	6	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
2.2.2	Ochrona i udostępnianie zasobów lokalnych	Mieszkańcy, turyści	Konkurs	Liczba zabytków poddanych pracom konserwatorskim lub restauratorskim w wyniku wsparcia otrzymanego w ramach realizacji Strategii	szt.	0	5	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
SUMA				1 240 000,00 zł				

Źródło: Opracowanie własne LGD na podstawie szablonu z Załącznika nr 3 Regulaminu konkursu na LSR

Typy operacji oraz potencjalni beneficjenci, którzy będą mogli ubiegać się o środki finansowe w ramach wdrażania LSR zostały przedstawione w tabelach 10 i 11. Szczegółowe informacje na temat wdrażanych operacji zawierają procedury i kryteria ich wyboru stanowiące załącznik do wniosku o wybór do realizacji LSR.

Tabela 10 Przedsięwzięcia oraz typy operacji możliwe do realizacji w ramach celu ogólnego 1

Przedsięwzięcie		Zakres tematyczny zgodnie z Rozporządzeniem ¹²			Sposób realizacji	Środki przeznaczone na realizację przedsięwzięcia [zł]
Nr	Nazwa	Opis	Beneficjent/grantobiorca	Wartość min. i maks. dofinansowania oraz poziom %		
1.1.1	Zbudowanie turystycznego partnerstwa na rzecz rozwoju obszaru Żuławskiej Lokalnej Grupy Działania	- Opracowanie Strategii marketingowej i zbudowanie wspólnej marki; - Kampania marketingowa marki (publikacje); - Certyfikacja produktów, usług; - Oznakowanie miejsc odznaczonych certyfikatem - Promowanie obszaru, produktów, usług lokalnych	LGD, osoby prawne	50 000 (do 90%)	Operacja własna	50 000
1.1.2	Działania marketingowe wspólne dla całego obszaru Żuławskiej Lokalnej Grupy Działania	- Wydarzenia/imprezy promujące obszar, produkty i usługi lokalne; - Działania marketingowe muszą wpisywać się w opracowaną w ramach przedsięwzięcia 1.1.1 Strategię marketingową - Promowanie obszaru, produktów, usług lokalnych	LGD/osoby fizyczne i osoby prawne z wykluczeniem prowadzących działalność gospodarczą oraz jednostek sektora finansów publicznych (JSFP)	30 000 – 50 000 (do 100%)	Projekt grantowy	200 000
1.1.3	Uatrakcyjnienie niekomercyjnej oferty turystycznej i rekreacyjnej obszaru Żuławskiej Lokalnej Grupy Działania	Budowa/rozbudowa obiektów niekomercyjnej infrastruktury turystycznej i/lub rekreacyjnej przystosowanej do obsługi co najmniej 5 000 osób rocznie	Jednostki sektora finansów publicznych (JSFP)	50 000 – 200 000 (63,63%)	Konkurs	2 000 000
1.1.4	Zorganizowanie wydarzeń turystycznych	Konferencje, szkolenia, warsztaty, spotkania, festyny, akcje społeczne;	LGD/osoby fizyczne	10 000 – 50 000	Projekt	300 000

¹² Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 24 września 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020. (Dz. U. z 2015 r. poz. 1570)

	poza sezonem	• Zakup rzeczy i środków trwałych stanowi nie więcej niż 20% kosztów; • Organizacja wydarzeń/imprez tematycznych wpływających na wzrost liczby turystów w miesiącach wrzesień– czerwiec • Promowanie obszaru, produktów, usług lokalnych	i osoby prawne z wykluczeniem prowadzących działalność gospodarczą oraz jednostek sektora finansów publicznych (JSFP)	(do 100%)	grantowy	
1.1.5	Integracja branż mających kluczowe znaczenie dla rozwoju obszaru: zakwaterowanie i usługi gastronomiczne, kultura, rozrywka i rekreacja, przetwórstwo przemysłowe, pozostała działalność usługowa ¹³	• Konferencje, szkolenia, warsztaty; • Wyjazd studyjny (m.in. 15 osób); • Wzmocnienie kapitału społecznego; • Spotkania branżowe nastawione na budowanie wspólnej marki oraz więzi międzysektorowych; • Promowanie obszaru, produktów, usług lokalnych	LGD osoby prawne	50 000 (do 90%)	Operacja własna	50 000
1.1.6	Turystyka kwalifikowana	• Wyjazdy studyjne; • Oznakowanie szlaków turystyki kwalifikowanej; • Wyposażenie szlaków turystyki kwalifikowanej (np. stojaki); • Wyposażenie miejsc (stacji) rowerowych i ich oznakowanie • Działania promujące turystykę kwalifikowaną	LGD	100%	Projekt współpracy	152 000
1.2.1	Powstanie inkubatorów przetwórstwa lokalnego	• Rozwój infrastruktury inkubatora przetwórstwa udostępnionego innym podmiotom; • Wyposażenie infrastruktury inkubatora przetwórstwa udostępnionego innym podmiotom • Rozwój przedsiębiorczości poprzez	Osoby fizyczne i prawne prowadzące działalność gospodarczą, jednostki sektora finansów publicznych (JSFP)	25 001 – 200 000 (osoby fizyczne i prawne prowadzące działalność gospodarczą do 70%, pozostali 63,63%)	Konkurs	100 000

¹³Działalności wg sekcji PKD 2007: Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi (sekcja I), Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją (sekcja R), Przetwórstwo przemysłowe (sekcja C), Pozostała działalność usługowa (sekcja S).

		rozwijanie działalności gospodarczej; • Rozwój przedsiębiorczości poprzez rozwijanie działalności gospodarczej i podnoszenie kompetencji osób realizujących operacje;				
1.2.2	Rozwój firm ukierunkowany na regionalne produkty turystyczne	• Rozwój przedsiębiorczości poprzez rozwijanie działalności gospodarczej; • Rozwój przedsiębiorczości poprzez rozwijanie działalności gospodarczej i podnoszenie kompetencji osób realizujących operacje; • Tworzenie całorocznej oferty turystycznej; • Produkt turystyczny musi być przystosowany do obsługi co najmniej 5 000 osób rocznie	Osoby fizyczne i prawne prowadzące działalność gospodarczą w branży turystycznej	25 001 – 300 000 (do 70%)	Konkurs	1 900 000
1.2.3	Stworzenie przedsiębiorstw wspierających gospodarczy rozwój regionu	• Rozwój przedsiębiorczości poprzez podejmowanie działalności gospodarczej; • Rozwój przedsiębiorczości poprzez podejmowanie działalności gospodarczej i podnoszenie kompetencji osób realizujących operacje	Osoby fizyczne	50 000 (100%)	Konkurs	250 000
1.2.4	Rozwój firm wspierających gospodarczy rozwój regionu	• Działania wpływające na rozwój istniejących podmiotów gospodarczych przyczyniające się do zwiększania zatrudnienia na obszarze ŻLGD; • Rozwój przedsiębiorczości poprzez rozwijanie działalności gospodarczej; • Rozwój przedsiębiorczości poprzez rozwijanie działalności gospodarczej i podnoszenie kompetencji osób	Osoby fizyczne i prawne prowadzące działalność gospodarczą	50 000 – 300 000 (do 70%)	Konkurs	1 300 000

		realizujących operacje;				
1.2.5	Podniesienie świadomości mieszkańców w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej	• Spotkania konsultacyjno-informacyjne dla mieszkańców z zakresu prowadzenia działalności gospodarczej	LGD	100 %	Aktywizacja	50 000
1.2.6	Stworzenie przedsiębiorstw wspierających gospodarczy rozwój regionu przez osoby do 29. roku życia	• Rozwój przedsiębiorczości poprzez podejmowanie działalności gospodarczej; • Rozwój przedsiębiorczości poprzez podejmowanie działalności gospodarczej i podnoszenie kompetencji osób realizujących operacje	Osoby fizyczne – młodzież do 29. roku życia	50 000 (100%)	Konkurs	250 000

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 11 Przedsięwzięcia oraz typy operacji możliwe do realizacji w ramach celu ogólnego 2

Przedsięwzięcie		Zakres tematyczny zgodnie z Rozporządzeniem ¹⁴			Sposób realizacji	Środki przeznaczone na realizację przedsięwzięcia [zł]
Nr	Nazwa	Opis	Beneficjent/grantobiorca	Wartość min. i maks. dofinansowania oraz poziom %		
2.1.1	Zbudowanie lokalnej tożsamości mieszkańców	- Organizacja wydarzeń związanych z zachowaniem lokalnej tożsamości, tradycji, kultury (konferencje, szkolenia, warsztaty, spotkania, festyny, akcje społeczne itp.); - Odtwarzanie „zapomnianych” zawodów; Zakup rzeczy i środków trwałych stanowi nie więcej niż 30% kosztów; - Promowanie obszaru, produktów, usług lokalnych	LGD/osoby fizyczne i osoby prawne z wykluczeniem prowadzących działalność gospodarczą oraz jednostek sektora finansów publicznych	10 000 – 50 000 (do 100%)	Projekt grantowy	250 000
2.1.2	Wzmocnienie potencjału organizacji pozarządowych	- Wydarzenia organizowane w partnerstwie organizacji pozarządowych; - Konferencje, szkolenia, spotkania, festyny itp.; - Wyjazdy studyjne; - Doradztwo indywidualne; - Wzmocnienie kapitału społecznego; Zakup rzeczy i środków trwałych stanowi nie więcej niż 30% kosztów;	LGD/osoby fizyczne i osoby prawne z wykluczeniem prowadzących działalność gospodarczą oraz jednostek sektora finansów publicznych	10 000 – 50 000 (do 100%)	Projekt grantowy	250 000
2.1.3	Animacja lokalnej społeczności	Szkolenia	LGD	100 %	Aktywizacja	40 000
2.2.1	Stworzenie i rozwój produktów wykorzystujących zasoby	- Tworzenie/rozwój produktów lokalnych; - Publikacje związane z produktami	LGD/osoby fizyczne i osoby prawne z wykluczeniem	10 000 – 50 000 (do 100%)	Projekt grantowy	150 000

¹⁴ Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 24 września 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020.

	lokalne	lokalnymi, wydarzenia związane z promocją produktów lokalnych; • Zakup rzeczy i środków trwałych stanowi nie więcej niż 30% kosztów	prowadzących działalność gospodarczą oraz jednostek sektora finansów publicznych			
2.2.2	Ochrona i udostępnianie zasobów lokalnych	• Konserwacja, renowacja obiektów objętych ewidencją gminną lub wojewódzką; • Restauracja zabytków ważnych dla lokalnych społeczności, konserwacja elementów architektury sakralnej	osoby fizyczne i prawne prowadzące i nieprowadzące działalności gospodarczej z wykluczeniem jednostek sektora finansów publicznych	25 001 – 300 000 (NGO do 100%, osoby fizyczne i prawne prowadzące działalność do 70%)	Konkurs	550 000

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 12 Opis wskaźników przypisanych do celów ogólnych, szczegółowych oraz przedsięwzięć

Nr	Rodzaj wskaźnika	Nazwa	Wzór/sposób określania	Uzasadnienie wyboru w odniesieniu do celów i przedsięwzięć
W1.0	Oddziaływania	Podmioty wpisane do rejestru REGON w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców	Liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON podzielona przez liczbę mieszkańców obszaru, pomnożona przez 10 000.	Osiągnięcie wskaźników będzie świadczyć o wzroście przedsiębiorczości mieszkańców oraz spadku bezrobocia.
		Stosunek liczby osób bezrobotnych do liczby osób w wieku produkcyjnym	Liczba osób zarejestrowanych jako bezrobotne podzielona na liczbę osób w wieku produkcyjnym, pomnożona przez 100 (wskaźnik podawany %).	
W1.1	Rezultatu	Liczba podmiotów objętych identyfikacją wizualną	Monitorowanie na podstawie oświadczeń podmiotów, sprawozdań beneficjentów oraz wg opracowanej strategii kampanii promocyjnej.	Osiągnięcie wskaźników spowoduje wzrost rozpoznawalności obszaru LGD i marki wykreowanej w ramach realizacji LSR oraz poprawę jakości świadczonych usług turystycznych. Przyczyni się również do nawiązania współpracy pomiędzy sektorem społecznym i gospodarczym.
		Liczba odbiorców działań marketingowych	Suma osób, do których dotarła kampania marketingowa. Monitoring wskaźnika na podstawie liczby wydanych materiałów promocyjnych, list obecności uczestników wydarzeń promocyjnych, sprawozdania beneficjentów działania oraz ankiety monitorującej wysyłanej do wnioskodawców (co najmniej dwa razy od momentu wyboru operacji).	
		Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej objętych wsparciem LSR	Suma osób, które skorzystały z infrastruktury w ciągu pierwszego roku od zakończenia realizacji operacji. Monitoring wskaźnika na podstawie sprawozdania beneficjentów działania oraz ankiety monitorującej wysyłanej do wnioskodawców (co najmniej dwa razy od momentu wyboru operacji).	
		Liczba uczestników wydarzeń promocyjnych	Suma liczby uczestników wydarzeń promocyjnych przeprowadzonych przez grupy mieszkańców. Monitoring wskaźnika na podstawie sprawozdania beneficjentów działania oraz ankiety monitorującej wysyłanej do wnioskodawców (co najmniej dwa razy od momentu wyboru operacji).	
		Liczba osób uczestniczących w spotkaniach integrujących branże	Suma osób uczestniczących w spotkaniach integrujących branże. Monitoring wskaźnika na podstawie sprawozdania beneficjentów działania oraz ankiety monitorującej wysyłanej do wnioskodawców (co najmniej dwa razy od momentu wyboru operacji).	
		Liczba projektów	Suma zrealizowanych projektów wykorzystujących lokalne	

		wykorzystujących lokalne zasoby przyrodnicze, kulturowe, historyczne, turystyczne, produkty lokalne	zasoby. Monitoring wskaźnika na podstawie sprawozdania beneficjentów działania oraz ankiety monitorującej wysyłanej do wnioskodawców (co najmniej dwa razy od momentu wyboru operacji).	
1.1.1	Produktu	Liczba nowo opracowanych strategii kampanii promocyjnych zawierających system identyfikacji wizualnej obszaru ŻLGD	Suma opracowanych strategii kampanii promocyjnych zawierających system identyfikacji wizualnej obszaru. Monitoring wskaźnika na podstawie sprawozdania beneficjentów działania oraz ankiety monitorującej wysyłanej do wnioskodawców (co najmniej dwa razy od momentu wyboru operacji).	Osiągnięcie wskaźnika spowoduje wzrost rozpoznawalności obszaru, a co za tym idzie wzrost ruchu turystycznego.
1.1.2	Produktu	Liczba przeprowadzonych działań marketingowych	Suma działań marketingowych. Monitoring wskaźnika na podstawie liczby wydanych materiałów promocyjnych, sprawozdań beneficjentów oraz ankiety monitorującej wysyłanej do wnioskodawców (co najmniej dwa razy od momentu wyboru operacji).	Osiągnięcie wskaźnika spowoduje realizację działań marketingowych, które wpłyną na wzrost znajomości obszaru oraz wzrost ruchu turystycznego.
1.1.3	Produktu	Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	Suma nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej podana na podstawie sprawozdań i ankiety monitorującej wysyłanej do wnioskodawców (co najmniej dwa razy od momentu wyboru operacji).	Osiągnięcie wskaźnika spowoduje podniesienie jakości świadczonych usług przez obiekty niekomercyjnej infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej, a także przyczyni się do wzrostu jej dostępności.
1.1.4	Produktu	Liczba wydarzeń promujących cały obszar ŻLGD	Suma wydarzeń podana na podstawie sprawozdań beneficjentów oraz ankiety monitorującej realizację operacji, wysyłanej do wnioskodawców (co najmniej dwa razy od momentu wyboru operacji).	Osiągnięcie wskaźnika spowoduje wzrost rozpoznawalności obszaru i wzrost ruchu turystycznego.
1.1.5	Produktu	Liczba zorganizowanych spotkań integrujących	Suma zrealizowanych wyjazdów. Monitoring wskaźnika na podstawie sprawozdań beneficjentów wraz z listami obecności uczestników wyjazdów oraz ankiety monitorującej wysyłanej do wnioskodawców.	Osiągnięcie wskaźnika spowoduje wzrost jakości usług świadczonych przez branżę turystyczną oraz branżę z nią powiązane biorące udział w wyjazdach. Podniesienie jakości świadczonych usług wpłynie na wzrost liczby turystów.
1.1.6	Produktu	Liczba przygotowanych projektów współpracy	Suma projektów współpracy podana na podstawie podpisanych umów o współpracy z inną LGD.	Projekty współpracy przyczynią się do rozwoju całego obszaru ŻLGD. Realizacja projektów wpłynie na wzrost rozpoznawalności obszaru oraz wzrost ruchu turystycznego.

W1.2	Rezultatu	Liczba podmiotów korzystających z infrastruktury służącej przetwarzaniu produktów rolnych	Suma podmiotów, które skorzystały z infrastruktury inkubatora przetwórstwa lokalnego w ciągu pierwszego roku od jego uruchomienia, określona na podstawie sprawozdań beneficjentów popartych wpisem do rejestru osób/podmiotów, które skorzystały z infrastruktury inkubatora.	Osiągnięcie wskaźnika spowoduje wzrost liczby miejsc pracy oraz świadomości mieszkańców co do możliwości rozwoju osobistego, jak i gospodarczego obszaru LGD.
		Liczba utworzonych miejsc pracy (ogółem)	Suma osób zatrudnionych. Monitorowanie wskaźnika na podstawie sprawozdań beneficjentów oraz ankiety monitorującej realizację operacji wysyłanej do wnioskodawców (co najmniej dwa razy od momentu wyboru operacji).	
		Liczba osób uczestniczących w spotkaniach informacyjno-konsultacyjnych	Suma uczestników spotkań informacyjno-konsultacyjnych, określona na podstawie prowadzonych list obecności przez LGD.	
		Działania mające wpływ na ochronę środowiska i/lub przeciwdziałające zmianom klimatu	Suma działań w ramach realizowanych operacji, których realizacja ma pozytywny wpływ na ochronę środowiska. Monitorowanie wskaźnika na podstawie sprawozdań beneficjentów oraz ankiety monitorującej realizację operacji wysyłanej do wnioskodawców. Jako działania spełniające wskaźnik należy uznać projekty wykorzystujące odnawialne źródła energii, wpływające na zmniejszenie niskiej emisji, poprzez zastosowanie technologii środowiskowych zmniejszających zużycie energii, np. zakup urządzeń energooszczędnych.	Realizacja wskaźnika przyczyni się do poprawy środowiska naturalnego, co będzie mieć pozytywny wpływ na jakość życia mieszkańców. Ponadto jego realizacja wpłynie na osiągnięcie celów przekrojowych PROW.
		Liczba operacji ukierunkowanych na innowacje	Suma projektów mających charakter innowacyjny. Mierzony w odniesieniu do działalności gospodarczych, na podstawie sprawozdań beneficjentów oraz ankiety monitorującej realizację operacji wysyłanej do wnioskodawców (co najmniej dwa razy od momentu wyboru operacji). Przez innowację należy rozumieć innowację produktową, technologiczną bądź usługową. Innowacja może być rozumiana na poziomie lokalnym – jednej gminy (brak na obszarze), bądź na poziomie regionalnym – całego obszaru LGD (brak na obszarze LGD).	Osiągnięcie wskaźnika wpłynie na rozwój gospodarczy obszaru oraz jego atrakcyjność pod względem rynku pracy.
1.2.1	Produktu	Liczba inkubatorów przetwórstwa lokalnego	Monitorowanie na podstawie sprawozdań beneficjentów oraz ankiety monitorującej realizację operacji wysyłanej do wnioskodawców, (co najmniej dwa razy od momentu wyboru	Osiągnięcie wskaźnika zwiększy możliwość przetwarzania produktów rolnych przez podmioty lokalne

			operacji).	oraz osoby fizyczne, nastąpi wzrost liczby lokalnych produktów.
1.2.2	Produktu	Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	Suma działalności gospodarczych, które otrzymały wsparcie finansowe w ramach przedsięwzięcia. Monitorowanie na podstawie sprawozdań beneficjentów oraz ankiety monitorującej realizację operacji wysyłanej do wnioskodawców (co najmniej dwa razy od momentu wyboru operacji).	Osiągnięcie wskaźnika spowoduje powstanie nowych miejsc pracy, co przeniesie się na spadek bezrobocia.
1.2.3	Produktu	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	Suma otwartych działalności gospodarczych. Monitorowanie na podstawie sprawozdań beneficjentów oraz ankiety monitorującej realizację operacji wysyłanej do wnioskodawców (co najmniej dwa razy od momentu wyboru operacji).	
1.2.4	Produktu	Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	Suma działalności gospodarczych, które otrzymały wsparcie finansowe w ramach przedsięwzięcia. Monitorowanie na podstawie sprawozdań beneficjentów oraz ankiety monitorującej realizację operacji wysyłanej do wnioskodawców (co najmniej dwa razy od momentu wyboru operacji).	
1.2.5	Produktu	Liczba spotkań informacyjno-konsultacyjnych LGD z mieszkańcami	Suma działań na rzecz aktywizacji społeczności lokalnej z zakresu tożsamości regionalnej. Monitoring wskaźnika prowadzony za pomocą rejestru spotkań oraz list obecności z prowadzonych przez LGD spotkań.	Osiągnięcie wskaźnika spowoduje wzrost świadomości mieszkańców co do możliwości korzystania z działań zaplanowanych w LSR.
1.2.6	Produktu	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	Suma otwartych działalności gospodarczych utworzonych przez osoby do 29 roku życia. Monitorowanie na podstawie sprawozdań beneficjentów oraz ankiety monitorującej realizację operacji wysyłanej do wnioskodawców (co najmniej dwa razy od momentu wyboru operacji).	Osiągnięcie wskaźnika spowoduje powstanie nowych miejsc pracy, co przeniesie się na spadek bezrobocia wśród osób w wieku do 29. lat.
W2.0	Oddziaływania	Liczba organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców	Suma zarejestrowanych organizacji społecznych, stowarzyszeń, fundacji podzielona przez liczbę mieszkańców obszaru, pomnożona przez 10 000.	Osiągnięcie wskaźnika będzie świadczyć o wzroście znaczenia oddolnych inicjatyw społecznych, liderów lokalnych oraz chęci angażowania się społeczności w „życie obszaru”.
W2.1	Rezultatu	Liczba uczestników przedsięwzięć przyczyniających	Suma osób biorących udział w wydarzeniach zwiększających poczucie tożsamości regionalnej. Monitoring wskaźnika	Osiągnięcie wskaźnika spowoduje wzrost aktywności wśród społeczności

		się do zwiększenia tożsamości regionalnej mieszkańców Żuław	prowadzony na podstawie sprawozdań beneficjentów oraz ankiety monitorującej realizację operacji, wysyłanej do wnioskodawców.	lokalnej, wzrost liczby inicjatyw oddolnych wśród mieszkańców, a także pielęgnowanie tożsamości regionalnej.
		Liczba uczestników przedsięwzięć realizowanych w oparciu o partnerstwo organizacji pozarządowych z terenu ŻLGD	Suma osób biorących udział w wydarzeniach organizowanych przez partnerstwa organizacji pozarządowych. Monitoring wskaźnika prowadzony na podstawie sprawozdań beneficjentów oraz ankiety monitorującej realizację operacji, wysyłanej do wnioskodawców.	
		Liczba osób przeszkolonych, w tym liczba osób z grup defaworyzowanych objętych ww. wsparciem	Suma osób przeszkolonych w ramach aktywizacji. Monitoring wskaźnika prowadzony na podstawie rejestru oraz list obecności z prowadzonych spotkań.	
2.1.1	Produktu	Liczba zrealizowanych przedsięwzięć przyczyniających się do zwiększenia tożsamości regionalnej wśród mieszkańców Żuław	Suma wydarzeń zwiększających poczucie tożsamości regionalnej. Monitoring wskaźnika prowadzony na podstawie sprawozdań beneficjentów oraz ankiety monitorującej realizację operacji, wysyłanej do wnioskodawców.	Osiągnięcie wskaźnika spowoduje podniesienie tożsamości regionalnej.
2.1.2	Produktu	Liczba przedsięwzięć zrealizowanych w partnerstwie organizacji pozarządowych	Suma przedsięwzięć zrealizowanych przez partnerstwa organizacji pozarządowych. Monitoring wskaźnika prowadzony na podstawie sprawozdań beneficjentów oraz ankiety monitorującej realizację operacji, wysyłanej do wnioskodawców.	Osiągnięcie wskaźnika spowoduje nawiązanie współpracy pomiędzy różnymi podmiotami sektora społecznego.
2.1.3	Produktu	Liczba szkoleń	Suma przeprowadzonych szkoleń przez LGD. Monitoring na podstawie prowadzonego przez LGD rejestru.	Osiągnięcie wskaźnika spowoduje wzrost aktywności wśród społeczności lokalnej, szczególnie wśród młodzieży.
W2.2	Rezultatu	Liczba uczestników przedsięwzięć przyczyniających się do utworzenia lub/i rozwoju produktów lokalnych	Suma osób uczestniczących w wydarzeniach przyczyniających się do rozwoju produktów lokalnych. Monitoring wskaźnika prowadzony na podstawie sprawozdań beneficjentów oraz ankiety monitorującej realizację operacji, wysyłanej do wnioskodawców.	Osiągnięcie wskaźnika spowoduje wzrost liczby, jakości i rozpoznawalności produktów lokalnych oraz podniesienie standardu obiektów dziedzictwa lokalnego.
		Liczba osób odwiedzających zabytki i obiekty objęte wsparciem	Suma osób odwiedzających obiekty zabytkowe poddane pracom konserwatorskim lub restauratorskim. Monitoring wskaźnika prowadzony na podstawie sprawozdań beneficjentów oraz ankiety monitorującej realizację operacji, wysyłanej do wnioskodawców. Prowadzenie przez beneficjentów rejestru odwiedzin przez pierwszy rok po realizacji operacji.	

		Działania mające wpływ na ochronę środowiska i/lub przeciwdziałające zmianom klimatu	Suma działań w ramach realizowanych operacji, których realizacja ma pozytywny wpływ na ochronę środowiska. Monitoring wskaźnika prowadzony na podstawie sprawozdań beneficjentów oraz ankiety monitorującej realizację operacji wysyłanej do wnioskodawców. Poprzez działania wpływające na ochronę środowiska należy rozumieć działania edukacyjne w zakresie propagowania ochrony środowiska oraz działania z zastosowaniem technologii energooszczędnych.	Realizacja wskaźnika przyczyni się do poprawy środowiska naturalnego co będzie mieć pozytywny wpływ na jakość życia mieszkańców. Ponadto jego realizacja wpłynie na osiągnięcie celów przekrojowych PROW.
2.2.1	Produktu	Liczba nowych produktów lokalnych	Suma nowych produktów lokalnych. Monitoring wskaźnika prowadzony na podstawie sprawozdań beneficjentów oraz ankiety monitorującej realizację operacji, wysyłanej do wnioskodawców. Przez produkty lokalne rozumie się produkty spożywcze charakterystyczne dla obszaru LGD a nie wpisane na listę produktów tradycyjnych województwa pomorskiego, oraz produkty rękodzielnicze, itp., które są typowe dla obszaru LGD, związane z jego dziedzictwem kulturowym.	Osiągnięcie wskaźnika spowoduje wzrost liczby produktów lokalnych, przyczyniających się do wzrostu rozpoznawalności regionu na zewnątrz oraz znajomości tradycji lokalnych wśród mieszkańców obszaru.
2.2.2	Produktu	Liczba zabytków poddanych pracom konserwatorskim lub restauratorskim w wyniku wsparcia otrzymanego w ramach realizacji Strategii	Suma obiektów zabytkowych poddanych pracom konserwatorskim lub restauratorskim. Monitoring wskaźnika prowadzony na podstawie sprawozdań beneficjentów oraz ankiety monitorującej realizację operacji, wysyłanej do wnioskodawców.	Osiągnięcie wskaźnika spowoduje podniesienie standardu obiektów dziedzictwa lokalnego i świadczonych przez nich usług.

Źródło: Opracowanie własne LGD

Realizacja wskaźników produktu i rezultatu w odniesieniu do kosztów bieżących została przedstawiona w tabeli 13. Osiągnięcie wskaźników zostało podzielone na trzy okresy czasowe, zgodnie z tzw. kamieniami milowymi określonymi dla realizacji LSR.

Tabela 13 Realizacja wskaźników produktu i rezultatu w ramach kosztów bieżących LGD

KOSZTY BIEŻĄCE										
CEL	Wdrożenie Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność									
WSKAŹNIKI REZULTATU										
Nr	Nazwa	jednostka miary	Okres osiągania wskaźnika			sposób pomiaru				
			2016–2018	2019–2021	2022–2023					
1.	Liczba osób, które otrzymały wsparcie po uprzednim udzieleniu indywidualnego doradztwa w zakresie ubiegania się o wsparcie na realizację LSR, świadczonego w biurze LGD	szt.	73	11	0	Mierzony na podstawie rejestru udzielonego doradztwa prowadzonego przez LGD				
2.	Liczba osób, które wzięły udział w szkoleniach	szt.	114	54	6	Mierzony na podstawie list obecności z poszczególnych szkoleń				
3.	Liczba osób, którym udzielono informacji	szt.	1 500	750	200	Mierzony na podstawie danych LGD				
WSKAŹNIKI PRODUKTU										
Nr	Przedsięwzięcie	Nazwa	jednos tka miary	Okres osiągania wskaźnika i środki przeznaczone na jego realizację						
				2016–2018		2019–2021		2022–2023		SUMA [zł]
				wskaźni k	koszty	wskaźnik	koszty	wskaźnik	koszty	
1.	Szkolenia dla pracowników biura LGD	Liczba osobodni szkoleń dla pracowników LGD	szt.	192	35800,00	21	10500,00	6	6000,00	52 300,00
2.	Szkolenia dla organów LGD (Rada)	Liczba osobodni szkoleń dla organów LGD	szt.	108	25200,00	48	12000,00	0	0,00	37 200,00
3.	Doradztwo w biurze LGD	Liczba podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa	szt.	310	0,00	360	0,00	180	0,00	0,00
4.	Funkcjonowanie biura	Liczba miesięcy funkcjonowania biura	szt.	31	625 052,00	36	687 872,00	15	265 076,00	1 578 000
RAZEM koszty bieżące										1 667 500,00

Źródło: Opracowanie własne LGD

Rozdział VI Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru

Kryteria wyboru operacji zostały opracowane w oparciu o materiały uzyskane w trakcie konsultacji społecznych, opracowanej diagnozy i analizy SWOT z uwzględnieniem zdiagnozowanych problemów i potrzeb społeczności lokalnej. Kryteria będą narzędziem służącym realizacji celów LSR poprzez zapewnienie realizacji poszczególnych wskaźników produktu i rezultatu.

Kryteria wyboru operacji oraz ich procedury zostały opracowane z uwzględnieniem obowiązujących uregulowań prawnych dotyczących Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność (RLKS):

1. Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.
2. Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia z dnia 24 września 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020. – zwane dalej Rozporządzeniem.
3. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) NR 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego.
4. Ustawa z dnia 11 listopada 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020 (Dz. U. z 2014 r. poz. 1146, z poz. zm.)
5. Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (Dz. U. z dnia 18 marca 2015 r. poz. 378)

Głównym celem opracowania kryteriów wyboru operacji we współpracy z lokalną społecznością było określenie, jakie typy operacji oraz z jakiego zakresu powinny być szczególnie premiowane w ramach przyznawanego wsparcia. Dzięki takiemu podejściu już na początku drogi w tworzeniu LSR mogliśmy określić działania priorytetowe, których zadaniem jest rozwiązanie problemów na obszarze LGD.

Opracowane kryteria są ściśle powiązane z celami i grupami docelowymi, do których jest kierowane wsparcie, w zależności od rodzaju beneficjenta, z uwzględnieniem wyników diagnozy i analizy SWOT, określony został poziom maksymalnego dofinansowania. Z uwagi na charakter obszaru i problemy na nim występujące przyjęto w większości przypadków maksymalny poziom dofinansowania przewidziany w Rozporządzeniu. Wyjątek stanowią operacje własne LGD, gdzie poziom dofinansowania obniżono do 90%, oraz przedsięwzięcia związane z podejmowaniem działalności gospodarczej, w których przy premii 100% maksymalna jej wartość określona została na poziomie 50 tys. zł. Zmniejszenie kwoty wsparcia na zakładanie działalności gospodarczej jest spowodowane z jednej strony chęcią wsparcia jak największej liczby osób chcących założyć działalność gospodarczą, z drugiej kierowaniem się doświadczeniami urzędów pracy przyznających dotację na założenie działalności na poziomie 20 tys. zł, a realizacje projektów odbywały się

z sukcesem. Zespół ds. LSR po przeprowadzonych analizach i konsultacjach wyszedł z założenia, że jeżeli ktoś ma dobry pomysł to przy wsparciu 100% i kwocie 50 tys. zł ma możliwość założyć i z powodzeniem działalność gospodarczą, dodatkowo w LSR zaplanowano środki na rozwój działalności gospodarczych w drugim okresie wdrażania LSR i osoby te będą miały szansę po 2 latach uzyskać dofinansowanie na rozwój swojej działalności. Ponadto w ramach podejmowania działalności gospodarczej wydzielono przedsięwzięcie dedykowane do grupy defaworyzowanej jaka stanowią osoby do 29. roku życia. Przeznaczona kwota 250 000 zł pozwoli otworzyć działalność gospodarczą 5 młodym osobom.

W ramach przedsięwzięcia 1.2.2 ze względu na ważną rolę turystyki w rozwoju obszaru LGD, wskazano dofinansowanie już na poziomie 25 001 zł, tak aby podmioty z branży kluczowej dla rozwoju obszaru miały jak największą szansę na uzyskanie wsparcia. W związku z tym, iż głównym celem jest tworzenie i utrzymanie miejsc pracy, wartość minimalnego dofinansowania określona została na poziomie gwarantującym utworzenie co najmniej jednego pełnego etatu.

W przypadku działań związanych z rozwojem przedsiębiorczości (1.2.1, 1.2.2, 1.2.3, 1.2.4 i 1.2.6) w ramach kryteriów wyboru operacji wskazano premiowanie punktowe operacji polegających na utworzeniu więcej niż 1 miejsca pracy (odpowiedź na małą liczbę miejsc pracy i sezonowość ofert pracy wynikającą z turystycznego charakteru obszaru). Ponadto przewidziano premiowanie działalności w zakresie zdefiniowanych w diagnozie branż kluczowych dla rozwoju obszaru, przyjaznych środowisku i wpływających na jego ochronę oraz działań ukierunkowanych na innowacje. Innowacyjność określona została jako: *Innowacja produktowa, technologiczna bądź usługowa, rozróżniana na poziomie lokalnym – jednej gminy (brak na obszarze), bądź na poziomie regionalnym – całego obszaru LGD (brak na obszarze LGD)* ponadto działania innowacyjne muszą zakładać przynajmniej 30% środków w ramach budżetu danej operacji.

LSR zakłada realizację 2 operacji własnych bezpośrednio powiązanych z planowanymi do realizacji celami ogólnymi. Ze względu na specyfikę projektów – realizacja ma dotyczyć całego obszaru, konieczna jest odpowiednia jego znajomość, w związku z czym w kryteriach oceny uwzględniono dodatkowe punkty za doświadczenie oraz partnerstwo trójsektorowe.

Zaplanowane w LSR projekty grantowe dedykowane są głównie organizacjom pozarządowym, które bardzo często nie posiadają środków na pokrycie wkładu własnego, co było wielokrotnie podkreślane w trakcie spotkań gminnych, warsztatowych jak również w ankietach. Chcąc sprostać potrzebom społeczności lokalnej przyjęty został w LSR poziom finansowania w wysokości 100%, natomiast wartość dofinansowanie będzie wynosić od 10–50 tys. zł, jedynie w przypadku przedsięwzięcia 1.1.2 podwyższona została kwota minimalnego dofinansowania na 30 tys. zł, z uwagi na chęć zapewnienia odpowiedniej jakości zaplanowanych w tym zakresie działań oraz ich dużą skalę. Organizacje pozarządowe odegrają kluczową rolę w realizacji celu 2 *Żuławy aktywne społecznie*, są głównym źródłem rozwoju aktywności społecznej i wzmacniania tożsamości regionalnej, dlatego w LSR przewidziano przedsięwzięcia skierowane bezpośrednio do tej grupy. Pomimo możliwości otrzymania 100% wsparcia w ramach projektów grantowych, założono premiowanie tych beneficjentów, którzy zadeklarują wkład własny finansowy na poziomie co najmniej 10%. Kryterium to zastosowano w przypadku większości przedsięwzięć.

Szczegółowy opis kryteriów wraz z możliwymi do uzyskania punktami za ich spełnienie, zawierają Karty oceny operacji, opracowane dla każdego przedsięwzięcia osobno.

Liczba punktów, która przyznawana będzie za spełnienie danego kryterium została określona m.in. na podstawie wagi kryterium, którą określono poprzez udostępnienie na stronie www.zulawskalgd.pl proponowanych kryteriów z możliwością wskazania przez mieszkańców

najważniejszego wg nich kryterium. W ramach kryteriów, które otrzymały najwyższą wagę w skali od 1–5, gdzie 5 najważniejsza, przyznawana będzie najwyższa liczba punktów podczas oceny operacji. Ponadto kryteria były wypracowywane w trakcie otwartych spotkań Zespołu ds. LSR.

Oceny oraz wyboru operacji dokonywać będzie Rada LGD na podstawie przyjętych procedur oraz kryteriów stanowiących załącznik nr 9, 10, 11 12 do wniosku o wybór LSR. Opracowane procedury zawierają uregulowania w zakresie organizacji posiedzeń Rady, zasad wyboru operacji z uwzględnieniem zachowania parytetów oraz ewentualnych konfliktów interesów, poprzez wypełnianie deklaracji bezstronności (wykluczenie z wyboru osób mogących wpływać na jakość oceny poprzez powiązania rodzinne, sektorowe, biznesowe itd.) oraz wpisywaniem się każdorazowo przed wyborem operacji w ramach danego konkursu do przygotowanego uprzednio rejestru interesów. Wykluczenie z oceny i wyboru operacji osób stronnictwych, zagwarantuje obiektywność oceny. Zarówno deklaracja jak i rejestr stanowią załączniki do procedur wyboru operacji.

W procedurze wyboru i oceny określone zostały zasady postępowania w przypadku realizacji przez LGD operacji własnych oraz konkursów przeprowadzanych w ramach wdrażania LSR. Osobno, ze względu na specyfikę, została wypracowana procedura dotycząca wyboru operacji w ramach realizowanych przez LGD projektów grantowych. Wszystkie wypracowane procedury są mierzalne, przejrzyste, pozwalające uniknąć ryzyka konfliktu interesów.

Ocena operacji przez Radę dokonywana będzie w dwóch etapach, poprzedzonych przygotowaniem przez uprzednio wybrany Zespół konkursowy analizy złożonych w ramach konkursu wniosków pod względem formalnym jak i zawartości merytorycznej. Pierwszy etap wyboru pozwoli określić, czy operacja wpisuje się w cele LSR oraz czy spełnia kryteria dostępu, a więc główne założenia konkursu poprzez wpisanie się w zakres tematyczny operacji (przedstawiony w tabeli 10 i 11, w rozdziale V *Cele i wskaźniki*), oraz czy przyczyni się do realizacji założonych wskaźników produktu, rezultatu oraz oddziaływania. Ocena dokonywana będzie na Karcie 1 – *Ocena możliwości dokonania wyboru Operacji przez Radę w ramach prowadzonego Konkursu*, stanowiąca załącznik nr 1 do *Procedur wyboru i oceny operacji w ramach LSR*. W drugim etapie, wnioskowi złożonemu na realizację operacji przyznane zostaną punkty. W celu przejrzystości oceny opracowana została Karta 2 – *Ocena spełniania przez Operację kryteriów wyboru określonych w LSR* stanowiąca załącznik nr 2 do *Procedur wyboru i oceny operacji w ramach LSR*. Karta 2 opracowana została dla każdego przedsięwzięcia osobno, tak, aby oceniane były poszczególne aspekty realizujące dane przedsięwzięcie.

Kryteria stanowią załącznik do *Procedury naboru operacji* i są przyjmowane przez Radę Żuławskiej Lokalnej Grupy Działania. Wszelkie zmiany w kryteriach mogą być zgłaszane na pisemny wniosek: Rady, Zarządu bądź co najmniej 10 % ogólnej liczby członków LGD.

Rozdział VII Plan działania

W ramach wdrażania LSR ogłoszonych zostanie 18 naborów na realizację przedsięwzięć przedstawionych w rozdziale V niniejszej Strategii. 8 naborów zaplanowano na 2016 rok, 6 na rok 2017, a 3 na rok 2019. Ostatni nabór zaplanowano na I półrocze 2020 roku.

Plan działania zaplanowano tak, aby jego realizacja umożliwiła osiągnięcie założonych celów. W pierwszej kolejności zaplanowano realizację operacji własnej polegającej na budowaniu turystycznego partnerstwa na rzecz rozwoju obszaru Żuławskiej Lokalnej Grupy Działania (przedsięwzięcie 1.1.1), której wykonanie będzie podstawą do działań w ramach kolejnych przedsięwzięć skupiających się na kreowaniu mody na Żuławy (cel szczegółowy 1.1). Nabory na przedsięwzięcia zakładające tworzenie miejsc pracy (cel szczegółowy 1.2) podzielone zostały tak, aby sprostać oczekiwaniom mieszkańców, zaplanowane zostały na podstawie konsultacji społecznych, podczas których mieszkańcy wskazywali takie rozwiązania. Nabór wniosków na przedsięwzięcia związane z wydarzeniami turystycznymi przewidziano na październik/listopad 2016r. Ich realizacja będzie trwała od stycznia do września 2017 r., z wyłączeniem miesięcy lipca i sierpnia, z racji ukierunkowania działań na wydarzenia poza sezonem letnim, gdyż to sezonowość turystyki stanowi problem obszaru. Działania związane z aktywizacją lokalnej społeczności (cel szczegółowy 2.1) zaplanowane zostały na lata 2016–2017. Przedsięwzięcia związane z zachowaniem zasobów lokalnych (cel szczegółowy 2.2) podzielono na 2 nabory, wynika to z faktu, iż zasoby lokalne wpływ mają zarówno na rozwój turystyki, jak i zachowanie tożsamości lokalnej społeczności. Dokładny plan działania wraz z czasowym przedziałem osiągania wskaźników oraz planowanymi kwotami wsparcia przedstawia Załącznik 3 do LSR – Plan działania.

Plan działania jest ściśle związany z zaplanowanymi przedsięwzięciami w ramach dwóch celów ogólnych, z racji przeznaczenia połowy środków na realizację działań związanych z tworzeniem i utrzymaniem miejsc pracy (szerzej w rozdziale VIII Budżet). Realizacja celu pierwszego będzie mieć miejsce w pierwszej fazie wdrażania LSR oraz w jej środkowej części. Osiągnięcie założonych wskaźników opracowano w sposób racjonalny, aby możliwe było kompleksowe podejście do rozwiązywania problemów, zdefiniowanych na podstawie diagnozy i wynikającej z niej analizy SWOT, wśród lokalnej społeczności jak i występujących na obszarze. Pozwoli to również na możliwie najlepsze wykorzystanie czasu na wdrażanie LSR.

Rozdział VIII Budżet LSR

Wielkość budżetu uzależniona jest od liczby mieszkańców zamieszkujących obszar LGD na dzień 31.12.2013 r. wg danych Głównego Urzędu Statystycznego. ~~Żuławska Lokalna Grupa Działania na wdrażanie LSR (poddziałanie 19.2) stara się o całą kwotę jaka jej przysługuje w związku z liczbą mieszkańców, a więc 2 mln euro (8 mln zł).~~ Całkowita kwota środków przewidziana dla Żuławskiej Lokalnej Grupy Działania wynosi 9 509 000,00 zł z czego najwięcej środków przypada na działania związane z realizacją LSR- 7 600 000,00 zł. W kwocie tej zawiera się wkład krajowy środków publicznych. Oprócz środków przeznaczonych na wdrażanie LSR, Strategia zakłada również środki przyznane na poddziałanie Współpraca (19.3) w wysokości 2% środków przeznaczonych na wdrażanie LSR, a więc kwotę w wysokości 152 000,00 zł. Ponadto w ramach poddziałania Koszty bieżące i aktywizacja (19.4) zaplanowano środki w wysokości 439 375,00 euro (1 757 500,00 zł). W ramach poddziałania 19.4 na aktywizację planuje się przeznaczyć środki w wysokości: 90 000,00 zł, z czego 50 000,00 zł będzie przeznaczony na przedsięwzięcie związane z podnoszeniem wiedzy mieszkańców obszaru LSR na temat prowadzenia działalności gospodarczej. Natomiast pozostała część środków z poddziałania 19.4 – 1 667 500,00 zł zostanie przeznaczona na koszty bieżące zgodnie z art. 35 pkt. 1 lit. d Ustawy o RLKS. Środki te zostaną przeznaczone na pokrycie kosztów związanych z zarządzaniem wdrażania LSR obejmującymi koszty operacyjne, koszty personelu, koszty szkoleń, koszty związane z public relations, koszty finansowe, a także koszty związane z monitorowaniem i ewaluacją LSR.

Budżet LSR został tak zaplanowany, aby maksymalnie wykorzystać środki do rozwiązania problemów zidentyfikowanych na obszarze oraz wzmocnienia posiadanych potencjałów. W związku z czym 50% środków (3,8 mln zł) przeznaczono na tworzenie i utrzymanie miejsc pracy poprzez realizację przedsięwzięć polegających na rozwijaniu działalności gospodarczej, zakładaniu działalności gospodarczej oraz tworzeniu inkubatorów przetwórstwa lokalnego. Dzięki ustalonym kryteriom wyboru operacji, w których dostęp do środków uzyskają operacje zakładające co najmniej jedno miejsce pracy oraz premiowaniu punktowym tych operacji, w których beneficjenci będą gwarantować większe zatrudnienie, LSR przyczyni się do poprawy sytuacji na rynku pracy, niwelowania dysproporcji w warunkach życia. Wsparcie w ramach zakładania działalności będzie skierowane do grupy defaworyzowanej, którą stanowią studenci i absolwenci do 29. roku życia. Dodatkowo środki przeznaczone na przedsiębiorczość mają za zadanie wzmocnienie potencjału obszaru poprzez integrację trzech branż gospodarczych, tylko kompleksowe działania mogą przynieść wymierne korzyści dla obszaru objętego LSR.

Dodatkowo, aby na obszarze objętym LSR zainwestować jak najwięcej środków, zmaksymalizować efekty realizacji projektów oraz zwiększyć powodzenie realizowanych operacji, założono w kryteriach wyboru premiowanie operacji zakładających wyższy wkład własny beneficjenta, niż minimalny przewidziany w konkursie oraz określony w *Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 24 września 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020*. Szczegóły dotyczące kryteriów zawiera rozdział VI LSR. Ponadto założono wniesienie co najmniej 10% wkładu finansowego w ramach projektów własnych przewidzianych do realizacji w LSR.

Planowana jest również realizacja przedsięwzięcia *Zwiększenie trwałość nowoutworzonych mikroprzedsiębiorstw w powiatach malborskim i nowodworskim* w ramach RPO WP (Działanie 5.7) na obszarze LGD. Celem projektu jest utworzenie oraz zapewnienie trwałości nowoutworzonych mikroprzedsiębiorstw poprzez udzielenie kompleksowego wsparcia związanego z rozpoczęciem działalności gospodarczej realizowane przez osoby znajdujące się w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy, w tym osoby z niepełnosprawnościami (z wyłączeniem osób przed ukończeniem 30 roku życia), w oparciu o analizę umiejętności, predyspozycji i problemów danego uczestnika projektu.

W ramach projektu planuje się wsparcie umożliwiające uzyskanie wiedzy i umiejętności niezbędnych do podjęcia i prowadzenia działalności gospodarczej (doradztwo, kursy, szkolenia, warsztaty, pomoc prawna); wsparcie finansowe na podjęcie działalności gospodarczej w formie bezzwrotnej dotacji; wsparcie pomostowe udzielane w okresie do 12 miesięcy od dnia zawarcia umowy o udzielenie wsparcia pomostowego.

Realizacja powyższego projektu przyczyni się do realizacji celu szczegółowego 1.2 w ramach celu ogólnego 1 *Przedsiębiorcze Żuławy*.

Rozdział IX Plan komunikacji

Głównym czynnikiem warunkującym skuteczne zaangażowanie społeczności lokalnej w realizację LSR jest obustronna komunikacja. Przedstawione działania komunikacyjne, nastawione na lokalną społeczność, mają za zadanie zwiększyć zaangażowanie mieszkańców w działania prowadzone przez LGD. Aktywne uczestnictwo społeczności lokalnych w bieżącym wdrażaniu oraz kreowaniu LSR może przyczynić się w znacznym stopniu do osiągnięcia założonych celów, a przez to do rozwoju całego obszaru. Strategia ma charakter partycypacyjny, dlatego szeroko rozumiany udział mieszkańców jest bardzo ważny nie tylko podczas opracowania LSR, ale również w trakcie jej wdrażania.

Jak wynika z przeprowadzonych konsultacji społecznych, które odbyły się w każdej z gmin należących do obszaru LGD oraz z ankiet, w których mieszkańcy mogli odnieść się do sposobu komunikacji z LGD oraz do możliwości przekazywania informacji zwrotnej – największą popularnością cieszyłaby się możliwość otrzymywania informacji na spotkaniach informacyjnych, a także za pośrednictwem strony internetowej LGD oraz stron urzędów gmin wchodzących w skład LGD. Informacje zwrotne od lokalnej społeczności najchętniej przekazywane byłyby podczas regularnych i otwartych spotkań, w szczególności z przedstawicielami LGD na całym jej obszarze, a także poprzez stronę internetową. Wychodząc naprzeciw potrzebom mieszkańców, w opracowanym Planie komunikacji stanowiącym załącznik do LSR zawarte zostały ilość oraz rodzaj planowanych do realizacji działań komunikacyjnych, sposób mierzenia i środki przekazu wraz z określeniem grup docelowych, w tym grup defaworyzowanych. W Planie komunikacji wskazane zostały ponadto docelowe efekty planowanych działań. W zależności od sposobu komunikacji koszty i ilość pojedynczych sposobów komunikacji jest zróżnicowana.

Prowadzone będą regularne badania i monitorowanie skuteczności i efektywności przeprowadzonych działań. Monitorowanie będzie odbywać się w sposób ciągły i bieżący. Wyniki działań realizowanych za pomocą Planu komunikacji będą na bieżąco upubliczniane za pomocą internetowych środków przekazu, a aktualne informacje na ten temat będą publikowane na stronie internetowej LGD.

W Planie komunikacji przewidziane są działania, które będą miały na celu pozyskanie informacji od przedstawicieli poszczególnych grup docelowych o funkcjonowaniu LGD oraz realizacji LSR. Informacje te będą zbierane w formie komunikacji zwrotnej, a dotyczyć będą oceny jakości pomocy świadczonej przez LGD pod kątem wprowadzenia ewentualnych korekt np. w sprawie szkolenia osób udzielających pomocy w ramach działań LGD, komunikacji interpersonalnej czy szkoleń związanych z udzielaniem pomocy w pisaniu wniosków aplikacyjnych. Wszystkie wnioski dotyczące działań LGD, jak i wdrażania LSR zgłaszane przez mieszkańców, a także przygotowywane w tym zakresie raporty – będą archiwizowane i analizowane, a na ich podstawie podejmowane będą również decyzje w zakresie zmiany sposobu wdrażania LSR.

Przeprowadzona dokładna analiza pozwoli zarządzającym procesem wdrażania LSR na bieżąco obserwować poziom zgodności działań z celami określonymi w Strategii i ewentualnie podejmować decyzje o zmianach w sposobie działania lub jeśli to będzie konieczne – nawet przeprowadzać zmiany w LSR.

Rozdział X Zintegrowanie

Zgodnie ze specyfiką podejścia RLKS (Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność) LSR ma charakter zintegrowany. Zintegrowane podejście dla przedsięwzięć planowanych do realizacji w ramach jej wdrażania dotyczy dwóch aspektów:

1. Zintegrowania celów i przedsięwzięć zaplanowanych w ramach LSR zapewniających spójne i kompleksowe rozwiązanie zidentyfikowanych w analizie SWOT problemów, zachowując przy tym odpowiednią kolejność realizacji przedsięwzięć oraz współpracę różnych podmiotów.
2. Zgodności celów LSR z dokumentami strategicznymi/planistycznymi na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym oraz zgodności co do celów przekrojowych (ochrona środowiska, łagodzenie zmian klimatu oraz innowacyjność) PROW na lata 2014–2020.

Poszczególne cele LSR oraz planowane w ramach ich realizacji konkretne przedsięwzięcia są spójne, powiązane ze sobą i wzajemnie się uzupełniają. Tworzą logiczne związki i wzajemnie na siebie oddziałują, dając efekt synergii. W ramach zaplanowanych w LSR celów kompleksowe podejście do rozwiązania problemu zawarto m.in. w *celu szczegółowym 1.2 Stworzenie atrakcyjnych miejsc pracy*, który jest odpowiedzią na niewystarczającą liczbę miejsc pracy i niską przedsiębiorczość mieszkańców. Cel ten realizowany będzie przez 5 przedsięwzięć, w ramach których zintegrowane zostaną 4 branże gospodarcze (zakwaterowanie i usługi gastronomiczne – Sekcja I, Kultura, rozrywka i rekreacja – Sekcja R, Przetwórstwo przemysłowe – sekcja C, Pozostała działalność usługowa – Sekcja S). Realizacja *celu szczegółowego 1.2* spowoduje spadek liczby osób bezrobotnych na obszarze LGD. Operacje będą polegać na rozwijaniu działalności gospodarczych oraz ich zakładaniu w preferowanych branżach, zdefiniowanych w oparciu o przeprowadzoną analizę SWOT obszaru oraz konsultacje społeczne. Aby przygotować potencjalnych beneficjentów do realizacji projektów prowadzone będą działania mające na celu podniesienie świadomości mieszkańców.

Pozostałe cele szczegółowe przenikają się i wspólnie rozwiązują wskazane przez mieszkańców problemy, takie jak sezonowość oferty turystycznej, zanik tożsamości lokalnej czy degradacja dziedzictwa kulturowego. Niemniej jednak każdy z nich angażuje różne podmioty do ich rozwiązania.

Przedsięwzięcia zaplanowane do realizacji w LSR będą wpływać na osiągnięcie wskaźników przypisanych do 3 celów przekrojowych PROW. Zapewnienie ich realizacji będzie się odbywać poprzez kryteria dostępu oraz kryteria punktowe przyznawane wnioskodawcom w trakcie oceny operacji. W przypadku innowacyjności jak i środowiska będzie mieć to miejsce zarówno w przedsięwzięciach dedykowanych przedsiębiorcom, jak i w projektach grantowych. W ramach projektów grantowych operacje mają promować i upowszechniać znaczenie jakości środowiska przyrodniczego w życiu człowieka. Łagodzenie zmian klimatu będzie realizowane poprzez projekty infrastrukturalne wykorzystujące odnawialne źródła energii.

Cele wskazane w LSR wpisują się w cele Gminnych Strategii Rozwoju oraz Strategie powiatowe, dodatkowo są one spójne ze Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego.

Zgodność celów LSR w odniesieniu do dokumentów strategicznych przedstawia tabela 14.

Tabela 14 Zgodność celów LSR z innymi dokumentami strategicznymi¹⁵

Cel ogólny 1 Przedsiębiorcze Żuławy
Cel szczegółowy 1.1 Wykreowanie mody na Żuławy
Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020: Cel strategiczny 1. Nowoczesna gospodarka. Cel operacyjny 1.3. Unikatowa oferta turystyczna i kulturalna. Cel strategiczny 2. Wysoki poziom zatrudnienia. Cel operacyjny 2.4. Lepszy dostęp do usług zdrowotnych. Cel strategiczny 3. Atrakcyjna przestrzeń. Cel operacyjny 3.3. Dobry stan środowiska. Strategia Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Malborka na lata 2014–2020: Obszar priorytetowy P1: Efektywna gospodarka. Cel strategiczny CS 1.2. Atrakcyjność turystyczna katalizatorem dynamicznego rozwoju gospodarczego. Strategia Rozwoju Powiatu Nowodworskiego na lata 2014–2024: Obszar priorytetowy P1: Kapitał gospodarczy. Cel szczegółowy CS 1.2. Turystyka katalizatorem dynamicznego rozwoju gospodarczego.
Cel szczegółowy 1.2 Stworzenie atrakcyjnych miejsc pracy
Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020: Cel strategiczny 1. Nowoczesna gospodarka. Cel operacyjny 1.1. Wysoka efektywność przedsiębiorstw. Cel strategiczny 2. Aktywni mieszkańcy. Cel operacyjny 2.1. Wysoki poziom zatrudnienia. Regionalny Plan Działań na Rzecz Zatrudnienia dla Województwa Pomorskiego na rok 2015: Cel główny programu: wskaźnik zatrudnienia (20–64 lat) – wartość docelowa (2020 rok) – wyższy niż średnia dla Polski oraz nie mniejszy niż 90% średniej dla UE. Cel szczegółowy 1. Wysoki poziom zatrudnienia. Strategia Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Malborka na lata 2014–2020: Obszar priorytetowy P1: Efektywna gospodarka. Cel Szczegółowy CS 1.1. Wysoka konkurencyjność lokalnej gospodarki. Obszar priorytetowy P2: Aktywne społeczeństwo. Cel strategiczny CS 2.1. Rozwinięty i zintegrowany kapitał społeczny. Strategia Rozwoju Powiatu Nowodworskiego na lata 2014–2024: Obszar priorytetowy P1: Kapitał gospodarczy. Cel strategiczny CS 1.1. Wysoka konkurencyjność lokalnej gospodarki. Obszar priorytetowy P2: Aktywne społeczeństwo. Cel strategiczny CS 2.1. Rozwinięty i zintegrowany kapitał społeczny.
Cel ogólny 2 Żuławy aktywne społecznie
Cel szczegółowy 2.1 Zaktywizowanie lokalnej społeczności
Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020: Cel strategiczny 2. Aktywni mieszkańcy. Cel operacyjny 2.2. Wysoki poziom kapitału społecznego. Cel strategiczny 3. Atrakcyjna przestrzeń. Cel operacyjny 3.3. Dobry stan środowiska. Strategia Polityki Społecznej Województwa Pomorskiego na lata 2014–2020: Cel strategiczny 2: Integrująca rola polityki społecznej. Cel operacyjny 2.1. Skuteczny i efektywny system pomocy i integracji społecznej. Cel operacyjny 2.2. Silny sektor ekonomii społecznej. Cel operacyjny 2.3. Organizacje pozarządowe jako partner w realizacji zadań publicznych. Regionalny Plan Działań na Rzecz Zatrudnienia dla Województwa Pomorskiego na rok 2015: Cel główny programu: wskaźnik zatrudnienia (20–64 lat) – wartość docelowa (2020 rok) – wyższy niż średnia dla Polski oraz nie mniejszy niż 90% średniej dla UE.

¹⁵ Zapis założeń dokumentów przytoczono w niezmienionej formie.

Cel strategiczny 1. Wysoki poziom zatrudnienia.

Strategia Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Malborka na lata 2014–2020:

Obszar priorytetowy P2: Aktywne społeczeństwo.

Cel operacyjny CS 2.1: Rozwinięty i zintegrowany kapitał społeczny.

Strategia Rozwoju Powiatu Nowodworskiego na lata 2014–2024:

Obszar priorytetowy P2: Aktywne społeczeństwo.

Cel strategiczny CS 2.1. Rozwinięty i zintegrowany kapitał społeczny.

Cel szczegółowy 2.2 Zachowanie zasobów lokalnych

Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020:

Cel strategiczny 1. Nowoczesna gospodarka.

Cel operacyjny 1.3. Unikutowa oferta turystyczna i kulturalna.

Strategia Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Malborka na lata 2014–2020:

Obszar priorytetowy P1: Efektywna gospodarka.

Cel strategiczny CS 1.2. Atrakcyjność turystyczna katalizatorem dynamicznego rozwoju gospodarczego.

Strategia Rozwoju Powiatu Nowodworskiego na lata 2014–2024:

Obszar priorytetowy P1: Kapitał gospodarczy.

Cel szczegółowy CS 1.2. Turystyka katalizatorem dynamicznego rozwoju gospodarczego.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie dokumentów podanych w tabeli

Ponadto *Cel ogólny 1 Przedsiębiorcze Żuławy* poprzez przedsięwzięcia związane z rozwojem turystyki opartej na zasobach morza oraz rozwojem działalności gospodarczych zakładających działania prośrodowiskowe oraz innowacyjność, wpisuje się w regionalne inteligentne specjalizacje województwa pomorskiego¹⁶:

- a. *ISP1 Technologie off-shore i portowo-logistyczne*, poprzez nowe sposoby użytkowania zasobów morza;
- b. *ISP3 Technologie ekoefektywne w produkcji, przesył, dystrybucji i zużyciu energii i paliw* – będzie sprzyjać spadkowi energochłonności gospodarki i jej negatywnego oddziaływania na środowisko poprzez zastosowanie rozwiązań innowacyjnych.

¹⁶ Strona internetowa Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego, www.wrotapomorza.pl.

Rozdział XI Monitoring i ewaluacja

Dla poprawnego funkcjonowania i zadawalającej mieszkańców obszaru LGD realizacji LSR niezbędne jest prowadzenie ciągłego jej monitoringu, a także przeprowadzanie okazjonalnych ewaluacji w celu dokonywania ewentualnej aktualizacji oraz dbania o poprawność i efektywność wdrażania.

Monitoring jest procesem zbierania i analizowania ilościowych i jakościowych informacji na temat funkcjonowania LGD oraz etapu realizacji Strategii w kwestii finansowej i rzeczowej. Celem monitoringu jest pozyskanie informacji zwrotnych na temat skuteczności i wydajności wdrażanej strategii, oraz weryfikacja tempa i kierunku, w którym zmierza realizacja LSR. Monitoring LSR będzie pozwalać na bieżącą modyfikację. Dane pozyskiwane w ramach monitoringu są podstawą do wykorzystania w procesie ewaluacji. W tabeli 15 przedstawione zostały elementy, które będą poddawane monitoringowi w trakcie wdrażanej LSR z wyszczególnieniem podmiotów odpowiedzialnych za wykonanie badania, metod i źródeł pozyskiwania informacji, a także czasu wykonywania badań oraz ich celu.

Tabela 15 Elementy podlegające monitoringowi

Elementy poddane badaniu	Wykonawca badania	Źródła danych i metody ich zbierania	Czas i okres dokonywania pomiaru	Analiza i ocena danych
Wskaźniki realizacji LSR	Zarząd LGD	Sprawozdania beneficjentów, ankiety beneficjentów, rejestr danych LGD	Na bieżąco	Stopień realizacji wskaźnika
Harmonogram ogłaszanych konkursów	Zarząd LGD	Rejestr ogłoszonych konkursów	Na bieżąco	Zgodność ogłaszania konkursów z harmonogramem konkursów LSR, ocena stopnia realizacji zadań wdrażanych w ramach LSR
Budżet LGD	Zarząd LGD	Rejestr danych	Na bieżąco	Stopień wykorzystania środków finansowych w odniesieniu do środków zakontraktowanych
Zainteresowanie stroną internetową LGD	Zarząd LGD	Licznik odwiedzin strony internetowej, dane od administratora strony internetowej	Na bieżąco	Skuteczność przekazywania/uzyskiwania informacji na temat działalności LGD
Pracownicy Biura LGD, funkcjonowanie Biura Zarządu	Zarząd LGD	Anonimowe ankiety	Na bieżąco	Ocena pracy pracowników, sposób przekazywania istotnych informacji potencjalnym beneficjentom, pomoc w rozwiązywaniu problemów, efektywność świadczonego doradztwa

Źródło: Opracowanie własne

Ewaluacja jest badaniem, które pozwala odpowiedzieć na pytanie czy udało nam się osiągnąć zamierzone cele, które postawiliśmy w LSR. Jest to działanie, które może obniżyć ryzyko błędu popełnionego podczas procesu planowania oraz obniżające jego ewentualne skutki.

Ewaluacja będzie prowadzona zgodnie z 5 kryteriami ewaluacyjnymi¹⁷:

1. Trafności – będzie określać, w jakim stopniu przyjęte do realizacji zadania odpowiadają na określone przez beneficjentów problemy na obszarze LGD.
2. Efektywności i wydajności – będzie określać jak duże są nakłady: finansowe, czasu, kapitału ludzkiego na uzyskane wyniki i osiągnięte rezultaty zrealizowanego przedsięwzięcia.
3. Skuteczności – będzie oceniać stopień osiągniętych celów w odniesieniu do założeń.
4. Trwałości – będzie dostarczać informacji czy osiągnięte efekty realizacji projektu będą wpływać w dłuższym okresie niż do zakończenia finansowania na rozwój danego sektora, regionu.
5. Użyteczności – będzie dostarczać informacji o tym czy realizowana LSR odpowiada na faktyczne potrzeby mieszkańców.

Tabela 16 zawiera wskazanie, jakie elementy LSR zostaną poddane ewaluacji, z wyszczególnieniem podmiotów odpowiedzialnych za jej wykonanie, metod i źródeł pozyskiwania informacji oraz czasu i częstotliwości ich wykonania wraz z celem jej przeprowadzenia.

Tabela 16 Elementy podlegające ewaluacji

Elementy poddane badaniu	Wykonawca badania	Źródła danych i metody ich zbierania	Czas i okres dokonywania pomiaru	Analiza i ocena danych
Działalność LGD, pracownicy i funkcjonowanie biura	Zarząd LGD	Badania ankietowe, opinie beneficjentów, rozmowy z mieszkańcami na otwartych spotkaniach, wywiady z wnioskodawcami, opinie dyrektora i członków Stowarzyszenia	Ocena roczna za lata 2016–2022, dokonywana w pierwszym kwartale roku kolejnego	Ocena poprawności działalności prowadzonej przez Stowarzyszenie, określająca skuteczność realizowanych zadań w odniesieniu do założeń LSR
Skuteczność promocji i aktywizacji społeczności lokalnej	Zarząd LGD	Badania ankietowe wśród mieszkańców, prowadzone bezpośrednio oraz za pośrednictwem strony internetowej Stowarzyszenia	Ocena roczna za lata 2016–2022, dokonywana w pierwszym kwartale roku kolejnego	Ocena skuteczności promocji LGD oraz działań wdrażanych w ramach LSR, mierzona, jako liczba osób, które uzyskały informację na temat LGD oraz skuteczność animacji społeczności
Stopień realizacji celów LSR – stopień realizacji wskaźników	Podmiot niezwiązany z LGD	Ankiety beneficjentów, sprawozdania beneficjentów, rejestr danych LGD	Ocena dwuletnia, dokonywana w pierwszym kwartale roku kolejnego, z wyłączeniem roku 2023, gdy wykonywana na dzień 31 marca. W roku 2019 ewaluacja <i>interim</i> , w roku 2023 ewaluacja	Ocena celowości i trafności założeń realizowanych w ramach LSR; określenie stopnia realizacji poszczególnych celów

¹⁷ M. Łotys, *Ewaluacja i rozliczanie projektów*, Fundacja Wspomagania Wsi.

			<i>ex-post.</i>	
Harmonogram rzeczowo-finansowy LSR	Zarząd LGD	Rejestr danych	Ocena dokonywana corocznie w pierwszym kwartale roku kolejnego (w latach 2016 –2022)	Ocena zgodności ogłaszanych i realizowanych projektów z harmonogramem określonym w LSR
Budżet LSR	Zarząd LGD	Rejestr danych	W roku 2019 ewaluacja <i>interim</i> , w roku 2023 ewaluacja <i>ex-post.</i>	Ocena zgodności i wysokości wydatkowania środków finansowych z przyznanego budżetu na poszczególne zadania

Źródło: Opracowanie własne

Podmiotem odpowiedzialnym za monitoring i ewaluację LSR będzie Zarząd LGD. Do zadań Zarządu należeć będzie akceptacja wszystkich raportów wynikających z monitoringu. W zależności od rodzaju potrzebnych zmian do wprowadzenia w LSR oraz w działalności LGD, wynikających z przeprowadzonych ewaluacji, zajmować się tym będzie Rada LGD bądź Walne Zebranie Członków.

Rozdział XII Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko

Przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko jest konieczne dla dokumentów wymienionych w art. 46 *Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2013 r. poz. 1235 z późn. zm.). *Strategia Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność* nie jest dokumentem o charakterze gminnym. Dodatkowo zakres działania LSR dotyczy kilku dziedzin obejmujących turystykę, rozwój społeczności lokalnej oraz wsparcie przedsiębiorczości. Dokument LSR nie wpisuje się w art. 46 ust. 2 i 3 ww. ustawy, ponieważ realizacja założeń projektu dokumentu nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko, w tym na obszary Natura 2000. Zadania zaplanowane w dokumencie obejmować będą obszary zabudowane i nie będą realizowane na obszarach Natura 2000.

W świetle zapisów art. 47 i 57 ww. ustawy zwrócono się z wnioskiem do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku o uzgodnienie braku konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu LSR. Przy opracowywaniu uzgodnienia posłużono się uwarunkowaniami zawartymi w art. 49.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Gdańsku w nadesłanym piśmie z dnia 3 grudnia 2015 r., znak: RDOŚ – Gd-WOO.410.155.2015.KSZ.1 (załącznik X) wydał decyzję o braku konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla przedłożonego dokumentu. W uzasadnieniu podano, iż *Strategia Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność* charakteryzuje się dużym stopniem ogólności, określa cele i kierunku rozwoju, nie przesądza jednak o lokalizacji poszczególnych operacji i nie precyzuje konkretnych rozwiązań technicznych stosowanych przy ich realizacji. Ponadto Strategia nie wyznacza ram dla realizacji przedsięwzięć o charakterze inwestycyjnym wymienionych w *Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko* (Dz. U. z 2010 r. Nr 213, poz. 1397 z późn. zm.), jak również realizacja jej postanowień nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko, w tym na formy ochrony przyrody zlokalizowane na terenie obszaru LGD.

Realizowane inwestycje powinny być poprzedzone szczegółowym rozpoznaniem uwarunkowań lokalnych w zakresie spełnienia wymogów ochrony środowiska i ochrony przyrody. W przypadku stwierdzenia występowania chronionych gatunków w rejonie prowadzenia prac, przed ich rozpoczęciem, może być konieczne uzyskanie zezwolenia, o którym mowa w art. 56 *Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody* (Dz. U. z 2015 r. poz. 1651).

Uzyskanie uzgodnienia o braku konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisku nie zwalnia z przeprowadzenia procedur dotyczących oceny oddziaływania przedsięwzięć na środowisko i/lub obszar Natura 2000 zgodnie z przepisami *Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* oraz *Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody*, jeżeli taka konieczność wyniknie na etapie konkretyzowania działań inwestycyjnych.

Spisy tabel, wykresów i rysunków

Tabela 1 Dokumenty regulujące funkcjonowanie LGD	3
Tabela 2 Podstawowe dane na temat gmin tworzących Żuławską LGD w 2013 roku.....	5
Tabela 3 Zastosowane metody partycypacji w zależności od etapu opracowywania LSR	9
Tabela 4 Podmioty wpisane do rejestru REGON i nowo zarejestrowane w przeliczeniu na 10 tys. ludności w latach 2009 i 2014 – porównanie Polski, województwa pomorskiego, powiatów malborskiego i nowodworskiego oraz obszaru Żuławskiej LGD	13
Tabela 5 Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych w stosunku do osób w wieku produkcyjnym w latach 2009–2014 – porównanie średniej dla Polski, województwa pomorskiego, powiatów malborskiego i nowodworskiego oraz obszaru LGD.....	16
Tabela 6 Liczba osób objętych opieką społeczną w przeliczeniu na 1 000 ludności w latach 2009–2013 w Polsce, województwie pomorskim, powiatach malborskim i nowodworskim oraz na obszarze Żuławskiej LGD.....	17
Tabela 7 Analiza SWOT (mocne i słabe strony, szanse i zagrożenia) obszaru LGD	24
Tabela 8 Tabelaryczna matryca logiczna powiązań diagnozy obszaru i ludności, analizy SWOT oraz celów i wskaźników	30
Tabela 9 Cele i wskaźniki LSR.....	34
Tabela 10 Przedsięwzięcia oraz typy operacji możliwe do realizacji w ramach celu ogólnego 1	39
Tabela 11 Przedsięwzięcia oraz typy operacji możliwe do realizacji w ramach celu ogólnego 2	43
Tabela 12 Opis wskaźników przypisanych do celów ogólnych, szczegółowych oraz przedsięwzięć	45
Tabela 13 Realizacja wskaźników produktu i rezultatu w ramach kosztów bieżących LGD	51
Tabela 14 Zgodność celów LSR z innymi dokumentami strategicznymi	60
Tabela 15 Elementy podlegające monitoringowi.....	62
Tabela 16 Elementy podlegające ewaluacji	63
Wykres 1 Struktura wieku ludności na obszarze Żuławskiej LGD w 2014 r.	11
Wykres 2 Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem na obszarze Żuławskiej LGD w latach 2009–2014	11
Wykres 3 Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem na dzień 31.12.2014 r. – porównanie średniej dla Polski, województwa pomorskiego, powiatów malborskiego i nowodworskiego oraz obszaru Żuławskiej LGD	12
Rysunek 1 Obszar Żuławskiej LGD	4
Rysunek 2 Cele LSR.....	28

Spis załączników

Załącznik 1 Procedura aktualizacji LSR	69
Załącznik 2 Procedury dokonywania ewaluacji i monitoringu	70
Załącznik 3 Plan działania wskazujący harmonogram osiągnięcia poszczególnych wskaźników produktu	72
Załącznik 4 Budżet LSR	77
Załącznik 5 Plan komunikacji	78

Bibliografia

1. Lipińska B., *Żuławy Wiślane. Ochrona i kształtowanie zabytkowego krajobrazu*, Stowarzyszenie Żuławy, Nowy Dwór Gdański, Gdańsk 2011.
2. Portal Funduszy Europejskich www.projekty.poig.gov.pl.
3. *Raport z badania ewaluacyjnego. Ewaluacja z postępów w realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju Lokalnej Grupy Działania "Spichlerz Żuławski"*, Malbork 2015.
4. Strona internetowa Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody, crfop.gdos.gov.pl.
5. Strona internetowa Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, www.gdos.gov.pl.
6. Strona internetowa Głównego Urzędu Statystycznego, www.stat.gov.pl
7. Strona internetowa Ministerstwa Administracji i Cyfryzacji, mac.gov.pl.
8. Strona internetowa Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Gdańsku, www.oke.gda.pl.
9. Strona internetowa Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego, www.wrotapomorza.pl.
10. Strona internetowa Żuławskiej Lokalnej Grupy Działania, zulawskalgd.pl.
11. Szukalski J., *Żuławy Wiślane*, Warszawa 1975.

Załącznik 1 Procedura aktualizacji LSR

§1

Aktualizacja Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność zwanej dalej LSR, może nastąpić w związku z:

1. zmianą danych dotyczących obszaru LSR;
2. zmianą przepisów dotyczących LSR;
3. potrzebą zastosowania zaleceń z kontroli, oceny, monitoringu i/lub ewaluacji LSR / LGD.

§2

Aktualizacja LSR może nastąpić na wniosek:

1. Rady LGD,
2. Komisji Rewizyjnej LGD,
3. Zarządu LGD,
4. grupy liczącej powyżej 10% wszystkich członków LGD.

§3

Organem LGD uprawnionym do aktualizacji LSR jest Walne Zebranie Członków, chyba że dokonało delegowania tych uprawnień na inny organ LGD.

§4

Wniosek o aktualizację LSR składa się do Zarządu LGD, który zobowiązany jest przedstawić go na najbliższym Walnym Zebraniu Członków.

§5

W terminie 30 dni Zarząd LGD przyjmuje stanowisko w sprawie zgłoszonego wniosku o aktualizację LSR oraz określa zakres i harmonogram dalszych działań.

§6

Projekt zmiany LSR musi zostać poddany konsultacjom społecznym, poprzez zamieszczenie zmienianych części LSR wraz z uzasadnieniem na stronie internetowej LGD na co najmniej 14 dni.

Załącznik 2 Procedury dokonywania ewaluacji i monitoringu

§1 Wprowadzenie

Warunkiem efektywnego wdrażania Strategii jest stworzenie procedur, które umożliwią obserwację efektów realizacji Strategii oraz pozwolą na ich ewentualną korektę. Prowadzenie takich działań umożliwi efektywne planowanie, okresową ocenę i aktualizację zapisów dokumentu zgodnie ze zmieniającymi się warunkami społeczno-gospodarczymi i zdiagnozowanymi potrzebami społeczności lokalnej. Dokument obejmuje działania związane z bieżącym monitorowaniem realizacji Strategii oraz jej okresowej ewaluacji.

§2 Definicje i skróty

W celu określenia zakresu prowadzonych badań przyjęto następujące skróty i definicje:

- a. **Ewaluacja** – to obiektywna ocena działań na wszystkich etapach prac. Powinna dostarczać rzetelnych i przydatnych informacji pozwalając wykorzystać zdobytą w ten sposób wiedzę w procesie decyzyjnym. Ewaluacja to działanie prowadzone okresowo. Ewaluacja ma służyć do weryfikacji sposobu wdrażania LSR.
- b. **Monitoring** – to regularne jakościowe i ilościowe pomiary lub obserwacje zjawisk. Zgromadzone dane umożliwiają podjęcie działań w kierunku osiągnięcia założonych celów. Monitoring to działanie bieżące, uwzględnione w zapisach Strategii, pozwalające ją realizować.
- c. **Procedura** – określona reguła postępowania.
- d. **Raport z ewaluacji Strategii** – Raport z ewaluacji Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność.
- e. **Raport z monitoringu Strategii** – Raport z monitoringu Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność.
- f. **Strategia** – Strategia Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność.
- g. **Strona internetowa** – strona internetowa Lokalnej Grupy Działania.

§3 Opis procedury monitoringu

1. Monitoring LSR prowadzony jest na bieżąco.
2. Organem uprawnionym do realizacji procedury monitoringu jest Zarząd LGD, chyba, że dokonano delegowania tych zadań na inny organ LGD/pracowników Biura Zarządu.
3. Monitoring przeprowadza się na podstawie: sprawozdań beneficjentów, ankiet beneficjentów, anonimowych badań ankietowych, rejestrów danych prowadzonych przez LGD, w tym rejestrów ogłoszonych konkursów oraz licznika odwiedzin strony internetowej na podstawie danych uzyskanych od jej administratora.
4. Monitoring obejmuje:
 - a. Zebranie danych na temat: wskaźników realizacji LSR, harmonogramu ogłaszanych konkursów, budżetu LGD, liczby osób odwiedzających stronę internetową, pracowników biura LGD oraz funkcjonowania Biura Zarządu.
 - b. Ocenę zebranych informacji w stosunku do założonych wartości.

- c. Opracowanie Raportów z monitoringu Strategii w okresie kwartalnym zawierających podsumowanie danych wraz z wygenerowanymi wnioskami dotyczącymi wpływu podejmowanych działań na realizację założeń Strategii.
5. Monitoring prowadzony będzie w oparciu o następujące zasady: cykliczność obserwacji, ujednolicenie metod pomiaru i obserwacji, unifikacja interpretacji wyników.

§4 Opis procedury ewaluacji

1. Organem uprawnionym do realizacji procedury ewaluacji jest Zarząd LGD, chyba, że dokonano delegowania tych zadań na inny organ LGD/pracowników Biura Zarządu.
 2. Do skoordynowania i wykonania prac związanych z ewaluacją Strategii powołuje się Zespół ds. Ewaluacji Strategii liczący co najmniej 3 osoby. Zarząd wskaże Przewodniczącego Zespołu, który kierować będzie jego pracami.
 3. Zarząd LGD może zlecić wykonanie ewaluacji podmiotom zewnętrznym.
 4. Ewaluacja będzie prowadzona:
 - a. Corocznie w okresie 2016–2022, dokonywana w pierwszym kwartale roku kolejnego i dotyczyć ona będzie: oceny działalności LGD, pracowników i funkcjonowania biura; skuteczności promocji i aktywizacji społeczności lokalnej; harmonogramu rzeczowo-finansowego LSR.
 - b. W okresie dwuletnim w zakresie stopnia realizacji celów LSR – stopnia realizacji wskaźników.
 - c. W roku 2019 – ewaluacja *interim*, w roku 2023 – ewaluacja *ex-post* (wykonana na dzień 31 marca) w zakresie oceny działalności LGD, pracowników i funkcjonowania biura; skuteczności promocji i aktywizacji społeczności lokalnej; stopnia realizacji celów LSR (stopienia realizacji wskaźników); harmonogramu rzeczowo-finansowego LSR oraz budżetu LSR.
 5. Ewaluacje przeprowadza się w oparciu o: badania ankietowe, opinie mieszkańców, wywiady grupowe/indywidualne w tym wywiady IT, badania ankietowe, rejestry danych LGD, dane własne LGD.
 6. Raport z ewaluacji Strategii obejmuje przede wszystkim:
 - a. Ocenę funkcjonowania LGD, w tym: działalność Zarządu, działalność Komisji Rewizyjnej, sprawność przeprowadzania naborów, wizerunek LGD wśród mieszkańców obszaru, działalność informacyjną, promocyjną oraz edukacyjną, procedury związane z wyborem przedsięwzięć oraz kompetencje pracowników.
 - b. Ocenę stopnia wdrażania celów LSR, w tym stopnia osiągnięcia wskaźników.
 - c. Podsumowanie działalności LGD w badanym okresie, wnioski i rekomendacje.
 7. Ewaluacja prowadzona będzie w oparciu o kryteria ewaluacji tj.: trafności, efektywności i wydajności, skuteczności, trwałości, użyteczności.
- Zatwierdzenia Raportu z ewaluacji Strategii dokonuje się uchwałą Walnego Zebrania Członków.

Załącznik 3 Plan działania wskazujący harmonogram osiągania poszczególnych wskaźników produktu

CEL OGÓLNY 1 Przedsiębiorcze Żuławy	Lata	2016-2018			2019-2021			2022 -2023			RAZEM 2016-2023		Program	Poddziałanie / zakres Programu
	Nazwa wskaźnika produktu	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie (zł)	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie (zł)	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie (zł)	Razem wartość wskaźników	Razem planowane wsparcie (zł)		
Cel szczegółowy 1.1 Wykreowanie mody na Żuławy													PROW	
1.1.1 Zbudowanie turystycznego partnerstwa na rzecz rozwoju obszaru Żuławskiej Lokalnej Grupy Działania	Liczba nowo opracowanych strategii kampanii promocyjnych zawierających system certyfikacji dla obszaru ŻLGD	1 szt.	100	50 000	–	–	–	–	–	–	1	50 000	PROW	19.2 realizacja LSR
1.1.2 Działania marketingowe wspólne dla całego obszaru Żuławskiej Lokalnej Grupy Działania	Liczba przeprowadzonych działań marketingowych	4 szt.	100	200 000	–	–	–	–	–	–	4	200 000	PROW	19.2 realizacja LSR
1.1.3 Uatrakcyjnienie niekomercyjnej oferty turystycznej i rekreacyjnej obszaru Żuławskiej Lokalnej Grupy Działania	Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	27 szt.	96,4	1 900 000	1szt.	100	100 000	–	–	–	28	2 000 000	PROW	19.2 realizacja LSR
1.1.4 Zorganizowanie wydarzeń	Liczba wydarzeń promujących cały obszar ŻLGD	6 szt.	100	300 000	–	–	–	–	–	–	6	300 000	PROW	19.2 realizacja LSR

turystycznych poza sezonem														
1.1.5 Integracja branż mających kluczowe znaczenie dla rozwoju obszaru: zakwaterowanie i usługi gastronomiczne, kultura, rozrywka i rekreacja, przetwórstwo przemysłowe, pozostała działalność usługowa	Liczba zorganizowanych spotkań integrujących	2 szt.	100	50 000	–	–	–	–	–	–	2	50 000	PROW	19.2 realizacja LSR
1.1.6 Turystyka kwalifikowana	Liczba przygotowanych projektów współpracy	1 szt.	50	50 000	1 szt.	100	102 000	–	–	–	2	152 000	PROW	19.3 współpraca
Razem cel szczegółowy 1.1				2 550 000			202 000			0		2 752 000		
Cel szczegółowy 1.2 Stworzenie atrakcyjnych miejsc pracy.													PROW	
1.2.1 Powstanie inkubatorów przetwórstwa lokalnego	Liczba inkubatorów przetwórstwa lokalnego	1 szt.	100	100 000	–	–	–	–	–	–	1	100 000	PROW	19.2 realizacja LSR
1.2.2 Rozwój firm ukierunkowany na regionalne produkty turystyczne	Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	7 szt.	70	1 400 000	3 szt.	100	500 000	–	–	–	10	1 900 000	PROW	19.2 realizacja LSR
1.2.3 Stworzenie przedsiębiorstw wspierających gospodarczy	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	5 szt.	100	250 000	–	–	–	–	–	–	5	250 000	PROW	19.2 realizacja LSR

rozwój regionu														
1.2.4 Rozwój firm wspierających gospodarczy rozwój regionu	Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	4 szt.	50	1 000 000	4 szt.	100	300 000	–	–	–	8	1 300 000	PROW	19.2 realizacja LSR
1.2.5 Podniesienie świadomości mieszkańców w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej	Liczba spotkań informacyjno-konsultacyjnych LGD z mieszkańcami	21 szt.	50	25 000	16 szt.	87,5	20 000	5 szt.	100	5 000	42	50 000	PROW	19.4 Aktywizacja
1.2.6 Stworzenie przedsiębiorstw wspierających gospodarczy rozwój regionu przez osoby do 29. roku życia	1.2.6 Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	5 szt.	100	250 000	–	–	–	–	–	–	5	250 000	PROW	19.2 realizacja LSR
Razem cel szczegółowy 1.2				3 025 000			820 000			5 000		3 850 000		
Razem cel ogólny 1				5 575 000			1 022 000			5 000		6 602 000		

CEL OGÓLNY 2 Żuławy aktywne społecznie	Lata	2016-2018			2019-2021			2022 -2023			RAZEM 2016-2023		Program	Poddziałanie / zakres Programu
	Nazwa wskaźnika produktu	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie(zł)	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie (zł)	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie (zł)	Razem wartość wskaźników	Razem planowane wsparcie (zł)		
Cel szczegółowy 2.1 Aktywizacja lokalnej społeczności.													PROW	
2.1.1 Zbudowanie lokalnej tożsamości mieszkańców	Liczba zrealizowanych przedsięwzięć przyczyniających się do zwiększenia tożsamości regionalnej wśród mieszkańców Żuław	9 szt.	100	250 000	–	–	–	–	–	–	9	250 000	PROW	19.2 realizacja LSR
2.1.2 Wzmocnienie potencjału organizacji pozarządowych	Liczba przedsięwzięć zrealizowanych w partnerstwie organizacji pozarządowych	8 szt.	100	250 000	–	–	–	–	–	–	8	250 000	PROW	19.2 realizacja LSR
2.1.3 Animacja lokalnej społeczności	Liczba szkoleń termin naboru	10 szt.	50	20 000	5 szt.	75	10 000	5 szt.	100	10 000	20	40 000	PROW	19.4 Aktywizacja
Razem cel szczegółowy 2.1				520 000			10 000			10 000		540 000		
Cel szczegółowy 2.2 Zachowanie zasobów lokalnych.													PROW	
2.2.1 Stworzenie i rozwój produktów wykorzystujących zasoby lokalne	Liczba nowych produktów lokalnych	6 szt.	100	150 000	–	–	–	–	–	–	6	150 000	PROW	19.2 realizacja LSR

2.2.2 Ochrona i udostępnianie zasobów lokalnych	Liczba zabytków poddanych pracom konserwatorskim lub restauratorskim w wyniku wsparcia otrzymanego w ramach realizacji strategii	3 szt.	60	340 000	2 szt.	100	210 000	—	—	—	5	550 000	PROW	19.2 realizacja LSR
Razem cel szczegółowy 2.2				490 000			210 000			0		700 000		
Razem cel ogólny 2				1 010 000			220 000			10 000		1 240 000		
Razem LSR				6 585 000			1 242 000			15 000		7 842 000		
Razem planowane wsparcie na przedsięwzięcia dedykowane tworzeniu i utrzymaniu miejsc pracy w ramach poddziałania Realizacja LSR PROW													% budżetu poddziałania Realizacja LSR	
												3 800 000	50	

Załącznik 4 Budżet LSR

Tabela 1 Budżet

Zakres wsparcia	Wsparcie finansowe (PLN)					
	PROW	RPO		PO RYBY	Fundusz wiodący	Razem EFSI
		EFS	EFRR			
Realizacja LSR (art. 35 ust. 1 lit. b rozporządzenia nr 1303/2013)	7 600 000					7 600 000
Współpraca (art. 35 ust. 1 lit. c rozporządzenia nr 1303/2013)	152 000					152 000
Koszty bieżące (art. 35 ust. 1 lit. d rozporządzenia nr 1303/2013)	1 667 500					1 667 500
Aktywizacja (art. 35 ust. 1 lit. e rozporządzenia nr 1303/2013)	90 000					90 000
Razem	9 509 500					9 509 500

Tabela 2 Plan finansowy w zakresie poddziałania 19.2 PROW 2014–2020

	Wkład EFRROW	Budżet państwa	Wkład własny będący wkładem krajowych środków publicznych	RAZEM
Beneficjenci inni niż jednostki sektora finansów publicznych	3 563 280,00	2 036 720,00		5 600 000,00
Beneficjenci będący jednostkami sektora finansów publicznych	1 272 600,00		727 400,00	2 000 000,00
Razem	4 835 880,00	2 036 720,00	727 400,00	7 600 000,00

Załącznik 5 Plan komunikacji

Tabela 1 Metody komunikacji w zależności od grupy docelowej, w tym grupy defaworyzowanej wraz z efektami działań

Cel działań komunikacyjnych	Działania i środki przekazu Sposób dotarcia do grupy docelowej/defaworyzowanej	Grupa docelowa/ defaworyzowana działań komunikacyjnych	Efekty działań komunikacyjnych
Poinformowanie o rozpoczęciu realizacji LSR, planowanych działaniach i możliwościach dofinansowania	- Ogłoszenia na tablicach informacyjnych w siedzibach instytucji użyteczności publicznej. - Artykuły na stronie internetowej LGD, stronach internetowych urzędów gmin z linkiem do www LGD, profilu LGD na portalu społecznościowym. - Przekazywanie informacji podczas wydarzeń na obszarze LGD oraz spotkań informacyjnych otwartych w każdej gminie LGD. - Dyżury pracownika LGD w poszczególnych gminach w wyznaczonych terminach. - Ulotka informacyjna i bezpłatny biuletyn LGD w wersji papierowej i elektronicznej dystrybuowane na obszarze LGD. - Ankiety oceniające poziom zadowolenia z działań informacyjnych i doradczych. - Prowadzenie doradztwa i informowanie w siedzibie LGD. - Kontakt z grupami docelowymi za pośrednictwem profilu LGD na portalu społecznościowym, dostępność pracownika „on-line” na stronie internetowej, rozmów telefonicznych, wiadomości e-mail. - Materiały informacyjne prezentowane w radiu, telewizji, prasie, portalach internetowych, obejmujące obszar LSR. - Przekazywanie informacji do głównych i regionalnych Punktów Informacyjnych Funduszy Europejskich. - Spotkanie dla grupy defaworyzowanej.	Mieszkańcy, przedsiębiorcy, członkowie organizacji pozarządowych (działacze społeczni), studenci i absolwenci do 29 roku życia.	- Wzrost wiedzy grup docelowych na temat założeń LSR, - wzrost wiedzy grup docelowych na temat możliwości pozyskania środków na realizację projektów, przygotowanie się do ogłaszanych konkursów.
Podsumowanie dotychczas zrealizowanych działań oraz przedstawienie działań planowanych	- Ogłoszenia na tablicach informacyjnych w siedzibach instytucji użyteczności publicznej. - Artykuły na stronie internetowej LGD, stronach internetowych urzędów gmin z linkiem do www LGD, profilu LGD na portalu społecznościowym. - Przekazywanie informacji podczas wydarzeń na obszarze LGD oraz spotkań informacyjnych otwartych w każdej gminie LGD. - Dyżury pracownika LGD w poszczególnych gminach	Mieszkańcy, przedsiębiorcy, członkowie organizacji pozarządowych (działacze społeczni), studenci i absolwenci do 29. roku życia.	- Podnoszenie wiedzy w zakresie realizacji projektów oraz planowanych dalszych działań, - poprawa funkcjonowania LGD dzięki informacjom zwrotnym, - kontrola, sprawniejsze

	w wyznaczonych terminach. - Ulotka informacyjna i bezpłatny biuletyn LGD w wersji papierowej i elektronicznej dystrybuowane na obszarze LGD. - Ankiety oceniające poziom zadowolenia z działań informacyjnych i doradczych. - Ankieta elektroniczna rozsyłana na adresy e-mail wnioskodawców. - Prowadzenie doradztwa i informowanie w siedzibie LGD. - Kontakt z grupami docelowymi za pośrednictwem profilu LGD na portalu społecznościowym, dostępność pracownika „on-line” na stronie internetowej, rozmów telefonicznych, wiadomości e-mail. - Materiały informacyjne prezentowane w radiu, telewizji, prasie, portalach internetowych, obejmujące obszar LSR. - Przekazywanie informacji do głównych i regionalnych Punktów Informacyjnych Funduszy Europejskich. - Spotkanie dla grupy defaworyzowanej.		i efektywniejsze, adekwatne do potrzeb grup docelowych, w tym defaworyzowanej, wdrażanie LSR poprzez uzyskanie informacji zwrotnych, - dostosowane do potrzeb prowadzenie działań informacyjnych.
Podsumowanie realizacji LSR	- Ogłoszenia na tablicach informacyjnych w siedzibach instytucji użyteczności publicznej. - Artykuły na stronie internetowej LGD, stronach internetowych urzędów gmin z linkiem do www LGD, profilu LGD na portalu społecznościowym. - Przekazywanie informacji podczas wydarzeń na obszarze LGD oraz spotkań informacyjnych otwartych w każdej gminie LGD. - Ulotka informacyjna i bezpłatny biuletyn LGD w wersji papierowej i elektronicznej dystrybuowane na obszarze LGD. - Ankiety oceniające poziom zadowolenia z działań informacyjnych i doradczych. - Ankieta elektroniczna rozsyłana na adresy e-mail wnioskodawców. - Materiały informacyjne prezentowane w radiu, telewizji, prasie, portalach internetowych, obejmujące obszar LSR. - Przekazywanie informacji do głównych i regionalnych Punktów Informacyjnych Funduszy Europejskich. - Spotkanie dla grupy defaworyzowanej.	Mieszkańcy, przedsiębiorcy, członkowie organizacji pozarządowych (działacze społeczni), studenci i absolwenci do 29. roku życia.	- Wzrost świadomości grup docelowych na temat wdrożonej LSR, - poznanie opinii wszystkich grup na temat poprawnej realizacji LSR oraz działalności LGD.
Poinformowanie o planowanym konkursie	- Artykuły na stronie internetowej LGD, stronach internetowych urzędów gmin z linkiem do www LGD, profilu LGD na portalu społecznościowym. - Spotkanie informacyjne dla potencjalnych beneficjentów (grupy	Mieszkańcy, przedsiębiorcy, członkowie organizacji pozarządowych (działacze	- Przygotowanie grup docelowych, w tym defaworyzowanej do realizacji planowanych

	docelowej) konkursu w każdej gminie LGD. - Dyżur pracownika LGD w poszczególnych gminach w wyznaczonych terminach. - Ulotka informacyjna dystrybuowana na obszarze LGD. - Szkolenie dla potencjalnych beneficjentów. - Materiały informacyjne prezentowane w radiu, telewizji, prasie, portalach internetowych, obejmujące obszar LSR. - Przekazywanie informacji do głównych i regionalnych Punktów Informacyjnych Funduszy Europejskich. - Spotkanie dla grupy defaworyzowanej.	społeczni), studenci i absolwenci do 29. roku życia.	operacji, - przygotowanie LGD do efektywniejszego planowania kolejnych konkursów i prowadzenia niezbędnych działań informacyjno-edukacyjnych, - zweryfikowanie stosowanych metod komunikacji.
Poinformowanie o wynikach konkursu	- Informacja na stronie internetowej LGD, stronach internetowych urzędów gmin z linkiem do www LGD, profilu LGD na portalu społecznościowym. - Ankieta elektroniczna rozsyłana na adresy e-mail wnioskodawców.	Wnioskodawcy, mieszkańcy, przedsiębiorcy, członkowie organizacji pozarządowych (działacze społeczni), studenci i absolwenci do 29. roku życia.	- Przygotowanie grup docelowych, w tym defaworyzowanej, do realizacji planowanych operacji, - przygotowanie LGD do efektywniejszego planowania kolejnych konkursów i prowadzenia niezbędnych działań informacyjno-edukacyjnych, - zweryfikowanie stosowanych metod komunikacji.
Poinformowanie o planowanych i dokonanych zmianach	- Artykuły na stronie internetowej LGD, stronach internetowych urzędów gmin z linkiem do www LGD, profilu LGD na portalu społecznościowym.	Mieszkańcy, przedsiębiorcy, członkowie organizacji pozarządowych (działacze społeczni), studenci i absolwenci do 29 roku życia.	- Aktualizacja dokumentu dostosowana do potrzeb grup docelowych, - poznanie aktualnych potrzeb i problemów, - dostosowanie elementów LSR do bieżącej sytuacji społeczno-gospodarczej grup docelowych.

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 2 Metody komunikacji planowane do wykonania na różnych etapach wdrażania LSR

Lp.	Metody komunikacji	Wskaźnik	ETAP/cel/wartość wskaźnika					
			2016 – Rozpoczęcie realizacji LSR	Raz w roku w latach 2017–2022	Zakończenie realizacji LSR 2022–2023	Przed każdym konkursie m	Po każdym konkursie	Przy zmianie zapisów LSR i dokumentów powiązanych
1.	Ogłoszenia na tablicach informacyjnych w siedzibach instytucji użyteczności publicznej.	Liczba instytucji, w których umieszczono ogłoszenie	40	20	20	–	–	–
2.	Artykuły na stronie internetowej LGD.	Liczba wejść na stronę internetową z artykułem	617	308	617	308	308	308
3.	Artykuły na stronach internetowych urzędów gmin z linkiem do www LGD.	Liczba zamieszczonych artykułów	10	10	10	10	10	10
4.	Artykuły na profilu LGD na portalu społecznościowym.	Liczba osób, które zobaczyły artykuł	62	62	62	62	62	62
5.	Przekazywanie informacji podczas wydarzeń na obszarze LGD.	Liczba wydarzeń	20	10	10	–	–	–
6.	Spotkania informacyjne otwarte w każdej gminie LGD.	Liczba osób, które wzięły udział w spotkaniach	62	62	62	–	–	–
7.	Spotkania informacyjne dla potencjalnych beneficjentów (grupy docelowej) konkursu w każdej gminie LGD.	Liczba osób, które wzięły udział w spotkaniach	–	–	–	62	–	–
8.	Dyżury pracownika LGD w poszczególnych gminach w wyznaczonych terminach.	Liczba osób korzystających z doradztwa podczas dyżurów	62	62	–	62	–	–
9.	Ulotki informacyjne dystrybuowane na obszarze LGD.	Ilość rozdysponowanych ulotek	3 084	3 084	6 168	3 084	–	–
10	Bezpłatne biuletyny LGD w wersji papierowej i elektronicznej.	Liczba wydanych biuletynów	617	617	617	–	–	–

11.	Ankiety oceniające poziom zadowolenia z działań informacyjnych i doradczych.	Ilość wypełnionych ankiet	308	308	308	–	–	–
12.	Informacja i doradztwo w siedzibie LGD.	Liczba osób korzystających z doradztwa	308	308	–	–	–	–
13.	Kontakt poprzez profil LGD na portalu społecznościowym.	Liczba osób	62	62	–	–	–	–
14.	Dostępność pracownika „on- line” na stronie internetowej.	Liczba osób	62	62	–	–	–	–
15.	Kontakt poprzez rozmowę telefoniczną.	Liczba osób	62	62	–	–	–	–
16.	Kontakt poprzez wiadomość e-mail.	Liczba osób	62	62	–	–	–	–
17.	Szkolenia dla potencjalnych beneficjentów.	Ilość osób uczestniczących w szkoleniach	–	–	–	31	–	–
18.	Ankiety elektroniczne rozsyłane na adresy e-mail wnioskodawców.	Liczba wypełnionych i zwróconych ankiet	–	50% wnioskodawców	50% wnioskodawców	–	50% wnioskodawców	–
19.	Materiał informacyjny w radiu obejmującym obszar LSR.	Potencjalna liczba odbiorców	6 168	6 168	6 168	6 168	–	–
20.	Materiał informacyjny w telewizji obejmującej obszar LSR.	Potencjalna liczba odbiorców	6 168	6 168	6 168	6 168	–	–
21.	Materiał informacyjny w portalach internetowych.	Potencjalna liczba odbiorców	6 168	6 168	6 168	6 168	–	–
22.	Materiał informacyjny w prasie obejmującej obszar LSR.	Potencjalna liczba odbiorców	6 168	6 168	6 168	6 168	–	–
23.	Przekazanie informacji do głównych i regionalnych Punktów Informacyjnych Funduszy Europejskich.	Liczba przekazanych informacji	1	1	1	1	–	–
24.	Spotkanie dla grup defaworyzowanych określonych w LSR	Liczba spotkań	1	1	1	1	–	–

Źródło: Opracowanie własne